
EBA/GL/2014/13

---

19 декември 2014 г.

Насоки

относно общите процедури и методологии за процеса на надзорен преглед и оценка (ПНПО)

Съдържание

Списък на фигури и таблици	5
Насоки на ЕБО относно общите процедури и методологии за процеса на надзорен преглед и оценка.....	6
Статут на настоящите насоки	6
Изисквания за уведомление	6
Дял 1. Предмет, определения и ниво на прилагане.....	7
1.1 Предмет.....	7
1.2 . Определения.....	7
1.3 Ниво на прилагане.....	10
Дял 2. Общият ПНПО.....	11
2.1 Преглед на общата рамка на ПНПО.....	11
2.2 Определяне на рейтинг в ПНПО.....	16
2.3 Организационни процедури.....	18
2.4 Пропорционалност и надзорна ангажираност	19
Дял 3. Наблюдение на ключови показатели	24
Дял 4. Анализ на бизнес модела	27
4.1 Общи съображения	27
4.2 Предварителна оценка	28
4.3 Установяване на областите на фокус за АБМ.....	29
4.4 Оценка на бизнес средата	30
4.5 Анализ на текущия бизнес модел.....	31
4.6 Анализ на стратегията и финансовите планове	33
4.7 Оценка на жизнеспособността на бизнес модела	33
4.8 Оценка на устойчивостта на стратегията на институцията	34
4.9 Установяване на ключови слабости.....	35
4.10 Обобщение на констатациите и рейтингите.....	35
Дял 5. Оценка на вътрешното управление и механизмите за контрол в рамките на институцията.....	39
5.1 Общи съображения	39

5.2	Обща рамка за вътрешно управление.....	40
5.3	Корпоративна култура и култура по отношение на риска	40
5.4	Организация и функциониране на ръководния орган.....	41
5.5	Политики и практики за възнаграждението	42
5.6	Рамка за управление на риска	43
5.7	Рамка за вътрешен контрол	47
5.8	Информационни системи и непрекъснатост на дейността	49
5.9	Изготвяне на планове за възстановяване	49
5.10	Прилагане на консолидирано ниво и последици за субектите в групата	50
5.11	Обобщение на констатациите и рейтингите	50
	Дял 6. Оценка на рисковете за капитала	55
6.1	Общи съображения	55
6.2	Оценка на кредитния риск и риска от контрагента.....	59
6.3	Оценка на пазарния риск.....	79
6.4	Оценка на операционния риск.....	92
6.5.	Оценка на лихвения риск, произтичащ от дейности извън търговския портфейл.....	110
	Дял 7. ПНПО капиталова оценка	122
7.1	Общи съображения	122
7.2	Определяне на допълнителни капиталови изисквания	123
7.3	Равняване с изискванията за капиталов буфер и макропруденциалните изисквания....	127
7.4	Определяне на ОПКИ	127
7.5	Изразяване на капиталовите изисквания.....	128
7.6	Оценка на риска от прекомерен ливъридж.....	130
7.7	Изпълнение на изискванията през икономическия цикъл.....	130
7.8	Обобщение на констатациите и рейтингите	135
	Дял 8. Оценка на рисковете за ликвидността и финансирането	139
8.1	Общи съображения	139
8.2	Оценка на ликвидния риск	141
8.3	Оценка на присъщия риск за финансирането.....	146
8.4	Оценка на управлението на риска за ликвидността и финансирането	149
	Дял 9. ПНПО оценка на ликвидността	164

9.1 Общи съображения	164
9.2 Обща оценка на ликвидността	164
9.3 Определяне на нуждата от специални ликвидни мерки.....	166
9.4 Определяне на специални количествени изисквания за ликвидност.....	167
9.5 Изразяване на специални количествени изисквания за ликвидност	171
9.6 Обобщение на констатациите и рейтингите	173
Дял 10. Обща ПНПО оценка и прилагане на надзорни мерки	176
10.1 Общи съображения	176
10.2 Обща ПНПО оценка	177
10.3 Прилагане на капиталови мерки.....	180
10.4 Прилагане на ликвидни мерки.....	181
10.5 Прилагане на други надзорни мерки	181
10.6 Взаимодействие между надзорните мерки и мерките за ранна намеса	190
10.7 Взаимодействие между надзорните мерки и макропруденциалните мерки	190
Дял 11. Прилагане на ПНПО към трансгранични групи	192
11.1 Прилагане на ПНПО към трансгранични групи.....	192
11.2 ПНПО капиталова оценка и пруденциални изисквания, специфични за институцията	194
11.3 ПНПО ликвидна оценка и пруденциални изисквания, специфични за институцията ...	195
11.4 Прилагане на други надзорни мерки	196
Дял 12. Заключителни разпоредби и прилагане	197
Приложения.....	199
Приложение 1. Операционен риск, примери за връзка между загуби и рискови фактори..	199
Приложение 2. Избрани източници и регулаторни изисквания относно вътрешното управление и механизмите за контрол в рамките на институцията	200
Приложение 3. Избрани източници и надзорни изисквания относно рисковете за капитала	201
Приложение 4. Избрани източници и надзорни изисквания относно рисковете за ликвидността и финансирането	203

Списък на фигури и таблици

Фигура 1. Преглед на общата рамка на ПНПО	12
Фигура 2. Оценъчен работен поток за рисковете за капитала	57
Фигура 3. Подредба на капиталовите изисквания	132
Фигура 4. Илюстративен пример за промените в капиталовите ресурси (СЕТ1) през икономическия цикъл и нарушение на ОПКИ	134
Фигура 5. Илюстративен пример за промените в капиталовите ресурси (СЕТ1) през икономическия цикъл и нарушение на целевия коефициент	135
Фигура 6. Елементи на оценката на рисковете за ликвидността и финансирането	140
Фигура 7. Илюстративен пример за поставяне на специфично количествено ликвидно изискване	170
Фигура 8. Илюстративен пример за поставяне на специални количествени изисквания за ликвидност	170
Таблица 1. Прилагане на ПНПО за различни категории институции	22
Таблица 2. Надзорни съображения за определяне на рейтинг на бизнес модел и стратегия	35
Таблица 3. Надзорни съображения за определяне на рейтинг за вътрешно управление и механизми за вътрешен контрол в рамките на институцията	51
Таблица 4. Надзорни съображения за определяне на рейтинг на кредитния риск и риска от контрагента	77
Таблица 5. Надзорни съображения за определяне на рейтинг на пазарния риск	90
Таблица 6. Надзорни съображения за определяне на рейтинг на операционния риск	107
Таблица 7. Надзорни съображения за определяне на рейтинг на ЛРПДИТП	120
Таблица 8. Надзорни съображения за определяне на рейтинг на адекватността на капитала	136
Таблица 9. Надзорни съображения за определяне на рейтинг на ликвидния риск	161
Таблица 10. Надзорни съображения за определяне на рейтинг на риска за финансиране ..	162
Таблица 11. Илюстративен пример за базов показател за количествено определяне на ликвидността	169
Таблица 12. Надзорни съображения за определяне на рейтинг на адекватността на ликвидността	173
Таблица 13. Надзорни съображения за определяне на рейтинг на общата ПНПО оценка ..	178

Насоки на ЕБО относно общите процедури и методологии за процеса на надзорен преглед и оценка

Статут на настоящите насоки

Настоящият документ съдържа насоки, изготвени съгласно член 16 от Регламент (ЕС) № 1093/2010 на Европейския парламент и на Съвета от 24 ноември 2010 г. за създаване на Европейски надзорен орган (Европейски банков орган), за изменение на Решение № 716/2009/ЕО и за отмяна на Решение 2009/78/ЕО на Комисията („Регламент за ЕБО“). Съгласно член 16, параграф 3 от Регламента за ЕБО компетентните органи и финансовите институции полагат всички усилия за изпълнение на насоките.

В насоките е представено становището на ЕБО за подходящите надзорни практики в Европейската система за финансов надзор или за това, как правото на Съюза следва да се прилага в дадена област. Поради това ЕБО очаква всички компетентни органи и финансови институции, за които са предназначени насоките, да ги спазват. Компетентните органи, за които се прилагат насоките, следва да ги спазват, чрез включването им в надзорните си практики както е уместно (напр. чрез изменение на тяхната правна рамка или надзорни процеси), включително в случаите, когато насоките са насочени основно към институциите.

Изисквания за уведомление

Съгласно член 16, параграф 3 от Регламента за ЕБО, в срок до 20 февруари 2015 г. компетентните органи следва да уведомят ЕБО дали спазват или възнамеряват да спазват тези насоки, а в противен случай да изложат причините за неспазването им. При липса на уведомление след изтичането на този срок ЕБО ще счита, че компетентните органи не спазват насоките. Уведомленията се подават чрез изпращане на формуляра, предоставен в края на този документ, на адрес compliance@eba.europa.eu, като се посочи референтен номер 'EBA/GL/2014/13'. Уведомленията се подават от лица, които притежават необходимите правомощия да уведомяват за спазване на насоките от името на компетентните органи.

Уведомленията се публикуват на уебсайта на ЕБО съгласно член 16, параграф 3.

Дял 1. Предмет, определения и ниво на прилагане

1.1 Предмет

1. Тези насоки определят общите процедури и методологии за функционирането на процеса на надзорен преглед и оценка (ПНПО), посочени в член 97 и член 107, параграф 1, буква а) от Директива 2013/36/ЕС, включително и тези за оценка на организацията и третирането на рисковете, посочени в членове 76 до 87 от същата директива, както и процесите и действията, предприети във връзка с членове 98, 100, 101, 102, 104, 105 и 107, параграф 1, буква б) от същата директива.
2. Тези насоки са адресирани до компетентните органи, посочени в член 4, параграф 2 от Регламента за ЕБО.

1.2 . Определения

3. За целите на настоящите насоки се прилагат следните определения:

„Изисквания за капиталови буфери“ означава капиталовите изисквания, посочени в глава 4 на дял VII от Директива 2013/36/ЕС.

„Риск от неправомерно поведение“ означава настоящия или бъдещ риск от загуби на дадена институция, произтичащи от неправилно предоставяне на финансови услуги, включително случаи на умишлено или небрежно неправомерно поведение.

„Капацитет за генериране на ликвидност“ означава способността на институцията да притежава или да има достъп до допълнителна ликвидност през краткосрочни, средносрочни и дългосрочни времеви хоризонти, за да противодейства на стресови сценарии.

„Кредитен спред риск“ означава риска, произтичащ от промени в пазарната стойност на дългови финансови инструменти поради колебания в техния кредитен спред.

„Риск за финансиране“ означава риска от това институцията да няма стабилни източници на финансиране в средносрочен и дългосрочен план, което поражда настоящ или бъдещ риск да не може да изпълни финансовите си задължения по плащания и обезпечения, когато те станат дължими в средносрочен до дългосрочен план, изобщо или без неприемливо увеличаване на разходите по финансирането.

„Предоставяне на кредити в чуждестранна валута“ означава предоставяне на кредити на кредитополучатели, независимо от юридическата форма на кредитния инструмент

(напр. включващ отложени плащания или подобни финансови договорености), във валути, различни от законното платежно средство на страната, в която е местожителството или седалището на кредитополучателя.

„Риск при предоставяне на кредити в чуждестранна валута“ означава настоящия или бъдещ риск за доходите и собствения капитал на институцията, произтичащ от предоставянето на кредити в чуждестранна валута на нехеджирани кредитополучатели.

„Вътрешен анализ на адекватността на капитала (ВААК)“ означава процеса на установяване, измерване, управление и наблюдение на вътрешния капитал, който се прилага от дадена институция по силата на член 73 от Директива 2013/36/ЕС.

„Вътрешен анализ на адекватността на ликвидността (ВААЛ)“ означава процеса на установяване, измерване, управление и наблюдение на ликвидността, който се прилага от дадена институция по силата на член 86 от Директива 2013/36/ЕС.

„Категория на институцията“ означава показателя за системната значимост на институцията, определен въз основа на размера и сложността на институцията и обхвата на нейната дейност.

„Лихвен риск (ЛР)“ означава настоящия или бъдещ риск за доходите и собствения капитал на институцията, произтичащ от неблагоприятни промени в лихвените проценти.

„Ликвидност в рамките на деня“ означава средствата, достъпни в рамките на работния ден, за да може институцията да извърши плащания в реално време.

„Ликвиден риск в рамките на деня“ означава настоящия или бъдещ риск от това институцията да не успее да управлява ефективно своите ликвидни нужди в рамките на деня.

„Риск за информационно-комуникационните технологии (ИКТ)“ означава настоящия или възможен риск от загуби в резултат от неуместност или неизправност на хардуера и софтуера на техническите инфраструктури, което може да компрометира наличността, целостта, достъпността и сигурността на такива инфраструктури и на данни.

„Макропруденциално изискване“ или „мярка“ означава изискването или мярката, наложени от компетентен или специално определен орган за противодействие на макропруденциален или системен риск.

„Съществена валута“ означава валута, в която институцията има съществени балансови или задбалансови позиции.

„Общо капиталово изискване (ОКИ)“ означава сбора от общото ПНПО капиталово изискване (ОПКИ), изискванията за капиталови буфери и макропруденциалните изисквания, когато са изразени като капиталови изисквания.

„Обща ПНПО оценка“ означава актуалната оценка на общата жизнеспособност на дадена институция въз основа на оценката на ПНПО елементите.

„Общ ПНПО рейтинг“ означава числения показател на общия риск за жизнеспособността на дадена институция въз основа на общата ПНПО оценка.

„Репутационен риск“ означава настоящия или възможен риск за доходите, собствения капитал или ликвидността на институцията, произтичащ от накърнена репутация на институцията.

„Склонност за поемане на риск“ означава съвкупното ниво и видове риск, които институцията е готова да поеме в рамките на своя капацитет за поемане на риск в съответствие с нейния бизнес модел, за да постигне своите стратегически цели.

„Рискове за капитала“ означава отделни рискове, които ако се реализират, ще окажат значително пруденциално въздействие върху собствения капитал на институцията през следващите 12 месеца. Те включват, но не се ограничават до рисковете, обхванати в членове 79 до 87 от Директива 2013/36/ЕС.

„Рискове за ликвидността и финансирането“ означава отделни рискове, които ако се реализират, ще окажат значително пруденциално въздействие върху ликвидността на институцията през различни времеви хоризонти.

„ПНПО елемент“ означава едно от следните: анализ на бизнес модела, оценка на вътрешното управление и механизми за контрол на риска в рамките на институцията, оценка на рисковете за капитала, ПНПО капиталова оценка, оценка на рисковете за ликвидността и финансирането или ПНПО оценка на ликвидността.

„Структурен валутен риск“ означава риска, произтичащ от притежаван капитал, вложен в офшорни клонове и дъщерни предприятия във валута, различна от отчетната валута на предприятието майка.

„Надзорни сравнителни показатели“ означава количествени инструменти, свързани с риска, разработени от компетентния орган за предоставяне на оценка на собствения капитал, необходим за покриване на рисковете или рисковите елементи, които не са обхванати от Регламент 2013/575/ЕС.

„Период на оцеляване“ означава периода, по време на който институцията може да продължи да работи при стресови условия и все още да изпълнява своите задължения за плащане.

„Обща рискова експозиция (ОРЕ)“ означава общата рискова експозиция, както е определена в член 92 на Регламент 2013/575/ЕС.

„Общо ПНПО капиталово изискване (ОПКИ)“ означава сбора от капиталовите изисквания, посочени в член 92 от Регламент (ЕС) 575/2013 и изискванията за

допълнителен капитал, определени съгласно критериите, посочени в настоящите насоки.

„Нехеджирани кредитополучатели“ означава получатели на кредити на дребно и кредитополучатели, които са малки и средни предприятия, без естествено или финансово хеджиране, които са изложени на валутно несъответствие между валутата на кредита и валутата на хеджиране; естественото хеджиране включва по-специално случаи, при които кредитополучателите получават доход в чуждестранна валута (напр. парични преводи/приходи от износ), докато финансовото хеджиране обичайно предполага наличието на договор с финансова институция.

1.3 Ниво на прилагане

4. Компетентните органи следва да прилагат тези насоки в съответствие с нивото на прилагане, определено в член 110 от Директива 2013/36/ЕС при спазване на изискванията и освобождаванията, използвани съгласно членове 108 и 109 от Директива 2013/36/ЕС.
5. За предприятията майки и дъщерните предприятия, включени в консолидацията, компетентните органи следва да коригират дълбочината и нивото на детайлизиране на техните оценки така, че да съответстват на нивото на прилагане, установено в изискванията на Регламент (ЕС) 575/2013, посочени в първа част, дял II от същия Регламент, като по-конкретно признават освобождаванията съгласно членове 7, 10 и 15 от Регламент (ЕС) 575/2013 и член 21 от Директива 2013/36/ЕС.
6. Когато дадена институция има дъщерно предприятие в същата държава членка, но не са предоставени освобождавания, посочени в първа част от Регламент (ЕС) 575/2013, може да се приложи пропорционален подход при оценката на адекватността на капитала и ликвидността чрез акцентирание върху оценката на разпределението на капитала и ликвидността между субектите и евентуалните пречки пред прехвърлянето на капитал или ликвидност в рамките на групата.
7. За трансграничните групи следва да се прилагат процедурни изисквания по координиран начин в рамките на колегиите от надзорни органи, установени съгласно член 116 или 51 от Директива 2013/36/ЕС. Дял 11 обяснява подробно как се прилагат тези насоки по отношение на трансгранични групи и техните субекти.
8. Когато дадена институция е учредила ликвидна подгрупа съгласно член 8 от Регламент (ЕС) 575/2013, компетентните органи следва да провеждат своята оценка на рисковете за ликвидността и финансирането и да прилагат надзорни мерки за субектите, обхванати от такава подгрупа на равнището на ликвидната подгрупа.

Дял 2. Общият ПНПО

2.1 Преглед на общата рамка на ПНПО

9. Компетентните органи следва да гарантират, че ПНПО на дадена институция включва следните компоненти, които са обобщени на Фигура 1:
- а. категоризиране на институцията и периодичен преглед на това категоризиране;
  - б. наблюдение на ключови показатели;
  - в. анализ на бизнес модела (АБМ);
  - г. оценка на вътрешното управление и механизмите за контрол в рамките на институцията;
  - д. оценка на рисковете за капитала;
  - е. оценка на рисковете за ликвидността;
  - ж. оценка на адекватността на собствения капитал на институцията;
  - з. оценка на адекватността на ликвидните средства на институцията;
  - и. обща ПНПО оценка; и
  - й. надзорни мерки (и мерки за ранна намеса, където е необходимо).

Фигура 1. Преглед на общата рамка на ПНПО

2.1.1 Категоризиране на институциите

10. Компетентните органи следва да категоризират всички институции, които са под техен надзор в следните категории въз основа на размера, структурата и вътрешната организация на институцията, както и на естеството, обхвата и сложността на нейната дейност:

- ▶ Категория 1 — институции, посочени в член 131 от Директива 2013/36/ЕС (глобални системно значими институции (Г-СЗИ) и други системно значими институции (Д-СЗИ)) и, ако е подходящо, други институции, определени от компетентните органи въз основа на оценката на размера и вътрешната организация на институцията, както и естеството, обхвата и сложността на нейната дейност.
- ▶ Категория 2 — средни до големи институции, с изключение на включените в Категория 1, които работят на местно ниво или с големи по размер трансгранични дейности, работят в няколко бизнес направления, включително небанкови дейности, и предлагат кредитни и финансови продукти на клиенти на дребно и корпоративни клиенти. Несистемно

значими специализирани институции със значителни пазарни дялове в техните бизнес направления или платежни системи, или финансови обмени.

- ▶ Категория 3 — малки до средни институции, които не попадат в Категория 1 или 2, работят на местно ниво или с несъществени трансгранични операции, работят в ограничен брой бизнес направления, като предлагат предимно кредитни продукти на клиенти на дребно и корпоративни клиенти с ограничено предлагане на финансови продукти. Специализирани институции с по-незначителни пазарни дялове в техните бизнес направления или платежни системи, или финансови обмени.
- ▶ Категория 4 — всички останали несложни местни институции, които не попадат в Категории 1 до 3 (т.е. с ограничен обхват на дейността и незначителни пазарни дялове в техните бизнес направления).

11. Категоризирането следва да отразява оценката на системния риск, който институциите представляват за финансовата система. То следва да се използва от компетентните органи като база за прилагане на принципа на пропорционалност, както е посочен в т. 2.4, а не като средство за отразяване на качеството на дадена институция.
12. Компетентните органи следва да базират категоризирането на надзорните отчетни данни и на информацията, извлечена от предварителния анализ на бизнес модела (вж. т. 4.2). Категоризирането следва да се преглежда периодично или в случай на значително корпоративно събитие, като например голямо прехвърляне, придобиване, важно стратегическо действие и др.

2.1.2 Постоянна оценка на рисковете

13. Компетентните органи следва да извършват постоянна оценка на рисковете, на които институцията е или може да бъде изложена, чрез следните дейности:
  - а. наблюдение на ключовите показатели, както е посочено в дял 3;
  - б. анализ на бизнес модела, както е посочено в дял 4;
  - в. оценка на вътрешното управление и механизмите за контрол в рамките на институцията, както е посочено в дял 5;
  - г. оценка на рисковете за капитала, както е посочено в дял 6; и
  - д. оценка на рисковете за ликвидността, както е посочено в дял 8.
14. Оценката следва да се извършва в съответствие с критериите за пропорционалност, определени в т. 2.4. Оценката следва да се преразглежда на фона на новопостъпила информация.

15. Компетентните органи следва да гарантират, че констатациите от описаните по-горе оценки:
- а. са ясно документирани в резюме на констатациите;
  - б. са отразени в рейтинг, който се определя в съответствие със специфичните указания, предвидени в дела от тези насоки, който се отнася до съответния елемент;
  - в. подкрепят оценките на други елементи или налагат по-задълбочено разследване на несъответствията между оценките на тези елементи;
  - г. допринасят за общата ПНПО оценка и рейтинг; и
  - д. водят до предприемане на надзорни мерки, когато е подходящо, и обосновават решенията, взети за предприемане на тези мерки.

2.1.3 Периодична оценка на адекватността на капитала и ликвидността

16. Компетентните органи следва да извършват периодичен преглед на адекватността на собствения капитал и ликвидността на институцията за осигуряване на надеждно покритие на рисковете, на които институцията е или може да бъде изложена, чрез следните оценки:
- а) ПНПО оценка на капитала, както е посочено в дял 7; и
  - б) ПНПО оценка на ликвидността, както е посочено в дял 9.
17. Периодичните оценки следва да се извършват на 12-месечна до 3-годишна база, като се вземат под внимание критериите за пропорционалност, определени в т. 2.4. Компетентните органи може да извършат по-чести оценки. Компетентните органи следва да извършват преглед на оценката на фона на съществени новопоявили се констатации от ПНПО оценката на риска, когато компетентните органи решат, че констатациите може да окажат съществено влияние върху собствения капитал и/или ликвидност на институцията.
18. Компетентните органи следва да гарантират, че констатациите от оценките:
- а. са ясно документирани в резюме;
  - б. са отразени в рейтинг, който е определен за адекватността на капитала и ликвидността на институцията, в съответствие с указанията, предвидени в дела, който се отнася до съответния елемент;
  - в. допринасят за общата ПНПО оценка и рейтинг; и

- г. съставляват базата за надзорното изискване институцията да притежава собствен капитал и/или ликвидност, надвишаващи изискванията, определени в Регламент (ЕС) 575/2013, или за други надзорни мерки, както е подходящо.

2.1.4 Обща ПНПО оценка

- 19. Компетентните органи следва да извършват постоянна оценка на рисковия профил на институцията и нейната жизнеспособност чрез обща ПНПО оценка, както е посочено в дял 10. Чрез общата ПНПО оценка компетентните органи следва да определят възможността рисковете да доведат до определянето на дадена институция за проблемна предвид адекватността на собствения капитал и ликвидността, вътрешното управление, механизмите за контрол и/или бизнес модела или стратегията, а оттук и необходимостта от предприемане на мерки за ранна намеса и/или от определяне дали институцията може да се счита за проблемна или има вероятност да стане проблемна.
- 20. Оценката следва да се преразглежда постоянно на фона на констатациите от оценките на риска или резултатите от ПНПО оценките на капитала и ликвидността.
- 21. Компетентните органи следва да гарантират, че констатациите от оценката:
  - а. са отразени в рейтинг, който е определен за общата жизнеспособност на институцията, в съответствие с указанията, предвидени в дял 10;
  - б. са ясно документирани в резюме за общата ПНПО оценка, която включва определените ПНПО рейтинги (като цяло и за отделните елементи) и всички надзорни констатации, направени през предходните 12 месеца; и
  - в. съставляват базата за надзорното решение дали институцията може да се счита за „проблемна или има вероятност да стане проблемна“ в съответствие с член 32 от Директива 2014/59/ЕС.

2.1.5 Диалог с институции, прилагане на надзорни мерки и съобщаване на констатации

- 22. Като следват модела за минимална ангажираност, както е посочено в т. 2.4, компетентните органи следва да влязат в диалог с институциите, за да извършат оценка на отделните ПНПО елементи, както е предвидено в дяловете, отнасящи се до съответните елементи.
- 23. Въз основа на общата ПНПО оценка и оценките на отделните ПНПО елементи, компетентните органи следва да предприемат надзорни мерки, предвидени в дял 10. Надзорните мерки в настоящите насоки са групирани по следния начин:
  - а. капиталови мерки;

- б. ликвидни мерки; и
  - в. други надзорни мерки (включително мерки за ранна намеса).
24. Ако констатациите от наблюдението на ключовите показатели, оценката на ПНПО елементи или друга надзорна дейност изискват прилагане на надзорни мерки, за да се отговори на непосредствени опасения, компетентните органи не трябва да изчакват приключването на оценката на всички ПНПО елементи и актуализиране на общата ПНПО оценка, а да вземат решение за предприемане на необходимите мерки за коригиране на оценяваната ситуация и след това да продължат с актуализирането на общата ПНПО оценка.
25. Компетентните органи следва също да встъпят в диалог въз основа на резултатите от общата ПНПО оценка и свързаните с нея надзорни мерки и да информират институцията в края на процеса за надзорните мерки, които тя е длъжна да спазва, както е описано в т. 2.4.

2.2 Определяне на рейтинг в ПНПО

26. В съответствие с критериите, определени в дяловете, които се отнасят до съответните елементи, компетентните органи следва да определят рейтинга на:
- ▶ бизнес модела и стратегията;
  - ▶ вътрешното управление и механизмите за контрол в рамките на институцията;
  - ▶ отделните рискове за капитала;
  - ▶ адекватността на капитала;
  - ▶ отделните рискове за ликвидността и финансирането;
  - ▶ адекватността на ликвидността; и
  - ▶ общата ПНПО оценка на институцията.
27. Компетентните органи следва да гарантират, че всички тези рейтинги подлежат на редовен преглед, най-малко с честотата, предвидена в т. 2.4 и без ненужно забавяне на базата на съществени нови констатации или развития.
28. При оценяването на отделните ПНПО елементи компетентните органи следва да използват скала от „1“ (няма забележим риск) до „4“ (висок риск), отразяващи „надзорното становище“ за риска въз основа на съответните таблици на рейтингите,

съдържащи се във всеки дял, който се отнася до съответните елементи. Компетентните органи следва да използват придружаващите „съображения“, предоставени в тези таблици, като насоки, за да обосноват надзорната оценка (т.е. не е необходимо институцията да покрива всички „съображения“, свързани с рейтинг „1“, за да получи рейтинг „1“) и/или да ги доразвият, или да добавят допълнителни съображения. Компетентните органи следва да определят рейтинг „4“, за да отразят най-лошата възможна оценка (т.е. следва да се даде рейтинг „4“, дори ако позицията на институцията е по-лоша от предвидената в „съображенията“ за рейтинг „4“).

29. При прилагане на насоките компетентните органи може да въведат обобщаващи методологии и по-детайлно определяне на рейтинга за вътрешни цели, като например планиране на ресурсите, при условие че се спазва общата рамка за определяне на рейтинга, предвидена в тези насоки.
30. Компетентните органи следва да гарантират, че чрез определяне на рейтингите на отделните рискове, те показват евентуалното пруденциално въздействие на риска върху институцията, след като вземат предвид качеството на механизмите за контрол на риска с цел смекчаване на това въздействие.
31. Компетентните органи следва да гарантират, че определянето на рейтинга на бизнес модела, вътрешното управление и механизмите за контрол в рамките на институцията, адекватността на капитала и ликвидността постига следните цели:
  - ▶ осигурява идентифицирането на признаци за заплаха за жизнеспособността на институцията чрез оценяваните ПНПО елементи, предвид отделните оценки на риска;
  - ▶ показва вероятността от необходимост за предприемане на надзорни мерки, за да се отговори на опасенията; и
  - ▶ показва вероятността от необходимост за предприемане на мерки за ранна намеса и действия като предпоставка за тяхното активиране.
32. Компетентните органи следва да гарантират, че определянето на рейтинга на общата ПНПО оценка постига следните цели:
  - ▶ показва общата жизнеспособност на институцията;
  - ▶ показва вероятността от необходимост за предприемане на мерки за ранна намеса и действия като предпоставка за тяхното активиране; и
  - ▶ като оценява общата жизнеспособност на институцията, определя дали институцията е проблемна или има вероятност да стане проблемна.
33. Компетентните органи следва да базират общия ПНПО рейтинг по скалата от „1“ до „4“, за да отразят общата жизнеспособност на институцията. Когато резултатът от общата

ПНПО оценка предполага, че дадена институция може да се счита за „проблемна или има вероятност да стане проблемна“ по смисъла на член 32 от Директива 2014/59/ЕС, компетентните органи следва да приложат рейтинг „F“ и да следват процеса на ангажиране на органите за реструктуриране, както е предвидено в член 32 от Директива 2014/59/ЕС.

2.3 Организационни процедури

34. Компетентните органи следва да гарантират, че за провеждането на ПНПО, техните организационни процедури включват най-малко следното:

а. описание на ролите и отговорностите на техния надзорен персонал по отношение на извършването на ПНПО, както и съответните отчетни линии при нормални и извънредни ситуации;

б. процедури за документиране и регистриране на констатации и надзорни преценки;

в. указания за одобрение на констатациите и рейтингите, както и поетапните процедури (процедури за докладване и взимане на решения от съответното оторизирано ниво), когато има различаващи се мнения в рамките на компетентния орган, при нормални и извънредни ситуации;

г. указания за организиране на диалог с институцията по модела за минимална ангажираност, както е предвидено в т. 2.4, за да се направи оценка на отделните ПНПО елементи; и

д. указания за съобщаване на резултатите от ПНПО на институцията, както и за отразяване на взаимодействието в рамките на колегиите от надзорни органи на трансгранични групи и техните субекти. Тези процедури за съобщаване следва по-специално да третират условията за провеждане на консултации с институцията преди финализирането на резултатите от ПНПО под формата на съвместни решения относно капитала и ликвидността в съответствие с изискванията на Регламента за изпълнение (ЕС) № 710/2014 на Комисията от 23 юни 2014 г. за определяне на технически стандарти за изпълнение по отношение на условията за прилагане на процеса за постигане на съвместно решение относно пруденциалните изисквания съгласно Директива 2013/36/ЕС.

35. При разработване на указанията за диалог с институциите компетентните органи следва да вземат предвид формата и детайлизацията на информацията, предоставена като резултати от ПНПО, включително дали общият ПНПО рейтинг и рейтингите за отделните ПНПО елементи може да бъдат съобщени. За целта компетентните органи следва също така да вземат предвид последиците от предоставяне на рейтингите на институциите по отношение на техните задължения за оповестяване съгласно изискванията на Регламент (ЕС) № 596/2014 и Директиви 2014/57/ЕС и 2004/109/ЕО.

2.4 Пропорционалност и надзорна ангажираност

36. Компетентните органи следва да прилагат принципа на пропорционалност в обхвата, честотата и задълбочеността на надзорна ангажираност и диалог с дадена институция, и надзорните очаквания за стандартите, които институцията следва да покрива в съответствие с категорията на институцията.
37. За честотата и задълбочеността на аспекта на надзорна ангажираност предвид пропорционалността, когато планират ПНПО дейности, компетентните органи следва да се придържат към минимално ниво на модел на ангажираност, както следва (и както е описано в Таблица 1):

Институции от категория 1

- ▶ Компетентните органи следва да наблюдават ключовите показатели веднъж на тримесечие.
- ▶ Компетентните органи следва да изготвят документирано резюме на общата ПНПО оценка най-малко веднъж годишно.
- ▶ Компетентните органи следва да актуализират оценките на всички отделни ПНПО елементи най-малко веднъж годишно. За рисковете за капитала и рисковете за ликвидността и финансирането това трябва да включва оценка поне на най-съществените отделни рискове.
- ▶ Компетентните органи следва да уведомяват институцията за резултата от общата ПНПО оценка най-малко веднъж годишно, като по-специално представят:
  - становище за количеството и състава на собствения капитал, който институцията трябва да притежава, превишаващ изискванията, посочени в Глава 4, дял VII от Директива 2013/36/ЕС и Регламент (ЕС) № 575/2013 относно елементите на рисковете и рисковете, които не са обхванати от член 1 от същия Регламент;
  - становище за притежаваната ликвидност и всички специфични изисквания за ликвидност, установени от компетентния орган; и
  - становище за други надзорни мерки, включително мерки за ранна намеса, които компетентният орган възнамерява да предприеме.
- ▶ Компетентните органи следва да бъдат постоянно ангажирани и да водят диалог с ръководния орган и висшето ръководство на институцията за оценяване на всеки ПНПО елемент.

Институции от категория 2

- ▶ Компетентните органи следва да наблюдават ключовите показатели веднъж на тримесечие.
- ▶ Компетентните органи следва да изготвят документирано резюме на общата ПНПО оценка най-малко веднъж годишно.
- ▶ Компетентните органи следва да актуализират оценките на всички отделни ПНПО елементи най-малко веднъж на 2 години. За рисковете за капитала и рисковете за ликвидността и финансирането това трябва да включва оценка поне на най-съществените отделни рискове.
- ▶ Компетентните органи следва да уведомяват институцията за резултата от общата ПНПО оценка най-малко веднъж на 2 години, като по-специално представят:
  - становище за количеството и състава на собствения капитал, който институцията трябва да притежава, превишаващ изискванията, посочени в Глава 4, дял VII от Директива 2013/36/ЕС и Регламент (ЕС) № 575/2013 относно елементите на рисковете и рисковете, които не са обхванати от член 1 от същия Регламент;
  - становище за притежаваната ликвидност и всички специфични изисквания за ликвидност, установени от компетентния орган; и
  - становище за други надзорни мерки, включително мерки за ранна намеса, които компетентният орган възнамерява да предприеме.
- ▶ Компетентните органи следва да бъдат постоянно ангажирани и да водят диалог с ръководния орган и висшето ръководство на институцията за оценяване на всеки ПНПО елемент.

Институции от категория 3

- ▶ Компетентните органи следва да наблюдават ключовите показатели веднъж на тримесечие.
- ▶ Компетентните органи следва да изготвят документирано резюме на общата ПНПО оценка най-малко веднъж годишно.
- ▶ Компетентните органи следва да актуализират оценките на всички отделни ПНПО елементи най-малко веднъж на 3 години или по-рано при появата на съществена нова информация относно риска. За рисковете за капитала и рисковете за ликвидността и финансирането това трябва да включва оценка поне на най-съществените отделни рискове.

- ▶ Компетентните органи следва да уведомяват институцията за резултата от общата ПНПО оценка най-малко веднъж на 3 години, като по-специално представят:
  - становище за количеството и състава на собствения капитал, който институцията трябва да притежава, превишаващ изискванията, посочени в Глава 4, дял VII от Директива 2013/36/ЕС и Регламент (ЕС) № 575/2013 относно елементите на рисковете и рисковете, които не са обхванати от член 1 от същия Регламент;
  - становище за притежаваната ликвидност и всички специфични изисквания за ликвидност, установени от компетентния орган; и
  - становище за други надзорни мерки, включително мерки за ранна намеса, които компетентният орган възнамерява да предприеме.
- ▶ Ангажиментът на компетентните органи и осъществяваният диалог с ръководния орган и висшето ръководство на институцията (т.е. където е необходимо) следва да бъдат рисково базирани за оценяване на съществения/те елемент/и на риска.

Институции от категория 4

- ▶ Компетентните органи следва да наблюдават ключовите показатели веднъж на тримесечие.
- ▶ Компетентните органи следва да изготвят документирано резюме на общата ПНПО оценка най-малко веднъж годишно.
- ▶ Компетентните органи следва да актуализират оценките на всички отделни ПНПО елементи най-малко веднъж на 3 години или по-рано при появата на съществена нова информация относно риска. За рисковете за капитала и рисковете за ликвидността и финансирането това трябва да включва оценка на поне най-съществените отделни рискове.
- ▶ Компетентните органи следва да уведомяват институцията за резултата от общата ПНПО оценка най-малко веднъж на 3 години, като по-специално представят:
  - становище за количеството и състава на собствения капитал, който институцията трябва да притежава, превишаващ изискванията, посочени в Глава 4, дял VII от Директива 2013/36/ЕС и Регламент (ЕС) № 575/2013 относно елементите на рисковете и рисковете, които не са обхванати от член 1 от същия Регламент;
  - становище за притежаваната ликвидност и всички специфични изисквания за ликвидност, установени от компетентния орган; и

- становище за други надзорни мерки, включително мерки за ранна намеса, които компетентният орган възнамерява да предприеме.
- Компетентните органи следва да бъдат ангажирани и да водят диалог с ръководния орган и висшето ръководство на институцията най-малко веднъж на 3 години.

Таблица 1. Прилагане на ПНПО за различни категории институции

Категория	Наблюдени е на ключови показатели	Оценка на всички ПНПО елементи (минимум)	Обобщение на общата ПНПО оценка	Минимално ниво на ангажираност/диалог
1	Веднъж на тримесечие	Веднъж годишно	Веднъж годишно	Постоянна ангажираност с ръководния орган и висшето ръководство на институцията; ангажираност с институцията за оценка на всеки елемент.
2	Веднъж на тримесечие	Веднъж на 2 години	Веднъж годишно	Постоянна ангажираност с ръководния орган и висшето ръководство на институцията; ангажираност с институцията за оценка на всеки елемент.
3	Веднъж на тримесечие	Веднъж на 3 години	Веднъж годишно	Рисково базирана ангажираност с ръководния орган и висшето ръководство на институцията; ангажираност с институцията за оценка на съществения/те елемент/и на риска.
4	Веднъж на тримесечие	Веднъж на 3 години	Веднъж годишно	Ангажираност с ръководния орган и висшето ръководство на институцията най-малко веднъж на 3 години.

38. Когато компетентните органи установят, че дадени институции имат сходни рискови профили, те могат да провеждат тематични ПНПО оценки на няколко институции като една оценка (напр. може да се извършва АБМ на всички малки ипотечни кредитополучатели, при условие че има вероятност да установят същите проблеми на бизнес жизнеспособността за всички тези институции).

39. Компетентните органи следва да определят допълнително ниво на ангажираност въз основа на констатациите от предишни оценки на ПНПО елементи, при което се изискват

по-обширни надзорни ресурси и по-голяма задълбоченост независимо от категорията на институцията, за институции с нисък общ ПНПО рейтинг (поне временно).

40. За институциите, включени в плана за извършване на надзорни проверки, които се изисква съгласно член 99 от Директива 2013/36/ЕС, компетентните органи следва да гарантират, че нивото на ангажираност и приложение на ПНПО е определено в този план, което замества посочените по-горе изисквания.
41. Когато планират дейности по ПНПО, компетентните органи следва да обърнат специално внимание на координирането на дейностите с другите страни, които са пряко или непряко включени в оценката, в частност когато се изискват входни данни от институцията и/или други компетентни органи, участващи в надзора на трансгранични групи, както е предвидено в дял 11.
42. От гледна точка на обхвата на пропорционалност, когато провеждат ПНПО чрез прилагане на тези насоки, компетентните органи следва да отчетат, че различните елементи, методологични аспекти и оценъчни компоненти, както е предвидено в дялове 4, 5, 6 и 8, не се отнасят по еднакъв начин за всички институции; където е подходящо, компетентните органи следва да прилагат различна степен на детайлизация спрямо оценката в зависимост от категорията, в която попада институцията, и до степента, която е подходяща за размера, естеството, бизнес модела и сложността на институцията.

Дял 3. Наблюдение на ключови показатели

---

44. Компетентните органи следва да се ангажират с текущо наблюдение на ключови финансови и нефинансови показатели, за да наблюдават промените във финансовото състояние и рисковите профили на институциите. Компетентните органи следва също да използват това наблюдение, за да установят необходимостта от актуализиране на оценката на ПНПО елементите на фона на новопостъпила съществена информация извън планираните надзорни дейности. Когато наблюдението разкрива съществена промяна в рисковия профил на институцията или аномалии в показателите, компетентните органи следва да разследват причините и, когато е уместно, да извършат преглед на оценката на съответния ПНПО елемент на предвид новопостъпилата информация.
45. Следвайки модела на минимална ангажираност, разгледан в дял 2, компетентните органи следва да наблюдават ключовите финансови и нефинансови показатели най-малко веднъж на тримесечие за всички институции. Въпреки това, в зависимост от специфичните характеристики на институциите или дадена ситуация, компетентните органи могат да установят по-често извършване на мониторинг, като вземат под внимание наличието на основна информация (например пазарни данни).
46. Компетентните органи следва да създадат системи и модели за наблюдение, които да позволят установяването на съществени промени и аномалии в поведението на показатели, и трябва да е зададат прагове, където е подходящо. Компетентните органи следва също да създадат поетапни процедури за всички съответни показатели (или комбинации от показатели), обхванати от наблюдението, за да гарантират разследването на аномалиите и съществените промени.
47. Компетентните органи следва да приспособят набора от показатели и техните прагове спрямо специфичните характеристики на отделните институции или групи от институции с подобни характеристики (сходни групи). Рамката на показателите, моделите и праговете на наблюдение трябва да отразяват размера, сложността, бизнес модела и рисковия профил на институцията и следва да обхващат географските райони, секторите и пазарите, в които работи институцията.
48. Компетентните органи следва да установят показатели за проследяване чрез текущо наблюдение на база редовната надзорна отчетност и чрез използване на определенията от стандартите за обща отчетност. Когато е уместно, таблиците на ЕБО или показателите, наблюдавани от ЕБО, може да се използват като източник на информация, въз основа на която може да се наблюдават отделните институции.

49. Рамките на установените показатели и резултатите от наблюдението на ключови показатели също трябва да се използват като входни данни за оценката на рисковете за капитала и рисковете за ликвидността и финансирането по съответните ПНПО елементи.
50. Показателите, използвани за наблюдение, следва да включват най-малко следните специфичните показатели за институциите:
- а. финансовите и рисковите показатели, които се отнасят до всички рискови категории, които са обхванати от настоящите насоки (вж. дялове 6 и 8);
  - б. всички съотношения, изведени от прилагането на Регламент (ЕС) № 575/2013 и от националното законодателство относно прилагането на Директива 2013/36/ЕС за изчисляване на минималните пруденциални изисквания (напр. базов собствен капитал от първи ред (БСКПР), отношението на ликвидно покритие (ОЛП), отношението на нетно стабилно финансиране (ОНСФ) и др.);
  - в. минималните изисквания за собствен капитал и приемливи задължения (МИПЗ), както е посочено в Директива 2014/59/ЕС;
  - г. съответните пазарни показатели (напр. цена на собствения капитал, спредове по суап за кредитно неизпълнение (СКН), облигационни спредове и др.); и
  - д. когато са налични — показатели за възстановяване, използвани в планове за възстановяване на институцията.
51. Компетентните органи следва да съчетават специфичните показатели на институцията със съответните макроикономически показатели, когато има такива, в географските райони, отраслите и пазарите, в които работи институцията.
52. Установяването на съществени промени или аномалии в показателите, особено в случаите, когато промените се отличават значително от стойностите на институциите със сходни характеристики, следва да се разглежда от компетентните органи като причина за по-нататъшно разследване. По-специално, компетентните органи следва да:
- а. определят причината и извършат оценка на съществеността на евентуалното пруденциално въздействие върху институцията;
  - б. документират причината и резултатите от оценката; и
  - в. прегледат оценката на риска и ПНПО рейтинга, когато е подходящо, на фона на всички нови констатации.
53. Компетентните органи следва също да обмислят възможността за допълване на текущото наблюдение на ключови финансови и нефинансови показатели с преглед на

наличните независими пазарни проучвания и анализи, които може да бъдат полезен източник на алтернативни гледни точки.

Дял 4. Анализ на бизнес модела

4.1 Общи съображения

54. Настоящият дял определя критерии за оценка на бизнес модела и стратегията на институцията. Компетентните органи следва да прилагат тази оценка спрямо институцията на същото ниво като това на общата ПНПО оценка, но тя може също така да се прилага и на ниво бизнес или продуктово направление, или на тематична основа.
55. Без да намаляват отговорността на ръководния орган на институцията да провежда и организира дейността си и без да посочват предпочитания за специфични бизнес модели, компетентните органи следва да провеждат редовен анализ на бизнес модела (АБМ), за да оценят бизнес и стратегическите рискове и за да определят:
- ▶ жизнеспособността на настоящия бизнес модел на институцията въз основа на неговата способност да генерира приемливи доходи през следващите 12 месеца; и
  - ▶ устойчивостта на стратегията на институцията въз основа на нейната способност да генерира приемливи доходи през бъдещ период от най-малко 3 години, на базата на нейните стратегически планове и финансови прогнози.
56. Компетентните органи следва да използват резултатите от АБМ в подкрепа на оценката на всички други елементи на ПНПО. Компетентните органи може да оценят специфични аспекти на АБМ, по-специално количествената оценка на бизнес модела, като част от оценката на други ПНПО елементи (напр. разбирането на структурата на финансиране може да бъде част от оценката на рисковете за ликвидността).
57. Компетентните органи следва също да използват АБМ в подкрепа на установяването на ключови слабости на институцията, които е най-вероятно да имат съществено въздействие върху институцията/да доведат до считането ѝ за проблемна в бъдеще.
58. Компетентните органи следва да предприемат следните стъпки като част от АБМ:
- а. предварителна оценка;
  - б. установяване на областите на фокус;
  - в. оценка на бизнес средата;
  - г. количествен анализ на текущия бизнес модел;
  - д. качествен анализ на текущия бизнес модел;

- е. анализ на бъдещата стратегия и на финансовите планове (включително планираните промени в бизнес модела);
  - ж. оценка на жизнеспособността на бизнес модела;
  - з. оценка на устойчивостта на стратегията;
  - и. установяване на ключовите слабости, на които бизнес моделът и стратегията на институцията я излагат или може да я изложат; и
  - й. обобщаване на констатациите и рейтингите.
59. За да проведат АБМ, компетентните органи следва да използват най-малко следните източници на количествена и качествена информация:
- а. стратегическия/те план/ове на институцията с прогнози за текущата година и за бъдещи периоди, както и основни икономически допускания;
  - б. финансовата (публична) отчетност (напр. отчети за приходи и разходи, счетоводен баланс);
  - в. регулаторната отчетност (обща отчетност (COREP), финансова отчетност (FINREP) и кредитен регистър, когато има такива);
  - г. вътрешна отчетност (управленска информация, капиталово планиране, отчетност на ликвидността, вътрешни доклади за рискове);
  - д. планове за възстановяване и реструктуриране;
  - е. доклади от трети страни (например одиторски доклади, доклади от капиталови/кредитни анализатори); и
  - ж. други съответни изследвания/проучвания (напр. от Международния валутен фонд (МВФ), макропруденциални органи и институции, европейски институции).

4.2 Предварителна оценка

60. Компетентните органи следва да анализират основните дейности, географското местоположение и пазарната позиция на институцията, за да установят на най-високото ниво на консолидация в юрисдикцията, следното:
- а. основно географско местоположение;
  - б. основни дъщерни дружества/клонове;
  - в. основни бизнес направления; и

г. основни продуктови линии.

61. За целта компетентните органи следва да вземат предвид набор от съответни показатели в момента на оценка и промени във времето. Тези показатели следва да включват:

а. принос към общите приходи/разходи;

б. дял на активи;

в. дял на общата рискова експозиция (OPE); и

г. пазарна позиция.

62. Компетентните органи следва да използват тази предварителна оценка, за да:

а. определят съществеността на бизнес областите/направленията: компетентните органи следва да определят кои географски местоположения, дъщерни дружества/клонове, бизнес направления и продуктови линии са най-съществени въз основа на приноса към печалбата (например въз основа на отчета за приходите и разходите), риска (например въз основа на OPE или други мерки за риск) и/или организационни/законови приоритети (например специфични задължения на банките в публичния сектор да предлагат специфични продукти). Компетентните органи следва да използват тази информация като основа за определяне върху какво трябва да се фокусира АБМ (разгледан по-нататък в т. 4.3);

б. установят групите със сходни характеристики: компетентните органи следва да определят съответната група към която може да бъде включена институцията; за да проведе АБМ, компетентният орган трябва да определи групата със сходни характеристики на база на конкурентните продуктови/бизнес направления, насочени към един и същ източник на печалби/потребители (например дейностите с кредитни карти на различни институции, насочени към потребителите на кредитни карти в държавата X);

в. подкрепят прилагането на принципа за пропорционалност: компетентните органи може да използват резултатите от предварителна оценка за подпомагане на разпределението на институциите в категории на пропорционалност въз основа на установената сложност на институциите (както е посочено в т. 2.1.1).

4.3 Установяване на областите на фокус за АБМ

63. Компетентните органи следва да определят фокуса на АБМ. Те трябва да се съсредоточат върху бизнес направления, които са най-важни по отношение на жизнеспособността или бъдещата устойчивост на текущия бизнес модел и/или е най-

вероятно да доведат до увеличаване на експозицията на институцията към съществуващи или нови слабости. Компетентните органи следва да вземат предвид:

а. съществеността на бизнес направленията — дали определени бизнес направления са по-важни от гледна точка на генериране на печалби (или загуби);

б. предишни надзорни констатации — дали констатациите за други елементи на ПНПО може да предоставят показатели за бизнес направленията, които изискват допълнително разследване;

в. констатации и наблюдения от вътрешни или външни одиторски доклади — дали одитната функция е установила специфични проблеми по отношение на устойчивостта или жизнеспособността на определени бизнес направления;

г. значение за стратегическите планове — дали има бизнес направления, които институцията желае да развие или намали значително;

д. резултатите от тематичните надзорни прегледи — дали даден секторен анализ е разкрил общи основни проблеми, които налагат извършването на допълнителен специфичен анализ на институцията;

е. наблюдавани промени в бизнес модела — дали се наблюдават де факто промени в бизнес модела, настъпили без институцията да е обявила планирани промени или да е съставила нови стратегически планове; и

ж. сравнения в групата институции със сходни характеристики — дали дадено бизнес направление е проявило нетипично изпълнение (като отдалечаваща се стойност) в сравнение с останалите институции в сходната група.

4.4 Оценка на бизнес средата

64. За да си изградят мнение относно достоверността на стратегическите допускания на дадена институция, компетентните органи следва да предприемат анализ на бизнес средата. При него се вземат под внимание настоящите и бъдещите бизнес условия, при които една институция работи или е вероятно да работи въз основа на своите основни или съществени географски и бизнес експозиции. Като част от тази оценка, компетентните органи следва да разбират посоката на макроикономическите и пазарни тенденции и стратегическите намерения на институциите в сходна група.

65. Компетентните органи следва да използват този анализ, за да разберат:

а. ключовите макроикономически променливи, в рамките на които съответният оценяван субект, продукт или сегмент работи или ще работи въз основа на основните си географски местоположения. Примерите за ключови променливи

включват brutния вътрешен продукт (БВП), нивата на безработица, лихвените проценти и индексите на цените на жилищата.

б. конкурентната среда и как е най-вероятно да се развива, като отчитат дейността на сходната група институции. Примерите за областите за преглед включват очаквания ръст на целевия пазар (например ипотечния жилищен пазар) и дейностите и плановете на основните конкуренти в целевия пазар.

в. общите тенденции на пазара, които може да окажат въздействие върху резултатите и доходността на институцията. Това трябва да включва най-малко регулаторните тенденции (напр. промени в законодателството за разпределение на дребно на банкови продукти), технологичните тенденции (напр. промени в електронните платформи за някои видове търговия) и обществените/демографските тенденции (напр. по-голямо търсене на ислямски банкови услуги).

4.5 Анализ на текущия бизнес модел

66. За да разберат средствата и методите, използвани от дадена институция, за да работи и да генерира печалби, компетентните органи следва да извършват количествени и качествени анализи.

4.5.1 Количествен анализ

67. Компетентните органи следва да извършват анализ на количествените характеристики на текущия бизнес модел на дадена институция, за да разберат нейното финансово състояние и влиянието на по-високата или по-ниската ѝ склонност за поемане на риск в сравнение с тази на сходната група.

68. Областите, които трябва да се анализират от компетентните органи, следва да включват:

а. отчет за приходите и разходите, включително тенденциите: компетентните органи следва да оценят основната доходност на институцията (напр. след извънредни позиции и еднократни събития), разпределението на потоци от доходи, разпределение на разходите, разходи за обезценка и основни отношения (напр. нетен лихвен марж, разходи/приходи, обезценка по кредити). Компетентните органи следва да вземат предвид как посочените по-горе позиции са се развили в последните години и да установят основните тенденции;

б. счетоводния баланс, включително тенденциите: компетентните органи следва да оценят видовете активи и пасиви, структурата на финансиране, промяната в ОПЕ и собствения капитал и основните отношения (например възвръщаемост на собствения капитал, основен капитал от първи ред, недостиг във финансирането). Компетентните органи следва да вземат предвид как посочените по-горе позиции са се развили в последните години и да установят основните тенденции;

в. концентрациите, включително техните тенденции: компетентните органи следва да оценят концентрациите в отчета за приходи и разходи и счетоводния баланс, свързани с клиенти, отрасли и географски местоположения. Компетентните органи следва да вземат предвид как посочените по-горе позиции са се развили в последните години и да установят основните тенденции; и

г. склонността за поемане на риск: компетентните органи следва да оценят приетите лимити, поставени от институцията по вид риск (кредитен риск, риск за финансирането и др.) и спазването им, за да разберат рисковете, които институцията е склонна да поеме, за да повлияе върху своя финансов резултат.

4.5.2 Качествен анализ

69. Компетентните органи следва да предприемат анализ на качествените характеристики на текущия бизнес модел на институцията, за да разберат вложените в него фактори за успех и ключови зависимости.

70. Областите, които трябва да се анализират от компетентните органи, следва да включват:

а. основни външни зависимости: компетентните органи следва да определят основните екзогенни фактори, които оказват влияние върху успеха на бизнес модела; те могат да включват доставчици трети страни, посредници, както и специфични регулаторни фактори;

б. основни вътрешни зависимости: компетентните органи следва да определят основните ендогенни фактори, които оказват влияние върху успеха на бизнес модела; те могат да включват качеството на ИТ платформите и операционния и ресурсен капацитет;

в. франчайз: компетентните органи следва да определят дали взаимоотношенията с клиенти, доставчици и партньори са добри; това може да включва разчитането на институцията на нейната репутация, ефективността на клоновете, лоялността на клиентите и ефективността на партньорствата; и

г. области на конкурентно преимущество: компетентните органи следва да определят областите, в които институцията има конкурентно преимущество над сходните институции; това може да включва кое да е от горепосочените, като качеството на ИТ платформите на институцията или други фактори, като глобалната мрежа на институцията, мащаба на нейната дейност или нейното продуктово предложение.

4.6 Анализ на стратегията и финансовите планове

71. Компетентните органи следва да предприемат количествен и качествен анализ на финансовите прогнози и стратегическия план на институцията, за да разберат допусканията, приемливостта и степента на риск на нейната бизнес стратегия.
72. Областите, които трябва да се анализират от компетентните органи, следва да включват:
  - а. обща стратегия: компетентните органи следва да разгледат основните количествени и качествени управленски цели;
  - б. прогнозиран финансов резултат: компетентните органи следва да разгледат прогнозирания финансов резултат, като включат същите или подобни показатели като тези, включени в количествения анализ на текущия бизнес модел;
  - в. фактори за успех на стратегията и финансовия план: компетентните органи следва да определят предложените ключови промени в текущия бизнес модел за постигане на целите;
  - г. допускания: компетентните органи следва да определят правдоподобността и последователността на допусканията, направени от институцията, които обуславят нейната стратегия и прогнози; те може да включват допускания в области, като макроикономически показатели за измерване, динамика на пазара, обем и ръст на маржа при ключови продукти, отрасли и географски местоположения и др.; и
  - д. способности за изпълнение: компетентните органи следва да определят способностите за изпълнение на институцията въз основа на доказано придържане към предишни стратегии и прогнози, сложността и амбицията на поставената стратегия в сравнение с текущия бизнес модел.
73. Компетентните органи може да провеждат части от този анализ едновременно с количествения и качествения анализ на текущия бизнес модел, по-специално анализа на прогнозирания финансов резултат и факторите за успех на стратегията.

4.7 Оценка на жизнеспособността на бизнес модела

74. След като проведат анализите, предвидени в точки 4.4 и 4.5, компетентните органи трябва да формират или актуализират своето становище за жизнеспособността на текущия бизнес модел на институцията въз основа на нейната способност да генерира приемливи приходи през следващите 12 месеца предвид нейния количествен резултат, ключови фактори за успех и зависимости, и бизнес средата.
75. Компетентните органи следва да оценят приемливостта на приходите въз основа на следните критерии:

а. възвръщаемост на собствения капитал към цена на капитала или еквивалентна мярка: компетентните органи следва да преценят дали бизнес моделът генерира възвръщаемост над разходите (с изключение на еднократните плащания) на база възвръщаемост към цената на капитала; други показатели за измерване, като възвръщаемост на активите или възвръщаемост на капитала, съобразени с рисковете, както и вземане под внимание на промените в тези мерки по време на цикъла, също може да подкрепят тази оценка;

б. структура на финансиране: компетентните органи следва да преценят дали структурата на финансиране е подходяща за бизнес модела и стратегията; колебания или несъответствия във видовете финансиране може да означава, че даден бизнес модел или стратегия, дори такъв, който генерира възвръщаемост над разходите, може да не е жизнеспособен или устойчив предвид текущата или бъдещата бизнес среда; и

в. склонност за поемане на риск: компетентните органи следва да преценят дали бизнес моделът или стратегията на институцията разчита на склонност за поемане на риск, насочена към отделни рискове (напр. кредитен, пазарен) или като цяло, която се счита за твърде висока или за твърде различаваща се стойност сред сходната група, за да генерира достатъчно възвръщаемост.

4.8 Оценка на устойчивостта на стратегията на институцията

76. След като проведат анализите, предвидени в точки 4.4 до 4.6, компетентните органи трябва да формират или актуализират своето становище за устойчивостта на стратегията на институцията въз основа на нейната способност да генерира приемливи приходи, както е определено по-горе, през бъдещ период от най-малко 3 години въз основа на нейните стратегически планове и финансови прогнози предвид надзорната оценка на бизнес средата.

77. По-специално компетентните органи следва да оценят устойчивостта на стратегията на институцията въз основа на:

а. правдоподобността на допусканията на институцията и прогнозния финансов резултат в сравнение с надзорното становище за текущата и бъдещата бизнес среда;

б. въздействието върху прогнозния финансов резултат на надзорното становище за бизнес средата (когато това се различава от допусканията на институцията); и

в. нивото на риск на стратегията (т.е. сложността и амбицията на стратегията в сравнение с текущия бизнес модел) и последващата вероятност за успех въз основа на вероятните възможности на институцията за изпълнение (измерено чрез успеха на институцията при изпълнение на предишни стратегии от подобен мащаб или досегашния резултат спрямо стратегическия план).

4.9 Установяване на ключови слабости

78. След като проведат АБМ, компетентните органи следва да оценят ключовите слабости, на които бизнес моделът и стратегията на институцията я излагат или може да я изложат, като вземат предвид:

- а. очаквано лошо финансово изпълнение;
- б. разчитане на нереалистична стратегия;
- в. прекомерни концентрации или променливост (напр. на доходите);
- г. прекомерно поемане на риск;
- д. опасенията за структурата на финансиране; и/или
- е. значителни външни проблеми (напр. регулаторни събития, налагащи „обособяване“ на бизнес единици).

79. След като извършат посочената по-горе оценка, компетентните органи следва да формират представа за жизнеспособността на бизнес модела на институцията и устойчивостта на нейната стратегия, както и за всички необходими мерки за справяне с проблеми и опасения.

4.10 Обобщение на констатациите и рейтингите

80. Въз основа на оценката на жизнеспособността и устойчивостта на бизнес модела, компетентните органи следва да формират общо становище за жизнеспособността на бизнес модела и устойчивостта на стратегията, и евентуалните рискове за жизнеспособността на дадена институция, произтичащи от тази оценка. Това становище трябва да бъде отразено в обобщение на констатациите, придружено с рейтинг въз основа на съображенията, посочени в Таблица 2.

Таблица 2. Надзорни съображения за определяне на рейтинг на бизнес модел и стратегия

Рейтинг	Надзорно становище	Съображения
1	Бизнес моделът и стратегията не представляват забележим риск за жизнеспособността на институцията.	<ul style="list-style-type: none"> • Институцията генерира силни и стабилни приходи, които са приемливи предвид склонността ѝ за поемане на риск и структурата на финансиране. • Няма съществени концентрации на активи или неустойчиви концентрирани

		<p>източници на приходи.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Институцията има силна конкурентна позиция в избраните от нея пазари и стратегия, която има вероятност да я затвърди. • Институцията има финансови прогнози, съставени въз основа на правдоподобни допускания относно бъдещата бизнес среда. • Стратегическите планове са подходящи предвид текущия бизнес модел и изпълнителните способности на управлението.
2	Бизнес моделът и стратегията представляват ниско ниво на риск за жизнеспособността на институцията.	<ul style="list-style-type: none"> • Институцията генерира средно ниво на приходи в сравнение със сходни институции и/или исторически резултат, които като цяло са приемливи предвид нейната склонност за поемане на риск и структура на финансиране. • Има известни концентрации на активи или концентрирани източници на приходи. • Институцията е изправена пред конкурентен натиск върху своите продукти/услуги в един или повече ключови пазари. Известни съмнения относно стратегията ѝ за справяне със ситуацията. • Институцията има финансови прогнози, съставени въз основа на оптимистични допускания относно бъдещата бизнес среда. • Стратегическите планове са разумни предвид текущия бизнес модел и изпълнителните способности на управлението, но не са безрискови.
3	Бизнес моделът и стратегията представляват средно ниво на риск за жизнеспособността на институцията.	<ul style="list-style-type: none"> • Институцията генерира приходи, които често са слаби или нестабилни или разчита на склонност за поемане на риск или структура на финансиране, за да генерира подходящи приходи, които

		<p>предизвикват надзорна загриженост.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Има значителни концентрации на активи или концентрирани източници на приходи. • Институцията има слаба конкурентна позиция за своите продукти/услуги в избраните от нея пазари и може да има няколко бизнес направления с добри перспективи. Пазарният дял на институцията може да намалява значително. Има съмнения относно стратегията ѝ за справяне със ситуацията. • Институцията има финансови прогнози, съставени въз основа на прекалено оптимистични допускания относно бъдещата бизнес среда. • Стратегическите планове може да не са правдоподобни предвид текущия бизнес модел и изпълнителните способности на управлението.
4	<p>Бизнес моделът и стратегията представляват високо ниво на риск за жизнеспособността на институцията.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Институцията генерира много слаби или силно нестабилни приходи или разчита на неприемлива склонност за поемане на риск или структура на финансиране, за да генерира подходящи приходи. • Институцията има изключителни концентрации на активи или неустойчиви концентрирани източници на приходи. • Институцията има много слаба конкурентна позиция за своите продукти/услуги в избраните от нея пазари и участва в бизнес направления с много слаби перспективи. Стратегическите планове е много малко вероятно да се справят със ситуацията. • Институцията има финансови прогнози, съставени въз основа на много нереалистични допускания относно бъдещата бизнес среда.

		<ul style="list-style-type: none"> • Стратегическите планове не са правдоподобни предвид текущия бизнес модел и изпълнителните способности на управлението.
--	--	--

Дял 5. Оценка на вътрешното управление и механизмите за контрол в рамките на институцията

5.1 Общи съображения

81. Компетентните органи следва да съсредоточат своите оценки на системите за вътрешно управление и механизмите в рамките на институцията върху проверката дали те са подходящи за рисковия профил, бизнес модела, размерите и сложността на институцията и върху установяването на степента, в която институцията се придържа към изискванията и стандартите на мерките за добро вътрешно управление и контрол на риска, както е определено в приложимите европейски и международни указания в тази област. За да извършат тази оценка, компетентните органи следва да преценят риска от значително пруденциално въздействие, предизвикан от лошата система на управление и контрол, и техния ефект върху жизнеспособността на институцията.
82. За ПНПО оценката на вътрешното управление и механизмите за контрол в рамките на институцията трябва да включва оценка на следните области:
- а. обща рамка за вътрешно управление;
  - б. корпоративна култура и култура по отношение на риска;
  - в. организация и функциониране на ръководния орган;
  - г. политики и практики за възнаграждението;
  - д. рамка за управление на риска, включително ВААК и ВААЛ;
  - е. рамка за вътрешен контрол, включително функция за вътрешен одит;
  - ж. информационни системи и непрекъснатост на дейността; и
  - з. системи във връзка с плана за възстановяване.
83. Този дял не разглежда аспектите на вътрешното управление и управлението/контрола на риска, които са специфични за отделни видове риск (т.е. които не са свързани с институцията като цяло), тъй като критериите за тяхната оценка са разгледани в дялове 6 и 8.
84. Оценката на вътрешното управление и механизмите за контрол в институцията като цяло, трябва да обоснове оценката на управлението и механизмите за контрол на

риска, предвидена в дялове 6 и 8, както и оценката на ВААК и ВААЛ в ПНПО оценката на капитала (дял 7) и ПНПО оценката на ликвидността (дял 9). По подобен начин анализът по рискове на ВААК изчисленията/капиталовите оценки, разгледани в дял 7, както и всички установени тук недостатъци, трябва да обоснове оценката на общата рамка на ВААК, оценявана съгласно този дял.

5.2 Обща рамка за вътрешно управление

85. Компетентните органи следва да преценят дали институцията има подходяща и прозрачна корпоративна структура, която да е „годна за целта“, и дали е приложила подходящи системи за вътрешно управление. В съответствие с *Насоките на ЕБО относно вътрешното управление*¹, тази оценка трябва да включва оценка на това дали институцията показва най-малко:

а. стабилна и прозрачна организационна структура с ясно определени отговорности, включваща ръководния орган и неговите комитети;

б. че ръководният орган познава и разбира оперативната структура на институцията (напр. субектите и връзки и взаимоотношения между тях; структури със специална цел или свързани структури) и на свързаните с тях рискове (принципът „опознай своята структура“);

в. политиките за управление на риска и политиките за установяване и избягване на конфликти на интереси;

г. политиката и стратегията на възлагане на външен изпълнител, която взема под внимание въздействието на възлагането на външен изпълнител върху дейността на институцията и риска, пред който е изправена, и политиките на възлагане на външен изпълнител, които покриват изискванията на *Насоките на КЕБНО относно възлагането на външен изпълнител*²; и

д. че рамката за вътрешно управление е прозрачна за заинтересованите страни.

5.3 Корпоративна култура и култура по отношение на риска

86. Компетентните органи следва да преценят дали институцията има надеждна корпоративна култура и култура по отношение на риска, които са подходящи за мащаба, сложността и естеството на дейността ѝ, и дали се основава на надеждни, ясно изразени стойности, които вземат под внимание склонността на институцията за поемане на риск.

---

¹ GL 44 от 27.9.2011 г.

² 14.12.2006 г.

87. В съответствие с *Насоките на ЕБО за вътрешно управление*, компетентните органи следва да преценят дали:

а. ръководният орган носи основната отговорност за институцията и определя нейната стратегия;

б. ръководният орган определя принципи на управление, корпоративни стойности и подходящи стандарти, включително независими процеси и процедури за информиране;

в. етичната корпоративна култура и културата по отношение на риска на институцията създават среда на ефективно предизвикателство, в която процесите на вземане на решения произвеждат набор от възможности (например чрез включване на независими членове в комитетите на ръководния орган); и

г. съществуват доказателства за ясно и изчерпателно оповестяване на стратегии и политики на всички свързани с тях служители и че културата по отношение на риска се прилага на всички нива на институцията.

5.4 Организация и функциониране на ръководния орган

88. В съответствие с *Насоките на ЕБО относно вътрешното управление* и *Насоките на ЕБО относно оценка на пригодността на членовете на ръководния орган и лицата, заемащи ключови позиции*³, компетентните органи следва да оценят:

а. установяването, наблюдаването и редовната оценка на рамката за вътрешно управление с основните ѝ елементи от ръководния орган; и

б. дали съществува ефективно взаимодействие между управленските и надзорните функции на ръководния орган.

89. В съответствие с член 91, параграф 12 от Директива 2013/36/ЕС и *Насоките на ЕБО относно вътрешното управление* и *Насоките относно оценка на пригодността на членовете на ръководния орган и лицата, заемащи ключови позиции*, компетентните органи следва да прегледат състава и функционирането на ръководния орган и неговите комисии, като преценят дали:

а. броят на членовете на органа е подходящ и неговият състав е уместен;

б. членовете показват достатъчно ниво на ангажираност и независимост;

в. има подходяща и правилна оценка на членовете при назначаването им и на текуща база;

³ EBA/GL/2012/06 от 22.11.2012 г.

г. се извършва преглед на ефективността на ръководния орган;

д. са налице подходящи практики и процедури за вътрешно управление, които да се използват от ръководния орган и неговите комитети, когато е уместно; и

е. членовете на ръководния орган разполагат с достатъчно време, за да разгледат рисковите въпроси, и получават подходящ достъп до информацията относно рисковата ситуация на институцията.

5.5 Политики и практики за възнаграждението

90. Компетентните органи следва да преценят дали институцията има политика за възнагражденията, както е посочено в членове 92 до 96 от Директива 2013/36/ЕС и подходящи политики за възнагражденията за всички членове на персонала. В съответствие с *Насоките на ЕБО относно вътрешното управление и Насоките на ЕБО относно политиките и практиките за възнагражденията*⁴, компетентните органи следва да преценят дали:

а. политиката за възнагражденията е в съответствие с рисковия профил на институцията и се поддържа, одобрява и наблюдава от ръководния орган;

б. прилаганите схеми за обезщетение поддържат корпоративните ценности на институцията и са съобразени с нейната склонност за поемане на риск, бизнес стратегия и дългосрочни интереси;

в. персоналът, който има съществено влияние върху рисковия профил на институцията, е надлежно установен и Регламент (ЕС) № 604/2014 се прилага правилно, по-специално по отношение на:

i. прилагането на количествените и качествените критерии за определяне на персонала; и

ii. разпоредбите за изключване на персонал, установен само по силата на количествени критерии, посочени в член 4 от Регламент (ЕС) № 604/2014;

г. политиката за възнагражденията стимулира прекомерно поемане на риск; и

д. комбинацията от променливо и фиксирано възнаграждение е подходяща и разпоредбите за ограничаване на променливия елемент на възнаграждението — до 100% от постоянния елемент на възнаграждението (200% с одобрение на

---

⁴ 10.12.2010 г.

акционерите) — са спазени и променливото възнаграждение не се изплаща чрез средства или методи, които улесняват несъответствие с Директива 2013/36/ЕС или Регламент (ЕС) № 575/2013.

5.6 Рамка за управление на риска

91. Компетентните органи следва да преценят дали ръководният орган на институцията е установил подходяща рамка за управление на риска и процеси за управление на риска. Тази оценка следва да включва най-малко преглед на:

- а. рамката и стратегията на склонността за поемане на риск;
- б. рамките на ВААК и ВААЛ; и
- в. способностите за провеждане на стрес тестове.

5.6.1 Рамка и стратегия на склонността за поемане на риск

92. За да извършат преглед на рамката и стратегията на склонността за поемане на риск на институцията, компетентните органи следва да преценят:

- а. дали рамката на склонността за поемане на риск взема предвид всички съществени рискове, на които е изложена институцията и дали съдържа рискови лимити, толеранси и прагове;
- б. дали склонността за поемане на риск и рисковата стратегия са съвместими и дали и двете се прилагат по съответен начин;
- в. дали рамката на склонността за поемане на риск е ориентирана към бъдещ период и е в съответствие с хоризонта на стратегическо планиране, и дали подлежи на редовен преглед;
- г. дали отговорността на ръководния орган по отношение на рамката на склонността за поемане на риск е ясно определена и се упражнява на практика;
- д. дали стратегията на риска взема правилно предвид финансовите средства на институцията (т.е. склонността за поемане на риск следва да бъде съвместима с надзорните капиталови и ликвидни изисквания и други надзорни мерки); и
- е. дали информацията за склонността за поемане на риск е документирана в писмен вид и има доказателства, че е съобщена на служителите на институцията.

93. При оценяването на рамката за управление на риска компетентните органи следва да отчетат степента, в която тя е приложена и как влияе върху общата стратегия на институцията. По-специално компетентните органи следва да преценят връзката между стратегическия план, рамките за управление на риска, капитала и ликвидността.

5.6.2 Рамки на ВААК и ВААЛ

94. Компетентните органи следва да извършват периодичен преглед на ВААК и ВААЛ на институцията, за да определят тяхната (1) надеждност, (2) ефективност и (3) изчерпателност съгласно критериите, посочени в този раздел. Компетентните органи следва също да оценят как ВААК и ВААЛ са интегрирани в общите практики на управление на риска и стратегическо управление, включително планирането на капитала и ликвидността.
95. Тези оценки следва да допринесат за изчисляването на допълнителните капиталови изисквания и оценката на адекватността на капитала, описана в дял 7, както и за оценката на адекватността на ликвидността, описана в дял 9.

Надеждност на ВААК и ВААЛ

96. За да преценят надеждността на ВААК и ВААЛ, компетентните органи следва да преценят дали политиките, процесите, входните данни и моделите, съставляващи ВААК и ВААЛ, са пропорционални на естеството, мащаба и сложността на дейностите на институцията. За целта компетентните органи следва да оценят целесъобразността на ВААК и ВААЛ за извършване на оценка и поддържане на подходящо ниво на вътрешен капитал и ликвидност с цел покриване на рисковете, на които институцията е или може да бъде изложена, и за вземане на бизнес решения (напр. за разпределение на капитал съгласно бизнес плана), включително при условия на стрес в съответствие с *Насоките на КЕБНО относно стрес тестовете*⁵.
97. Когато оценяват разумността на ВААК и ВААЛ, компетентните органи следва да преценят, където е подходящо:
- а. дали методологиите и допусканията, прилагани от институциите, са подходящи и последователни за различните рискове, дали се основават на убедителни емпирични входни данни, дали използват ясно калибрирани параметри и се прилагат еднакво за измерване на риска и управление на капитала и ликвидността;
  - б. дали нивото на доверителност е съвместимо със склонността за поемане на риск и дали допусканията за вътрешна диверсификация отразяват бизнес модела и стратегиите за риск;
  - в. дали дефиницията и съставът на наличните ресурси за вътрешен капитал или на ликвидност, предвидени от институцията за ВААК и ВААЛ, са в съответствие с

---

⁵ GL 32 от 26.8.2010 г.

рисковете, измерени от институцията, и дали са приемливи за изчисляването на собствения капитал и ликвидните буфери; и

г. дали разпределението/определянето на наличните ресурси за вътрешен капитал и за ликвидност сред отделните бизнес направления или юридически лица надлежно отразява риска, на който всеки от тях е или може да бъде изложен, и надлежно взема под внимание всички правни или оперативни ограничения върху прехвърлимостта на тези ресурси.

Ефективност на ВААК и ВААЛ

98. Когато оценяват ефективността на ВААК и ВААЛ, компетентните органи следва да проверят тяхната употреба в процеса на вземане на решения и управление на всички нива в институцията (напр. определяне на лимити, измерване на резултати и др.). Компетентните органи следва да оценят как институцията използва ВААК и ВААЛ в своето управление на риска, капитала и ликвидността (тест за използване). Оценката трябва да включва взаимовръзките и взаимосвързаното функциониране на ВААК/ВААЛ с рамката на склонността за поемане на риск, управлението на риска, управлението на ликвидността и капитала, включително стратегии за бъдещо финансиране, и дали това е подходящо за бизнес модела и сложността на институцията.

99. За целта компетентните органи следва да оценят дали институцията има политики, процедури и инструменти, които да улеснят:

а. ясното установяване на функциите и/или управленските комитети, отговорни за различните елементи на ВААК и ВААЛ (напр. моделиране и количествено определяне, вътрешен одит и проверка, наблюдение и отчетност, ескалация на проблеми и др.);

б. планирането на капитала и ликвидността: изчисляване на капиталовите и ликвидните ресурси за бъдещ период (включително при предполагаеми стресови сценарии) във връзка с цялостна стратегия или значими сделки;

в. разпределението и наблюдението на капиталовите и ликвидните ресурси сред бизнес направленията и видовете риск (напр. лимитите на риска, определени за бизнес направленията, субектите или отделните рискове са съвместими с целта да се осигури цялостна адекватност на ресурсите на вътрешния капитал и ликвидността на институцията);

г. редовното и своевременно отчитане на адекватността на капитала и ликвидността пред висшето ръководство и ръководния орган. По-специално честотата на отчитане трябва да съответства на рисковете и развитието на бизнес обема, съществуващите вътрешни буфери и вътрешния процес за вземане на решение, за да се даде възможност на управлението на институцията да въведе

коригиращи действия преди адекватността на капитала или ликвидността да са застрашени; и

д. информираността и действията на висшето ръководство или ръководния орган, когато бизнес стратегията и/или значими отделни транзакции може да са в несъответствие с ВААК и наличния вътрешен капитал (напр. одобрението от висшето ръководство на значима транзакция, когато има вероятност транзакцията да окаже съществено въздействие върху наличния вътрешен капитал) и ВААЛ.

100. Компетентните органи следва оценят дали ръководният орган демонстрира подходяща ангажираност към и познания по ВААК и ВААЛ и резултатите от тях. По-специално те трябва да оценят дали ръководният орган одобрява рамките и резултатите от ВААК и ВААЛ и, където е подходящо, резултатите от вътрешното валидиране на ВААК и ВААЛ.

101. Компетентните органи следва да оценят степента, в която ВААК и ВААЛ по своята същност се отнасят до бъдещ период. Компетентните органи следва да направят това, като оценят съответствието на ВААК и ВААЛ с плановете за капитала и ликвидността и стратегическите планове.

Изчерпателност на ВААК и ВААЛ

102. Компетентните органи следва да оценят доколко ВААК и ВААЛ покриват бизнес направленията, юридическите лица и рисковете, на които институцията е или може да бъде изложена, както и доколко ВААК и ВААЛ спазват законовите изисквания. По-специално те трябва да преценят:

а. дали ВААК и ВААЛ се прилагат хомогенно и пропорционално за всички съответни бизнес направления на институцията и юридическите лица по отношение на установяването и оценката на риска;

б. дали ВААК и ВААЛ покриват всички съществени рискове, независимо дали рискът произтича от субекти, които не са предмет на консолидация (инструменти със специална цел (ИСЦ), предприятия със специално предназначение (ПСП)); и

в. когато даден субект има различни системи или процедури за вътрешно управление от другите субекти в групата, независимо дали тези отклонения са оправдани (напр. приемането на усъвършенствани модели от само част от групата може да бъде оправдано с липсата на достатъчно данни за оценка на параметрите за някои бизнес направления или юридически лица, при условие че тези бизнес направления или юридически лица не представляват източник на концентрация на риск за останалата част от портфейла).

5.6.3 Стрес тестове

103. В съответствие с *Насоките на КЕБНО относно стрес тестовете*, компетентните органи следва да оценят програмите за стрес тестване на институцията, обхващащи целесъобразността на избора на съответните сценарии и основните допускания, методики и инфраструктура, както и на използването на резултатите от стрес тестовете. Това следва да включва най-малко оценка на:

- а. степента, до която стрес тестването е въведено в рамката за управление на риска на институцията;
- б. способността и инфраструктурата на институцията, включително данни, за прилагане на програмата за стрес тестване в отделни бизнес направления и субекти, както и в цялата група, когато е уместно;
- в. участието на висшето ръководство и на ръководния орган в програмите за стрес тестване; и
- г. интегрирането на стрес тестването и неговите резултати в процеса на вземане на решения в рамките на институцията.

5.7 Рамка за вътрешен контрол

104. В съответствие с *Насоките на ЕБО относно вътрешното управление* компетентните органи следва да оценят дали институцията има подходяща рамка за вътрешен контрол. Тази оценка следва да включва най-малко:

- а. степента, в която институцията разполага с рамка за вътрешен контрол с установени независими контролни функции, които работят в рамките на ясно определен процес на вземане на решения с ясно разпределяне на отговорностите за прилагането на рамката и нейните компоненти;
- б. дали рамката за вътрешен контрол се прилага във всички области на институцията, като отделите за бизнес и поддръжка отговарят на първо място за създаването и поддържането на подходящи политики и процедури за вътрешен контрол;
- в. дали институцията е въвела политики и процедури за установяване, измерване, наблюдение, намаляване и отчитане на риска и свързаните рискови концентрации и дали те са одобрени от ръководния орган;
- г. дали институцията е въвела функция за независим контрол на риска, която активно участва в изготвянето на стратегията за риска на институцията и всички

съществени решения за управление на риска, и която предоставя на ръководния орган и висшето ръководство цялата информация, свързана с риска;

д. дали функцията за независим контрол на риска гарантира, че процесите на институцията за измерване, оценка и наблюдение на риска са подходящи;

е. дали институцията има главен риск мениджър с достатъчно пълномощия и независимост от поемането на риск и отговаря изключително за функцията за контрол на риска и наблюдението на рамката за управление на риска;

ж. дали институцията има политика за спазване на изискванията и функция за постоянно и ефективно спазване на изискванията, която се отчита пред ръководния орган;

з. дали институцията има политика и процедура за одобрение на нов продукт с ясно определена роля на функцията за независим контрол на риска, одобрена от ръководния орган; и

и. дали институцията има капацитета да изготвя доклади за риска и да ги използва за целите на управлението и дали такива доклади за риска са (i) точни, изчерпателни, ясни и полезни, и (ii) се изготвят и съобщават на съответните страни с необходимата честота.

5.7.1 Функция за вътрешен одит

105. В съответствие с *Насоките на ЕБО относно вътрешното управление* компетентните органи следва да оценят дали институцията е установила ефективна функция за независим вътрешен одит, която:

а. е създадена в съответствие с националните и международните професионални стандарти;

б. има цел, правомощия и отговорност, определени в устав, който признава професионалните стандарти и който е одобрен от ръководния орган;

в. има организационна независимост и обективност на вътрешните одитори, които са защитени чрез пряко отчитане пред ръководния орган;

г. разполага с подходящи ресурси за изпълнение на своите задачи;

д. обхваща адекватно всички необходими области в даден план за одит на база риск, включително областите на управление на риска, механизмите за вътрешен контрол, ВААК и ВААЛ; и

е. е ефективна при определяне на спазването на вътрешните политики и съответното законодателство на прилагане на европейско и национално ниво, и реагира на всякакви отклонения от тях.

5.8 Информационни системи и непрекъснатост на дейността

106. В съответствие с *Насоките на ЕБО относно вътрешното управление* компетентните органи следва да оценят дали институцията има ефективни и надеждни информационни и комуникационни системи, както и дали тези системи напълно подпомагат възможностите за събиране на данни за риска в нормално време, както и по време на стрес. По-специално компетентните органи следва да оценят дали институцията е способна най-малко да:

а. генерира точни и надеждни данни за риск;

б. събира и обобщава всички съществени данни за риск в рамките на институцията;

в. генерира своевременно обобщени и актуални данни за риск; и

г. генерира обобщени данни за риск, за да отговори на широк набор от искания от ръководния орган или компетентните органи.

107. Компетентните органи следва също така да оценят дали институцията е установила ефективно управление на непрекъснатостта на дейността с тествани планове за действие при непредвидени обстоятелства и за непрекъснатост на дейността, както и планове за възстановяване за всички свои критични функции и ресурси.

5.9 Изготвяне на планове за възстановяване

108. За да оценят вътрешното управление и механизмите за контрол в рамките на институцията, компетентните органи следва да вземат предвид всички констатации и недостатъци, установени в оценката на плановете за възстановяване и системата за осъществяването на плановете за възстановяване в съответствие с членове 6 и 8 от Директива 2014/59/ЕС.

109. По същия начин констатациите от оценката на елементи на ПНПО, включително системата за вътрешно управление и механизмите за контрол в рамките на институцията, следва да обосноват оценката на плановете за възстановяване.

5.10 Прилагане на консолидирано ниво и последици за субектите в групата

110. На консолидирано ниво, в допълнение към елементите, обхванати в точките по-горе, компетентните органи следва да оценят дали:

а. ръководният орган на предприятието майка на институцията разбира както организацията на групата, така и ролите на различните ѝ субекти, връзките и взаимоотношенията между тях;

б. организационната и правна структура на групата, ако е приложимо, е ясна, прозрачна и подходяща за размера и сложността на дейността и операциите;

в. институцията е въвела ефективна управленска информационна система за цялата група, приложима към всички съществени бизнес направления и юридически лица, и дали тя е своевременно на разположение на ръководния орган на предприятието майка на институцията;

г. ръководният орган на предприятието майка на институцията е въвел последователни стратегии за цялата група, включително рамка за склонността за поемане на риск;

д. груповото управление на риска покрива всички съществени рискове, независимо дали рискът произтича от субекти, които не са предмет на консолидация (ИСЦ, ПСП); е. институцията извършва редовни стрес тестове, които обхващат всички съществени рискове и субекти в съответствие с *Насоките на КЕБНО относно стрес тестовете*; и

ж. функцията за вътрешен одит в цялата група е отделена от всички други функции, има план за одит на база риск, има подходящи служители и пряка линия за отчитане пред ръководния орган на предприятието майка.

111. Когато извършват оценката на вътрешното управление и механизмите за контрол в рамките на институцията на ниво дъщерно предприятие, в допълнение към елементите, посочени в настоящия дял, компетентните органи следва да оценят как системите, политиките и процедурите за цялата група се прилагат на ниво дъщерно предприятие.

5.11 Обобщение на констатациите и рейтингите

112. След като извършат посочената по-горе оценка, компетентните органи следва да формират становище за адекватността на системите за вътрешно управление и механизмите за контрол в рамките на институцията. Това становище трябва да бъде отразено в обобщение на констатациите, придружено от рейтинг въз основа на съображенията, посочени в Таблица 3.

Таблица 3. Надзорни съображения за определяне на рейтинг за вътрешно управление и механизми за вътрешен контрол в рамките на институцията

Рейтинг	Надзорно становище	Съображения
1	Недостатъците в системите за вътрешно управление и механизмите за контрол в рамките на институцията не представляват забележим риск за жизнеспособността на институцията.	<ul style="list-style-type: none"> • Институцията има стабилна и прозрачна организационна структура с ясни отговорности и разделяне на функциите на поемане на риск от функциите на управление и контрол на риска. • Има надеждна корпоративна култура. • Съставът и функционирането на ръководния орган са подходящи. • Политиката за възнаграждението е в съответствие със стратегията за риска и дългосрочните интереси. • Рамката за управление на риска и процесите за управление на риска, включително ВААК, ВААЛ, рамката за стрес тестване, планиране на капитала и планиране на ликвидността, са подходящи. • Рамката за вътрешен контрол и механизмите за вътрешен контрол са подходящи. • Функцията за вътрешен одит е независима и работи ефективно в съответствие с установените международни стандарти и изисквания. • Информационните системи и системите за непрекъснатост на дейността са подходящи. • Планът за възстановяване е пълен и достоверен и системите за изготвяне на планове за възстановяване са подходящи.
2	Недостатъците в системите за вътрешно управление и механизмите за контрол в рамките на институцията	<ul style="list-style-type: none"> • Институцията има до голяма степен стабилна и прозрачна организационна структура с ясни отговорности и отделяне на функциите на поемане на

	<p>представяват нисък риск за жизнеспособността на институцията.</p>	<p>риск от функциите на управление и контрол на риска.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Има до голяма степен надеждна корпоративна култура. • Съставът и функционирането на ръководния орган са до голяма степен подходящи. • Политиката за възнагражденията е до голяма степен в съответствие със стратегията за риска и дългосрочните интереси. • Рамката за управление на риска и процесите за управление на риска, включително ВААК, ВААЛ, рамката за стрес тестване, планиране на капитала и планиране на ликвидността, са до голяма степен подходящи. • Рамката за вътрешен контрол и механизмите за вътрешен контрол са до голяма степен подходящи. • Функцията за вътрешен одит е независима и до голяма работи ефективно. • Информационните системи и системите за непрекъснатост на дейността са до голяма степен подходящи. • Планът за възстановяване е до голяма степен пълен и до голяма степен надежден. Системите за изготвяне на планове за възстановяване са до голяма степен подходящи.
3	<p>Недостатъците в системите за вътрешно управление и механизмите за контрол в рамките на институцията представляват средно ниво на риск за жизнеспособността на институцията.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Организационната структура на институцията и отговорностите не са напълно прозрачни и дейностите, свързани с поемане на риск не са напълно отделени от функциите за управление и контрол на риска. • Има съмнения относно целесъобразността на корпоративната

		<p>култура.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Има съмнения относно целесъобразността на състава и функционирането на ръководния орган. • Съществуват опасения, че политиката за възнаграждения може да е в противоречие със стратегията за риска и дългосрочните интереси. • Има съмнения относно целесъобразността на рамката за управление на риска и процесите за управление на риска, включително ВААК, ВААЛ, рамката за стрес тестване, планиране на капитала и планиране на ликвидността. • Има съмнения относно целесъобразността на рамката за вътрешен контрол и механизмите за вътрешен контрол. • Съществуват съмнения относно независимостта и ефективната работа на функцията за вътрешен одит. • Има съмнения относно целесъобразността на информационните системи и системите за непрекъснатост на дейността. • Планът за възстановяване е непълен и има известни съмнения относно неговата надеждност. Има съмнения относно целесъобразността на системите за изготвяне на планове за възстановяване.
4	Недостатъците в системите за вътрешно управление и механизмите за контрол в рамките на институцията представляват висок риск за жизнеспособността на	<ul style="list-style-type: none"> • Организационната структура на институцията и отговорностите не са прозрачни и дейностите, свързани с поемане на риск не са отделени от функциите за управление и контрол на риска. • Корпоративната култура е

	<p>институцията.</p>	<p>неподходяща.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Съставът и функционирането на ръководния орган са неподходящи. • Политиката за възнагражденията е в противоречие със стратегията за риска и дългосрочните интереси. • Рамката за управление на риска и процесите за управление на риска, включително ВААК, ВААЛ, рамката за стрес тестване, планиране на капитала и планиране на ликвидността, са неподходящи. • Функцията за вътрешен одит не е независима и/или не работи в съответствие с установените международни стандарти и изисквания; операциите не са ефективни. • Рамката за вътрешен контрол и механизмите за вътрешен контрол са неподходящи. • Информационните системи и системите за непрекъснатост на дейността са неподходящи. • Планът за възстановяване е непълен и ненадежден. Системите за изготвяне на планове за възстановяване са неподходящи.
--	----------------------	--

Дял 6. Оценка на рисковете за капитала

6.1 Общи съображения

113. Компетентните органи следва да оценят и определят рейтинг на рисковете за капитала, които са били установени като съществени за институцията.
114. Целта на настоящия дял е да предложи общи методологии, които да се вземат предвид при оценяването на отделните рискове и управлението на риска и механизмите за контрол. Той не е предназначен да бъде изчерпателен и дава свобода на компетентните органи да вземат под внимание други допълнителни критерии, които може да бъдат сметени за подходящи въз основа на техния опит и специфичните характеристики на институцията.
115. Този дял предоставя на компетентните органи насоки за оценка и определяне на рейтинга на следните рискове за капитала:
- а. кредитен риск и риск от контрагента;
  - б. пазарен риск;
  - в. операционен риск;
  - г. лихвен риск, произтичащ от дейности извън търговския портфейл (ЛРПДИТП).
116. Този дял също установява набор от подкатегории в рамките на всяка категория риск, посочена по-горе, които трябва да бъдат взети под внимание при оценяване на рисковете за капитала. В зависимост от значимостта на коя да е от тези подкатегории за дадена институция, те може да бъдат оценени и техният рейтинг да бъде определен индивидуално.
117. Решението за значимостта зависи от надзорната преценка. Въпреки това, за риска от предоставяне на кредити в чуждестранна валута, в светлината на Препоръката на ЕССР относно кредитиране в чуждестранни валути⁶, съществеността трябва да се определя, като се вземе предвид следния праг:

Деноминираните в чуждестранна валута кредити на нехеджирани кредитополучатели представляват минимум 10 % от общия кредитен портфейл на дадена институция (общо кредити на нефинансови предприятия и домакинства) в

---

⁶ESRB/2011/1, ОВ С 342, 22.11.2011 г., стр. 1.

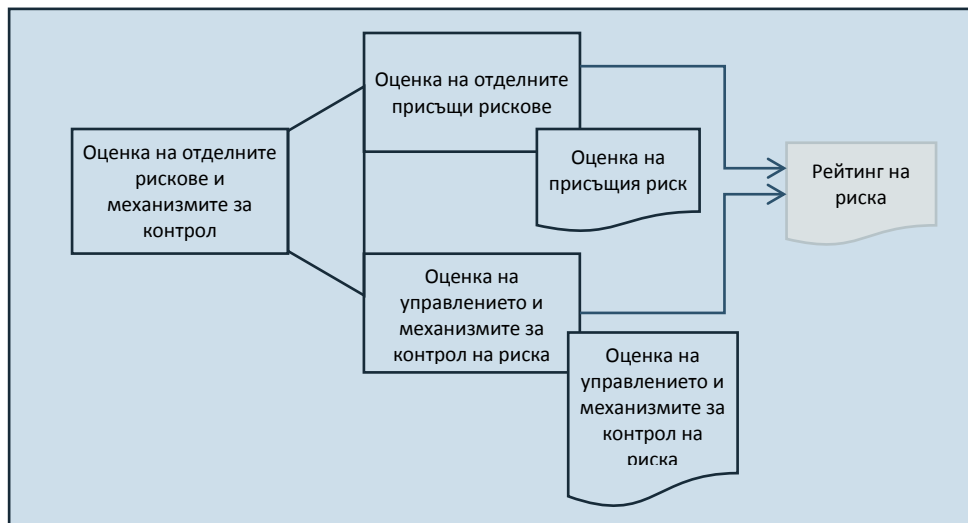
случаите, в които този общ кредитен портфейл представлява минимум 25 % от общата сума на активите на тази институция.

118. За целта на насоките, когато установяват подкатегиите на даден риск, компетентните органи следва да вземат под внимание по-скоро естеството на рисковата експозиция, а не толкова дали те са определени като елементи на кредитен, пазарен или операционен риск в Регламент (ЕС) № 575/2013 (напр. капиталовите експозиции в банковия портфейл може да се разглеждат в рамките на оценката на пазарния риск, въпреки че се разглеждат като елемент на кредитния риск в Регламент (ЕС) № 575/2013).
119. По същия начин компетентните органи може да вземат решение за разбивки, различни от това, представено в тези насоки, при условие че всички значими рискове се оценяват и че това е договорено с колегиата на надзорните органи, когато е уместно.
120. Компетентните органи следва също да оценят други рискове, които са установени като значими за конкретна институция, но не са изброени по-горе (напр. пенсионен риск, застрахователен риск или структурен валутен риск). Следното може да помогне в процеса на установяване:
- а. фактори на ОПЕ;
  - б. рискове, установени във ВААК на институцията;
  - в. рискове, произтичащи от бизнес модела на институцията (включително тези, установени от други институции, които работят със сходен бизнес модел);
  - г. информация, произхождаща от наблюдението на ключови показатели;
  - д. констатации и наблюдения от доклади за вътрешен и външен одит; и
  - е. препоръки и насоки, издадени от ЕБО, както и предупреждения и препоръки, издадени от макропруденциални органи или ЕССР.
121. Посочените по-горе елементи трябва да се вземат предвид от компетентните органи и когато планират честотата на своята надзорна дейност по отношение на оценката на конкретен риск.
122. За кредитен, пазарен и операционен риск компетентните органи следва да проверят спазването от страна на институцията на минималните изисквания, посочени в съответното европейско и националното транспониращо законодателство. Но тези насоки разширяват обхвата на оценката извън тези минимални изисквания, за да позволят на компетентните органи да формират цялостно становище за рисковете за капитала.

123. Когато оценяват рисковете за капитала, компетентните органи следва също да вземат предвид евентуалното въздействие на разходите за финансиране следвайки методологията, включена в дял 8, и може да вземат решение относно необходимостта от мерки за редуциране на този риск.
124. При прилагането на методиките, посочени в настоящия дял, компетентните органи следва да установят съответните количествени показатели и други показатели за измерване, които също може да се използват за наблюдение на ключови показатели, както е посочено в дял 3.
125. За всеки значим риск компетентните органи следва да оценят и да отразят в рейтинга на риска:
- а. присъщия риск (рискови експозиции); и
  - б. качеството и ефективността на управлението на риска и механизмите за контрол.
126. Този оценъчен поток е представен на Фигура 2 по-долу.

Фигура 2. Оценъчен работен поток на рисковете за капитала

127. Когато извършват своите оценки, компетентните органи следва да използват всички налични източници, включително регулаторна отчетност, ad-hoc отчетност, договорена с институцията, вътрешните показатели за измерване и отчетите на институцията (например отчет на вътрешен одит, отчети на управление на риска, информация от ВААК), отчети за проверки на място и външни отчети (например комуникацията на институцията с инвеститори, рейтингови агенции). Оценката е предназначена да бъде специфична за всяка институция, но трябва да се разгледа и възможността за извършване на сравнение със сходни институции, за да се установи евентуалната експозиция към рискове за капитала. За тези цели сходните институции трябва да бъдат

определени на база всеки отделен риск и може да се различават от онези, определени за АБМ или други анализи.

128. При оценката на рисковете за капитала компетентните органи следва също да оценят точността и разумността на изчисляването на минималните капиталови изисквания, за да установят ситуациите, при които изчисленията на минималния капитал може да подценят действителното ниво на риск. Тази оценка би обосновала определянето на изисквания за допълнителен капитал, както е предвидено в т. 7.2.3.
129. Резултатът от оценката на всеки съществен риск следва да бъде отразен в обобщение на констатациите, което дава обяснение за основните фактори на риска, и в рейтинг.
130. Компетентните органи следва да определят рейтинга основно чрез оценка на присъщия риск, но те трябва също да отразят съображенията относно управлението на риска и механизмите за контрол, като например факта, че адекватността на управлението и механизмите за контрол може да увеличат или — в изключителни случаи — намалят риска от значително пруденциално въздействие (т.е. съображенията за присъщия риск може да подценят или надценят нивото на риска в зависимост от адекватността на управлението и механизмите за контрол). Оценката на адекватността на управлението и механизмите за контрол трябва да се извършва на база на съображенията, посочени в Таблици 4 до 7.
131. При прилагането на тези насоки на национално ниво компетентните органи могат да използват различни методи, за да определят отделните рейтинги на риска. В някои случаи нивата на присъщия риск и качеството на управлението на риска и механизмите за контрол може да бъдат оценени поотделно, в резултат на което се получава междинен и окончателен рейтинг, докато в други случаи процесът на оценяване може да не използва междинни рейтинги.

6.2 Оценка на кредитния риск и риска от контрагента

6.2.1 Общи съображения

132. Компетентните органи следва да оценяват кредитния риск, произтичащ от всички експозиции в банковия портфейл (включително задбалансови позиции). Те трябва също така да оценят кредитния риск от контрагента и сетълмент риска.
133. Когато оценяват кредитния риск, компетентните органи следва да разгледат всички компоненти, които определят евентуалните кредитни загуби, и по-специално: вероятността за настъпване на кредитно събитие (т.е. неизпълнение) или силно корелирани кредитни събития, които засягат главно кредитополучателите и способността им да изплатят съответните задължения; размера на експозициите, предмет на кредитен риск; и процент на възстановяване на кредитните експозиции в случай на неизпълнение от страна на кредитополучателите. За всички тези компоненти компетентните органи следва да вземат предвид възможността тези компоненти да се влошат с течение на времето и да покажат по-слаби от очакваните резултати.

6.2.2 Оценка на присъщия кредитен риск

134. Чрез оценката на присъщия кредитен риск компетентните органи следва да определят главните фактори за експозицията към кредитен риск на институцията и да оценят значението на пруденциалното въздействие на този риск за институцията. Следователно оценката на присъщия кредитен риск трябва да бъде структурирана около следните основни стъпки:
- а. предварителна оценка;
  - б. оценка на естеството и състава на кредитния портфейл;
  - в. оценка на качеството на кредитния портфейл;
  - г. оценка на равнището и качеството на редуцирането на кредитния риск; и
  - д. оценка на нивото на резервите и корекциите на кредитната оценка.
135. Компетентните органи следва да оценят кредитния риск при настоящи и бъдещи условия. Компетентните органи следва да съчетаят анализа на кредитния риск за текущия портфейл с оценката на стратегията за кредитния риск за институцията (евентуално като част от по-широка оценка на стратегията, която се извършва като част от АБМ) и да вземат предвид как очакваните и стресираните макроикономически развития биха могли да повлияят на тези елементи и в крайна сметка на доходите и собствения капитал на институцията.
136. Компетентните органи следва преди всичко да проведат оценката на ниво портфейл и клас активи. При необходимост компетентните органи следва също да проведат и по-

детайлизирана оценка, евентуално на нивото на единични кредитополучатели или сделки. Компетентните органи могат също така да използват техники на извадки, когато оценяват риска, произтичащ от портфейла.

137. Компетентните органи може да извършат оценката вертикално (т.е. като вземат предвид всички измерения за съответните подпортфейли) или хоризонтално (т.е. като вземат предвид едно измерение, например кредитно качество, за цялостния портфейл).

Предварителна оценка

138. За да определят обхвата на оценката на кредитния риск, компетентните органи следва първо да установят източниците на кредитния риск, на който институцията е или може да бъде изложена. За тази цел компетентните органи следва да се възползват от знанията, придобити от оценката на други елементи на ПНПО, от сравняването на позицията на институцията спрямо сходни институции и от всякакви други надзорни дейности.

139. Компетентните органи следва да вземат под внимание най-малко следното:

а. стратегията за кредитния риск и склонността за поемане на риск;

б. капиталовото изискване за кредитен риск в сравнение с общото капиталово изискване и — където е приложимо — вътрешния капитал, предназначен за кредитен риск в сравнение с общия вътрешен капитал, включително историческите промени в тази цифра и прогнозите, ако има такива;

в. естеството, размера и състава на балансовите и задбалансовите позиции на институцията, свързани с кредити;

г. нивото и промените във времето на обезценките и отписванията и на процентите на неизпълнение на кредитния портфейл; и

д. коригираните спрямо риска резултати на кредитния портфейл.

140. Компетентните органи следва да извършат предварителния анализ, като вземат предвид промените в посочените по-горе елементи с течение на времето, за да си изградят информирано становище относно основните фактори на кредитния риск на институцията.

141. Компетентните органи следва да съсредоточат своите оценки върху тези фактори и портфейли, които се считат за най-съществени.

Характер и състав на кредитния портфейл

142. Компетентните органи следва да оценят естеството на кредитната експозиция (т.е. вида кредитополучатели и експозиции), за да установят основните рискови фактори, както и да анализират риска произтичащ от състава на кредитния портфейл на институцията.
143. Когато извършват тази оценка, компетентните органи следва също така да вземат предвид как естеството на експозицията към кредитен риск може да се отрази на размера на експозицията (например кредитни линии/неусвоени от кредитополучатели ангажименти, деноминация на чуждестранна валута и др.), като вземат под внимание законната възможност на институцията едностранно да анулира неусвоени суми от поети кредитни улеснения.
144. За да оценят естеството на кредитния риск, компетентните органи следва да вземат предвид най-малко следните подкатегории на кредитен риск:
- а. кредитен риск от концентрация;
  - б. кредитен риск от контрагента и сетълмент риск;
  - в. държавен риск;
  - г. кредитен риск от секюритизации;
  - д. риск при предоставяне на кредити в чуждестранна валута; и
  - е. специализирано кредитиране.

Кредитен риск от концентрация

145. Компетентните органи следва да си изградят становище относно степента на кредитния риск от концентрация, както е посочено в член 81 от Директива 2013/36/ЕС, на който е изложена институцията. По-специално компетентните органи следва да оценят риска за институцията да понесе значителни кредитни загуби, произтичащи от концентрация на експозиции към малка група кредитополучатели, към набор от кредитополучатели със сходно поведение на неизпълнение или към силно корелирани финансови активи.
146. Компетентните органи следва да извършат оценка, като вземат предвид различните категории риск от кредитна концентрация, включително:
- а. концентрации към едно лице (включително клиент или група от свързани клиенти, както са определени за големи експозиции);
  - б. секторна концентрации;
  - в. географски концентрации;

г. продуктова концентрация; и

д. концентрация на обезпечение и гаранции.

147. За да установят кредитните концентрации, компетентните органи следва да вземат предвид общите фактори на кредитния риск за всички експозиции и следва да се съсредоточат върху тези експозиции, които са склонни да показват сходно поведение (т.е. висока корелация).
148. Компетентните органи следва да обърнат специално внимание на скритите източници на риск от кредитна концентрация, който може да се реализира при стресови условия, когато нивото на корелацията на кредитния риск може да се повиши в сравнение с нормални условия и когато може да възникнат допълнителни кредитни експозиции от задбалансови позиции.
149. За групите компетентните органи следва да вземат предвид риска от кредитна концентрация, която може да се получи в резултат от консолидация, която може да не е видима на индивидуално ниво.
150. Когато оценяват кредитните концентрации, компетентните органи следва да вземат предвид възможността за припокриване (напр. висока концентрация към конкретно правителство вероятно ще доведе до концентрация към държава и до концентрация към едно лице) и следователно трябва да избягват прилагането на просто сумиране на различните видове кредитни концентрации, като вместо това вземат предвид основните фактори.
151. За да оценят нивото на концентрация, компетентните органи може да използват различни измерители и показатели, най-често срещаните от които са индексът на Херфиндал-Хиршман (ННІ) и коефициентът на Джини, които впоследствие може да бъдат включени в повече или по-малко сложни методологии за оценка на допълнителното въздействие на кредитния риск.

Кредитен риск от контрагента и сетълмент риск

152. Компетентните органи следва да оценят кредитния риск от контрагента и сетълмент риска, пред които са изправени институциите в резултат от експозиции към деривати и сделки с финансови инструменти.
153. За тази оценка трябва да се вземат под внимание следните аспекти:
- а. качеството на контрагентите и съответните корекции на кредитната оценка (ККО);
  - б. сложността на финансовите инструменти, на база на които се извършват съответните сделки;

в. утежнения риск, произтичащ от положителната корелация между кредитния риск от контрагента и експозицията към кредитен риск;

г. експозицията към кредитен риск от контрагента и сетълмент риска по отношение на текущите пазарни стойности и номиналната сума в сравнение с общата кредитна експозиция и със собствения капитал;

д. съотношението на сделките, обработени чрез инфраструктури на финансовия пазар (ИФП), които предвиждат сетълмент чрез плащане срещу доставка;

е. съотношението на съответните сделки към централните контрагенти (ЦК) и на ефективността на механизмите за защита от загуба за тях; и

ж. съществуването, значението, ефективността и приложимостта на споразумения за нетиране.

Държавен риск

154. Компетентните органи следва да оценят:

а. степента на концентрация във всички видове експозиции на държавен риск, включително суверенни експозиции, в сравнение с целия кредитен портфейл на институцията (на длъжник и сума);

б. икономическата мощ и стабилността на държавата на кредитополучателя и нейната история от гледна точка на навременно плащане и настъпване на сериозни събития на неизпълнение;

в. рисковете от други форми на държавна намеса, която може да засегне съществено кредитоспособността на кредитополучателите (например замразяване на депозити, експроприация или наказателно данъчно облагане); и

г. риска, произтичащ от възможността за настъпване на дадено събитие (напр. природно или социално/политическо събитие), засягащо цялата страна, което може да доведе до неизпълнение от страна на голяма група длъжници (риск от колективна задлъжнялост).

Компетентните органи следва също така да оценят трансферния риск, свързан с трансграничното кредитиране в чуждестранна валута, за съществено трансгранично кредитиране и експозиции в чуждестранна валута.

Кредитен риск от секюритизация

155. Компетентните органи следва да оценят кредитния риск, свързан със секюритизации, когато институциите действат като инициатори, инвеститори, спонсори или доставчици на кредитно подобрение.

156. За да оценят естеството на съответните експозиции и евентуалното им развитие, компетентните органи следва да:

а. разберат стратегията, склонността за поемане на риск и бизнес мотивацията на институциите по отношение на секюритизациите; и

б. анализират секюритизиращите експозиции, като вземат предвид отчетената роля и реда на траншовете, държани от институциите, както и вида секюритизация (напр. традиционна срещу синтетична, секюритизация срещу пресекюритизация).

157. Когато оценяват кредитния риск, произтичащ от секюритизиращи експозиции, компетентните органи следва да оценят най-малко:

а. уместността на разпределението на секюритизиращите експозиции в банковия портфейл и търговския портфейл и съгласуваността със стратегията за секюритизация на институцията;

б. дали спрямо секюритизациите се прилага подходящото регулаторно третиране;

в. рейтинга и резултата на секюритизационните траншове, държани от институцията, както и естеството, състава и качеството на базисните активи;

г. съответствието на капиталовото облекчение с действителното прехвърляне на риск за инициирани секюритизации. Компетентните органи следва също да проверят дали институцията предоставя каквато и да е форма на имплицитна (извъндоговорна) подкрепа за сделките и възможното въздействие върху собствения капитал за кредитен риск;

д. дали има ясно разграничение между усвоените и неусвоените суми за ликвидни улеснения, предоставени на дружеството със специална цел секюритизация и

е. съществуването на планове за действие при непредвидени обстоятелства за дружества за търговски ценни книжа, покрити с активи, които се управляват от институцията в случай на невъзможност за емитиране на търговски книжа поради ликвидни условия и въздействието върху общата експозиция към кредитен риск на институцията.

Риск при предоставяне на кредити в чуждестранна валута

158. Компетентните органи следва да оценят съществуването и съществеността на допълнителния кредитен риск, произтичащ от експозиции към предоставяне на кредити в чуждестранна валута на нехеджирани кредитополучатели, и по-специално всяка нелинейна връзка между пазарния риск и кредитния риск, при която обменните курсове (пазарният риск) може да имат несъразмерно въздействие върху кредитния риск за портфейла от кредити в чуждестранна валута на една институция. Въпреки това, когато е уместно, компетентните органи следва да разширят обхвата на тази оценка към други видове клиенти (т.е. клиенти, различни от кредитополучатели на дребно или МСП), които са нехеджирани. По-специално компетентните органи следва да оценят по-високия кредитен риск, произтичащ от:

- а. увеличаване на остатъчната стойност на дълга и потока на плащанията за обслужване на този дълг; и
- б. увеличаване на остатъчната стойност на дълга в сравнение със стойността на обезпечаващите активи, деноминирани в местна валута.

159. Когато оценяват риска при предоставяне на кредити в чуждестранна валута, компетентните органи следва да вземат предвид:

- а. вида валутен режим и как това може да повлияе на промените в обменния курс между местни и чуждестранни валути;
- б. управлението на риска на институцията при предоставянето на кредити в чуждестранна валута, измервателни и контролни рамки, политики и процедури, включително степента, до която те обхващат нелинейната връзка между пазарния и кредитния риск. По-специално компетентните органи следва да оценят дали:
  - i. институцията изрично определя своята склонност за поемане на риск при предоставяне на кредити в чуждестранна валута и работи в рамките на определените прагове;
  - ii. рискът при предоставяне на кредити в чуждестранна валута се взема под внимание, когато кредитополучателите са оценени и валутните кредити са поети;
  - iii. рискът при предоставяне на кредити в чуждестранна валута, включително и концентрацията на риск в една или повече валути, е подходящо разгледан във ВААК;
  - iv. институцията периодично преглежда статута на кредитополучателите от гледна точка на хеджирането;

v. въздействието на движенията в обменния курс се взема предвид при вероятност от неизпълнение;

в. чувствителното въздействие на движенията в обменния курс върху кредитния рейтинг/оценката на кредитополучатели и на способността им да обслужват дълга си; и

г. възможните концентрации на кредитираща дейност в една чуждестранна валута или в ограничен брой силно корелиращи чуждестранни валути.

Специализирано кредитиране

160. Компетентните органи следва да оценят специализираното кредитиране отделно от другите кредитни дейности, тъй като рискът от такива експозиции се крие по-скоро в доходността на актива или финансирания проект (например търговски недвижим имот, енергийна инсталация, спедиция, стоки и др.), отколкото кредитополучателя (което обикновено е инструмент със специална цел).

161. По принцип тези експозиции са със значителен размер спрямо портфейла и така представляват източник на кредитна концентрация с дългосрочен падеж, което затруднява извършването на надеждни прогнози за доходността.

162. Когато оценяват съответния риск, компетентните органи следва да вземат предвид:

а. доходността на проектите и консервативността на допусканията, залежали в основата на бизнес плановете (включително кредитния риск на основните клиенти);

б. въздействието на промените в регулациите, особено за субсидираните сектори, върху бъдещите парични потоци;

в. въздействието на променящото се търсене на пазара, когато е уместно, и наличието на пазар за потенциална бъдеща продажба на финансирания обект;

г. съществуването на синдикирани или на други заемодатели, които споделят кредитния риск; и

д. всяка форма на гаранция, поета от спонсорите.

Оценка на кредитното качество на портфейла

163. Когато оценяват присъщия кредитен риск, компетентните органи следва да вземат предвид качеството на кредитния портфейл, като извършат първоначален анализ, за да направят разлика между категориите обслужвани, необслужвани експозиции и експозициите с мерки за реструктуриране.

164. Компетентните органи следва да оценят общото кредитно качество на ниво портфейл и различните степени на кредитно качество в рамките на всяка от посочените по-горе категории, за да определят общия кредитен риск на институцията. Компетентните органи следва също така да вземат предвид дали действителното кредитно качество е в съответствие с обявената склонност за поемане на риск, както и да установят причините за всяко отклонение.
165. Когато оценяват кредитното качество на портфейла, компетентните органи следва да обърнат специално внимание на адекватността на класификацията на кредитните експозиции и да оценят въздействието на евентуална грешна класификация, заедно с последващо забавяне в провизирането и признаването на загуби от институцията. При извършването на тази оценка компетентните органи могат да използват анализ на сходни групи и сравнителни портфейли, където са налични. Компетентните органи могат също така да използват извадки от кредити, когато оценяват кредитното качество на портфейла.

Обслужвани експозиции

166. Когато оценяват кредитното качество на обслужваните експозиции, компетентните органи следва да вземат предвид промяната в портфейла по отношение на състав, размер и кредитоспособност, неговата доходност и риска от бъдещо влошаване, като анализират най-малко следните елементи, когато са налични:
- а. разпределение на кредитополучателите според степените на кредитно качество (например чрез вътрешни и/или външни рейтинги или друга информация, подходяща за измерване на кредитоспособността, като коефициента на ливъридж, коефициента на приходите, свързани с плащането на вноски и др.);
  - б. темпове на растеж по вид кредитополучатели, сектори и продукти и съответствие със стратегиите за кредитен риск;
  - в. чувствителност на степените кредитното качество на кредитополучателите или по-общо способност за погасяване на задълженията на кредитополучателите според икономическия цикъл;
  - г. исторически нива на миграция между степените на кредитно качество, просрочие и нива на неизпълнение за различни времеви хоризонти; и
  - д. доходност (например кредитен спред срещу кредитни загуби).
167. Когато извършват тези анализи, компетентните органи следва да вземат предвид броя длъжници и съответните суми, както и нивото на концентрация на портфейла.

Експозиции с мерки за реструктуриране

168. Компетентните органи следва да оценят степента на реструктурираните заеми и евентуалните загуби, които могат да произтекат от тях. Това следва да включва най-малко:

- а. степен на реструктуриране по портфейли и промените във времето, а също и в сравнение със сходни институции;
- б. нивото на обезпеченост на реструктурираните експозиции; и
- в. нивата на миграция на реструктурираните експозиции, а също и в сравнение със сходни институции.

Необслужвани експозиции

169. Компетентните органи следва да оценят съществеността на необслужваните заеми по портфейли и потенциалните загуби, които могат да произтекат от тях. Това следва да включва най-малко:

- а. степента на обслужване по портфейли, отрасъл, географско местоположение и промени във времето;
- б. разпределението на експозициите в класовете необслужвани активи (т.е. просрочени, съмнителни и др.);
- в. видовете и нивото на остатъчно обезпечение;
- г. нивата на миграция от класове на необслужвани към обслужвани експозиции, реструктурирани експозиции и между класовете на необслужвани експозиции;
- д. активи, при които има влизане във владение на обезпечението и промените във времето;
- е. историческите нива на процента на събиране на вземанията по портфейл, отрасъл, географско местоположение или вид обезпечение и продължителността на процеса на събиране; и
- ж. годината на отпускане заемите в портфейла от необслужвани експозиции.

170. Когато извършват горепосочения анализ, компетентните органи следва да включат анализи със сходни групи и да използват сравнителни портфейли (т.е. портфейли на кредитополучатели, които са общи за групи от институции), когато това е целесъобразно и възможно.

Оценка на равнището и качеството на редуцирането на кредитния риск

171. За да оценят евентуалното въздействие на кредитния риск върху институцията, компетентните органи следва също така да вземат предвид нивото и качеството на гаранциите (включително кредитни деривати) и на наличното обезпечение, което би редуцирало кредитните загуби при настъпване на кредитни събития, включително тези, които не се приемат за допустими техники за редуциране на кредитния риск за изчисляване на собствения капитал.

172. По-специално компетентните органи следва да вземат предвид:

а. покритието, осигурено от обезпечението и гаранциите по портфейли, вид кредитополучател, рейтинг, отрасъл и други подходящи аспекти;

б. историческите нива на процента на събиране на вземанията по вид и размер на обезпечението и гаранциите; и

в. съществеността на риска от разсейване (вж. член 4 от Регламент (ЕС) 575/2013) за закупените вземания.

173. Компетентните органи следва също така да оценят съществеността на остатъчния риск (вж. член 80 от Директива 2013/36/ЕС) и по-специално:

а. адекватността и правната валидност на споразуменията за обезпечения и на гаранциите;

б. разпределението във времето и способността за реализиране на обезпечение и изпълнение на гаранции в рамките на националната правна рамка;

в. ликвидността и променливостта в оценката на активите за обезпечение;

г. възстановимата стойност на обезпечението по действия, свързани с удовлетворяване по кредит (напр. процедури по реализация на обезпечение); и

д. кредитоспособността на гаранта.

174. Компетентните органи следва също така да оценят концентрацията на гаранции и обезпечения, както и корелацията с кредитоспособността на кредитополучателите (т.е. утежняващ риск) и евентуалното въздействие по отношение на ефективността на защитата.

Оценка на нивото на провизиите за загуби по кредити и корекциите на кредитната оценка

175. Компетентните органи следва да оценят дали нивото на провизиите за загуби по кредити и корекциите на кредитната оценка са подходящи за качеството на

експозициите и, когато е уместно, за нивото на обезпечение. Компетентните органи следва да оценят:

а. дали нивото на провизиите за загуби по кредити е съвместимо с нивото на риска в различните портфейли, във времето и в сравнение със съответните сходни институции;

б. дали корекциите на кредитната оценка към пазарните стойности на дериватите отразяват кредитоспособността на съответните контрагенти;

в. дали счетоводните провизии за загуби по кредити са в съответствие с приложимите счетоводни принципи и се оценяват като достатъчни за покриване на очакваните загуби;

г. дали необслужваните активи, реструктурираните активи и активите, резултат от влизане във владение на обезпеченията, са предмет на достатъчни провизии за загуби по кредити, като вземат предвид нивото на съществуващото обезпечение и времето, когато са възникнали такива експозиции; и

д. дали провизиите срещу загуби по кредити са съвместими с историческите загуби и съответните макроикономически развития и отразяват всички промени в съответните регламенти (напр. влизане във владение, възстановяване на собственост, защита на кредитора и др.).

176. Когато се счита за необходимо, компетентните органи следва да използват проверки на място или други подходящи надзорни действия, за да преценят дали нивото на провизиите за загуби по кредити и покритието на риска е подходящо или не, например чрез оценка на извадка от кредити.

177. Компетентните органи следва също така да вземат под внимание всички констатации на вътрешни и външни одитори, когато има такива.

Стрес тестове

178. Когато оценяват присъщия кредитен риск на институцията, компетентните органи следва да вземат предвид резултатите от стрес тестовете, извършени от институцията, за да установят всички неустановени дотогава източници на кредитен риск, като тези, които възникват от промените в кредитното качество, кредитните концентрации, стойността на обезпечението и кредитната експозиция в период на стрес.

6.2.3 Оценка на управлението и механизмите за контрол на кредитния риск

179. За да постигнат пълно разбиране на профила на институцията по отношение на кредитния риск, компетентните органи следва също да извършат преглед на вътрешното управление и рамката за управление на риска, лежащи в основата на кредитната ѝ дейност. За тази цел компетентните органи следва да оценят:

- а. стратегията за кредитния риск и склонността за поемане на риск;
- б. организационната рамка;
- в. политиките и процедурите;
- г. установяване, измерване, управление, наблюдение и отчитане на риска; и
- д. рамката за вътрешен контрол.

Стратегия и склонност за поемане на кредитен риск

180. Компетентните органи следва да преценят дали институцията има надеждна, ясно формулирана и документирана стратегия за кредитен риск, одобрена от ръководния орган. За тази оценка компетентните органи следва да вземат предвид:

а. дали ръководният орган ясно изразява стратегията за кредитен риск и склонността за поемане на риск, както и процеса на техния преглед;

б. дали висшето ръководство прилага и наблюдава правилно стратегията за кредитен риск, одобрена от ръководния орган, гарантирайки, че дейността на институцията е съвместима с установената стратегия, че са съставени и се прилагат писмени процедури и че отговорностите са ясно и точно определени;

в. дали кредитният риск и рискът от контрагента на институцията отразяват нивата на склонността за поемане на кредитен риск на институцията и дали са съвместими с общата склонност за поемане на риск;

г. дали стратегията за кредитен риск на институцията е подходяща за дадената институция, предвид нейните:

- бизнес модел;
- обща склонност за поемане на риск;
- пазарна среда и роля във финансовата система; и
- финансово състояние, възможности за финансиране и адекватност на собствения ѝ капитал;

д. дали стратегията за кредитен риск на институцията покрива нейните дейности по предоставяне на кредити и управление на обезпечението, както и управлението на необслужвани кредити, и дали тази стратегия подкрепя вземане на решения въз основа на риска, като отразява аспекти, които може да включват например вида експозиция (търговска, потребителска, свързана с недвижими имоти, държавна), икономическия сектор, географското местоположение, валутата и падежа, включително толеранса към концентрации;

е. дали стратегията за кредитен риск на институцията като цяло обхваща всички дейности на институцията, при които кредитният риск може да бъде значителен;

ж. дали стратегията за кредитен риск на институцията взема предвид цикличните аспекти на икономиката, включително в условия на стрес, и последващите изменения в състава на портфейла на кредитния риск; и

з. дали институцията разполага с подходяща рамка, за да гарантира, че стратегията за кредитен риск се съобщава ефективно на всички съответни служители.

Организационна рамка

181. Компетентните органи следва да оценят дали институцията разполага с подходяща организационна рамка, която позволява ефективно управление, измерване и контрол на кредитния риск, с достатъчни (качествени и количествени) човешки и технически ресурси, които да изпълнят нужните задачи. Те трябва да вземат предвид дали:

а. има ясни линии на отговорност за поемане, измерване, наблюдение, управление и отчитане на кредитния риск;

б. системите за контрол и наблюдение на кредитния риск подлежат на независим преглед и има ясно разделение между поемащите риск и риск мениджърите;

в. функциите на управление, измерване и контрол на риска покриват кредитния риск за цялата институция; и

г. служителите, занимаващи се с дейности по предоставяне на кредити (в бизнес областите и в областите на управление и контрол) имат подходящи умения и опит.

Политики и процедури

182. Компетентните органи следва да оценят дали институцията има подходящи политики за идентифициране, управление, измерване и контрол на кредитния риск. За тази оценка компетентните органи следва да вземат предвид дали:

а. ръководният орган одобрява политиките за управление, измерване и контрол на кредитния риск и редовно ги обсъжда и преглежда в съответствие със стратегиите за риска;

б. висшето ръководство отговаря за изготвянето и прилагането на политиките и процедурите за управление, измерване и контрол на кредитния риск, както е определено от ръководния орган;

в. политиките и процедурите са разумни и в съответствие със стратегията за кредитен риск и покриват всички основни бизнес дейности и процеси, отнасящи се до управлението, измерването и контрола на кредитния риск, и по-специално:

- предоставяне на кредити и ценообразуване: например приемливост на кредитополучатели, поръчители и обезпечения; кредитни лимити; избор на ИФП, ЦК и кореспондентски банки; видове налични кредитни линии; правила и условия (включително изискване за споразумения за обезпечения и нетиране);
- измерване и наблюдение на кредитния риск: например критерии за установяване на групите свързани контрагенти; критерии за оценка на кредитоспособността на кредитополучателите и оценка на обезпечението, както и честотата на техните прегледи; критерии за определяне количеството на обезценките, корекциите на кредитните оценки и провизиите; и
- управление на кредита: например критерии за преглед на продукти, правила и условия; критерии за прилагане на практики за реструктуриране; критерии за класификация на кредитите и управление на необслужваните кредити;

г. такива политики са в съответствие със съответните регламенти и са подходящи за естеството и сложността на дейностите на институцията, както и дали дават възможност за ясно разбиране на кредитния риск, присъщ за различните продукти и дейности в обхвата на институцията;

д. такива политики са ясно формулирани, съобщавани и се прилагат последователно в цялата институция; и

е. тези политики се прилагат последователно в целите банкови групи и позволяват правилно управление на съвместните кредитополучатели и контрагенти.

Идентифициране, измерване, наблюдение и отчитане на риска

183. Компетентните органи следва да оценят дали институцията разполага с подходяща рамка за идентифициране, разбиране, измерване, наблюдение и отчитане на кредитния риск в съответствие с размера и сложността на институцията и дали тази рамка съответства на изискванията на съответното европейско и национално транспониращо законодателство.

184. В тази връзка компетентните органи следва да оценят дали данните, информационните системи и техниките за анализ са подходящи, за да позволят на институцията да изпълни надзорните изисквания за отчетност и да идентифицира, измерва и наблюдава редовно кредитния риск, присъщ на всички балансови и задбалансови дейности (когато е подходящо — на групово ниво), по-специално по отношение на:

- а. кредитния риск и приемливостта на кредитополучателя/контрагента/сделката;

б. кредитните експозиции (независимо от техния характер) на кредитополучателите и, където е подходящо — на групи от свързани кредитополучатели;

в. покритие с обезпечение (включително споразумения за нетиране) и приемливост на това покритие;

г. текущо спазване на договорните условия и споразумения (ограничителни условия);

д. неоторизирани овърдрафти и условия за прекласификация на кредитните експозиции; и

е. съответните източници на кредитен риск от концентрация.

185. Компетентните органи следва да оценят дали институцията има ясно разбиране за кредитния риск, свързан с различните видове кредитополучатели, сделки и предоставени кредити.

186. Компетентните органи следва също така да оценят дали институцията има необходимите умения, системи и методологии за измерване на този риск на ниво кредитополучател/сделка и портфейл в съответствие с размера, естеството, състава и сложността на дейностите на институцията, които включват кредитен риск. Поспециално компетентните органи трябва да се убедят, че тези системи и методологии:

а. дават възможност на институцията да направи разлика между различните нива риск от кредитополучател и сделка;

б. осигуряват надеждна и разумна оценка на нивото на кредитния риск и на стойността на обезпечението;

в. установяват и измерват рисковете от кредитна концентрация (към едно лице, секторна, географска и др.);

г. дават възможност на институцията да прогнозира оценките на кредитния риск с цел планиране и стрес тестове;

д. позволяват на институцията да определя нивото на провизиите и корекциите на кредитната оценка, необходими за покриване на очакваните и претърпени загуби; и

е. когато това е от съществено значение — целят да обхванат тези рискови елементи, които не са покрити или не са напълно покрити от изискванията на Регламент (ЕС) № 575/2013.

187. За целите на член 101 от Директива 2013/36/ЕС, когато институцията е оторизирана да използва вътрешни подходи, за да определи минималните капиталови изисквания за кредитен риск, компетентните органи следва да проверят дали институцията продължава да изпълнява минималните изисквания, определени в съответното европейско и национално транспониращо законодателство, и дали тези вътрешни подходи не включват съществено подценяване на риска.
188. Компетентните органи следва да оценят дали ръководният орган и висшето ръководство на институцията разбират допусканията, лежащи в основата на система за измерване на кредитния риск и дали са информирани за степента на съответния риск, свързан с модела.
189. Компетентните органи следва да оценят дали институцията извършва стрес тестване, за да анализира въздействието на неблагоприятните събития върху нейните експозиции към кредитен риск и върху адекватността на провизирането на кредитния риск. Те трябва да вземат предвид:
- а. честотата на стрес тестовете;
  - б. установените съответни рискови фактори;
  - в. допусканията, лежащи в основата на стрес сценария; и
  - г. вътрешната употреба на резултатите от стрес тестовете за планиране на капитала и стратегиите за кредитния риск.
190. Компетентните органи следва да оценят дали институцията е определила и прилага постоянно и ефективно наблюдение на експозициите към кредитен риск (включително кредитна концентрация) в цялата институция, наред с други и чрез конкретни показатели и съответни активатори, за да се осигури ефективно ранно предупреждение.
191. Компетентните органи следва да оценят дали институцията е въвела редовно отчитане на експозициите към кредитен риск, включително резултата от стрес тестовете, пред ръководния орган, висшето ръководство и съответните мениджъри на кредитен риск.

Рамка за вътрешен контрол

192. Компетентните органи следва да оценят дали институцията има устойчива и цялостна рамка за контрол и надеждни защити за редуциране на кредитния риск в съответствие с нейната стратегия за кредитен риск и склонност за поемане на риск. За целта компетентните органи следва да обърнат специално внимание на това дали:

а. обхватът, покрит от контролните функции на институцията, включва всички консолидирани субекти, всички географски местоположения и всички кредитни дейности;

б. има вътрешни механизми за контрол, работещи лимити и други практики, които целят да поддържат експозициите на кредитен риск в нива, приемливи за институцията, в съответствие с параметрите, поставени от ръководния орган и висшето ръководство и склонността за поемане на риск от институцията; и

в. институцията има подходящи механизми за вътрешен контрол, за да гарантира, че нарушенията и изключенията от политиките, процедурите и лимитите се отчитат своевременно пред съответното ниво на управление, за да бъдат предприети мерки.

193. Компетентните органи следва да оценят системата от лимити, включително дали:

а. системата от лимити е подходяща за сложността на организацията и кредитната дейност на институцията, както и нейната способност за измерване и управление на кредитния риск;

б. установените лимити са абсолютни или дали са възможни нарушения на лимитите. В последния случай политиките на институцията трябва ясно да описват периода от време и специфичните обстоятелства, при които такива нарушения на лимитите са възможни;

в. институцията има процедури, които позволяват кредитните мениджъри да са текущо информирани за техните лимити; и

г. институцията има подходящи процедури за редовна актуализация на своите лимити (напр. с цел съответствие с промени в стратегиите).

194. Компетентните органи следва също така да оценят функционалността на функцията за вътрешен одит. За целта те трябва да оценят дали:

а. институцията провежда периодични вътрешни одити на рамката за управление на кредитния риск;

б. вътрешният одит обхваща основните елементи на управлението, измерването и контрола на кредитния риск в цялата институция; и

в. функцията за вътрешен одит е ефективна при определяне на придържането към вътрешните политики и съответните външни регулации и справяне с всякакви отклонения и от двете.

195. За институции, които прилагат вътрешен подход за определяне на минимални капиталови изисквания за кредитен риск, компетентните органи следва също така да

оценят дали вътрешният процес на валидиране е надежден и ефективен за проверка на допускания в модела и установяване на евентуални недостатъци по отношение на моделирането на кредитния риск, количествено определяне на кредитния риск и системата за управление на кредитния риск и на други съответни минимални изисквания, както е посочено в съответното европейско и национално транспониращо законодателство.

6.2.4 Обобщение на констатациите и рейтингите

196. След като извършат посочената по-горе оценка, компетентните органи следва да формират представа относно кредитния риск и риска от контрагента на институцията. Това трябва да бъде отразено в обобщение на констатациите, придружено от рейтинг въз основа на съображенията, посочени в Таблица 4. Ако въз основа на съществеността на определени подкатегории на риск компетентният орган реши да ги оцени и да им постави рейтинг индивидуално, указанията в тази таблица следва да се прилагат по аналогия, доколкото е възможно.

Таблица 4. Надзорни съображения за определяне на рейтинг на кредитния риск и риска от контрагента

Рейтинг на риска	Надзорно становище	Съображения за присъщия риск	Съображения за адекватно управление и механизми за контрол
1	Няма забележим риск от значително пруденциално въздействие върху институцията предвид нивото на присъщия риск, управлението и механизмите за контрол.	<ul style="list-style-type: none"> • Естеството и съставът на експозицията към кредитен риск предполагат несъществен риск. Експозицията към сложни продукти и сделки не е съществена. • Нивото на кредитния риск от концентрация не е съществено. • Нивото на преструктурирани и необслужвани експозиции не е съществено. Кредитният риск от обслужвани експозиции не е съществен. • Покритието с провизии и корекции на кредитната оценка е много високо. • Покритието и качеството на гаранциите и обезпеченията са много високи. 	<ul style="list-style-type: none"> • Има съответствие между политиката и стратегията на институцията за кредитния риск и общата ѝ стратегия и склонност за поемане на риск. • Организационната рамка за кредитен риск е надеждна, с ясни отговорности и ясно разделение на задачите между поемащите риск и функциите за управление и контрол. • Системите за измерване, наблюдение и отчитане на кредитния риск са подходящи.
2	Има нисък риск от значително пруденциално въздействие върху институцията	<ul style="list-style-type: none"> • Естеството и съставът на експозицията към кредитен риск предполагат нисък риск. Експозицията към сложни продукти и сделки е ниска. 	<ul style="list-style-type: none"> • Вътрешните лимити и рамката за контрол за кредитния риск са разумни. • Лимитите, които

	предвид нивото на присъщия риск, управлението и механизмите за контрол.	<ul style="list-style-type: none"> • Нивото на кредитния риск от концентрация е ниско. • Нивото на реструктурирани и необслужвани експозиции е ниско. Кредитният риск от обслужвани експозиции е нисък. • Покритието с провизии и корекции на кредитната оценка е високо. • Покритието и качеството на гаранциите и обезпеченията са високи. 	позволяват редуциране или ограничаване на кредитния риск, са в съответствие със стратегията за управление на кредитния риск и склонността за поемане на риск на институцията.
3	Има среден риск от значително пруденциално въздействие върху институцията предвид нивото на присъщия риск, управлението и механизмите за контрол.	<ul style="list-style-type: none"> • Естеството и съставът на експозицията към кредитен риск предполагат среден риск. Експозицията към сложни продукти и сделки е средна. • Нивото на кредитния риск от концентрация е средно. • Нивото на реструктурирани и необслужвани експозиции е средно. Кредитният риск от обслужвани експозиции е среден и подлежи на по-нататъшно влошаване в условия на стрес. • Покритието с провизии и корекции на кредитната оценка е средно. • Покритието и качеството на гаранциите и обезпеченията са средни. 	
4	Има висок риск от значително пруденциално въздействие върху институцията предвид нивото на присъщия риск, управлението и механизмите за контрол.	<ul style="list-style-type: none"> • Характерът и съставът на експозицията към кредитен риск предполагат висок риск. Експозицията към сложни продукти и сделки е висока. • Нивото на кредитния риск от концентрация е високо. • Нивото на реструктурирани и необслужвани експозиции е високо. Кредитният риск от обслужвани експозиции е висок. • Покритието с провизии и корекции на кредитната оценка е ниско. • Покритието и качеството на 	

		гаранциите и обезпеченията са ниски.	
--	--	--------------------------------------	--

6.3 Оценка на пазарния риск

6.3.1 Общи съображения

197. Оценката на пазарния риск се отнася до тези балансови и задбалансови позиции, които подлежат на загуби, произтичащи от движенията в пазарните цени. Компетентните органи следва да вземат предвид най-малко следните подкатегории, когато оценяват пазарния риск:

- а. позиционния риск, по-нататък разграничен на общ и специфичен риск;
- б. валутния риск;
- в. стоковия риск; и
- г. риска при ККО.

198. Оценката трябва да покрива най-малко рисковете, произтичащи от инструменти, свързани с лихвен процент, капиталови инструменти и инструменти, свързани с тях, в регулаторния търговски портфейл, както и валутни позиции и позиции към стоков риск в търговския и банковия портфейл.

199. Освен това оценката трябва да вземе предвид следните подкатегории на пазарен риск по отношение на банковия портфейл:

- а. риск от кредитен спред, произтичащ от позиции, измерени по справедлива стойност; и
- б. риска, произтичащ от капиталови експозиции.

200. ЛРПДИТП е изключен от обхвата на оценката на пазарния риск, тъй като е разгледан в т. 6.5.

6.3.2 Оценка на присъщия пазарен риск

201. Чрез оценката на присъщия пазарен риск компетентните органи следва да определят главните източници за експозицията към пазарен риск на институцията и да оценят риска от значително пруденциално въздействие върху институцията. Оценката на присъщия пазарен риск трябва да бъде структурирана около следните основни стъпки:

- а. предварителна оценка;

- б. оценка на естеството и състава на позициите на институцията, които са предмет на пазарен риск;
- в. оценка на доходността;
- г. оценка на риска от пазарна концентрация; и
- д. резултат от стрес тестовете.

Предварителна оценка

202. За да определят обхвата на оценката на пазарния риск, компетентните органи следва първо да установят източниците на пазарния риск, на който институцията е или може да бъде изложена. За тази цел компетентните органи следва да се възползват от знанията, придобити от оценката на други елементи на ПНПО, от сравняването на позицията на институцията спрямо сходни институции и от всякакви други надзорни дейности.

203. Компетентните органи следва да вземат под внимание най-малко:

- а. пазарните дейности, бизнес направленията и продуктите на институцията;
- б. основната стратегия за портфейла, свързан с пазарен риск и склонността за поемане на риск при пазарни дейности;
- в. относителното тегло на позициите, свързани с пазарен риск по отношение на общия размер на активите, промените с течение на времето и стратегията на институцията за тези позиции, ако има такава;
- г. относителното тегло на нетните печалби по пазарни позиции в общите приходи от дейността; и
- д. капиталовото изискване за пазарен риск в сравнение с общото капиталово изискване и — където е приложимо — вътрешният капитал, който е разпределен за пазарен риск в сравнение с общия вътрешен капитал, включително историческите промени в тази цифра и прогнозите, ако има такива.

204. В своите първоначални оценки компетентните органи следва да вземат предвид също и значителните промени в пазарните дейности на институцията с фокус върху евентуалните промени в общата експозиция към пазарен риск. Те трябва да оценят най-малко:

- а. значителните промени в стратегията за пазарен риск, политиките и размерите на лимитите;
- б. евентуалното въздействие на тези промени върху рисковия профил на институцията; и

в. основните тенденции на финансовите пазари.

Естество и състав на дейностите на институцията, свързани с пазарния риск

205. Компетентните органи следва да анализират естеството на експозициите към пазарен риск на институцията (търговски и банков портфейл), за да установят конкретните рискови експозиции и свързаните с пазара рискови фактори (напр. обменни курсове, лихвени проценти или кредитни спредове) за по-задълбочена оценка.
206. Компетентните органи следва да анализират експозициите към пазарен риск по съответните класове активи и/или финансови инструменти според техния размер, сложност и ниво на риска. За най-релевантните експозиции надзорниците трябва да оценят свързаните с тях рискови фактори.
207. Когато анализират дейностите, свързани с пазарния риск, компетентните органи следва да вземат предвид и сложността на съответните финансови продукти (например извънборсови продукти или продукти, оценявани посредством оценка по модел) и на специфични пазарни операции (напр. търгуване с висока честота). Трябва да се вземе предвид следното:
- а. ако институцията държи дериватни позиции, компетентните органи следва да оценят както пазарната стойност, така и условията размер; и
  - б. когато институцията участва в сделки с извънборсови деривати, компетентните органи следва да оценят теглото на тези сделки в общия портфейл от деривати и разбивката на извънборсовия портфейл по вид договор (суап, форуърд и др.), базисни финансови инструменти и др. (кредитният риск от контрагента, свързан с тези продукти, се обхваща от методологията за кредитния риск).
208. Когато е уместно, компетентните органи следва да оценят проблемните и/или неликвидни позиции (например „наследени портфейли“, т.е. портфейл от неликвидни активи, свързани с преустановени банкови практики/дейности, които се управляват с цел освобождаване от съответния актив) и да преценят тяхното въздействие върху доходността на институцията.
209. За тези институции, които използват вътрешни подходи за изчисление на техните регулаторни капиталови изисквания, компетентните органи следва също да вземат предвид следните показатели, за да установят конкретните рискови области и свързаните рискови фактори:
- а. разделението на капиталовите изисквания за пазарен риск между стойност под риск (VaR), стресирана стойност под риск (SVaR), изискване за допълнителен риск (IRC) и изискване за портфейл за корелационно търгуване;
  - б. VaR, разпределена по рискови фактори;

в. промяната във VaR и SVaR (възможни показатели за това биха могли да бъдат ежедневната/ежеседмична промяна, средната стойност за тримесечие и резултатите от бек тестване); и

г. мултипликационните фактори, които се прилагат спрямо VaR и SVaR.

210. Когато е уместно, компетентните органи следва също да вземат предвид вътрешните измерители на риск на институциите. Те може да включват вътрешната VaR, която не е използвана при изчисляването на капиталовите изисквания или чувствителността на пазарния риск към различните рискови фактори и евентуалните загуби.

211. Когато анализират присъщия пазарен риск, компетентните органи следва да вземат предвид цифрите и тенденциите в даден момент на съвкупна база и по портфейл. При възможност този анализ трябва да се извърши със сравнение на цифрите на институцията със сходните институции и със съответните макроикономически показатели.

Анализ на доходността

212. Компетентните органи следва да анализират историческата доходност, включително променливостта на печалбата, на пазарните дейности, за да добият по-добра представа относно профила на институцията към пазарен риск. Този анализ може да се проведе на ниво портфейл, както и да бъде разбит по бизнес направление или клас активи (евентуално като част от по-обширна оценка, извършена като част от АБМ).

213. Когато оценяват доходността, компетентните органи следва да обърнат конкретно внимание на основните рискови области, установени при проверката на дейностите, свързани с пазарния риск. Компетентните органи следва да правят разлика между търговските приходи и нетърговските приходи (като комисиони, клиентски такси и др.), от една страна, и нереализираните печалби/загуби, от друга страна.

214. За тези класове акции и/или експозиции, които генерират необичайни печалби или загуби, компетентните органи следва да оценят доходността в сравнение с нивото на риска, поет от институцията (напр. VaR/нетни печалби от финансови активи и пасиви, държани за търгуване), за да установят и анализират възможните несъответствия. При възможност компетентните органи следва да сравнят цифрите на институцията с нейните исторически резултати и с нейните сходни институции.

Риск от пазарна концентрация

215. Компетентните органи следва да формират становище относно степента на риска от пазарна концентрация, на който е изложена институцията, от експозиции към един рисков фактор или от експозиции към няколко рискови фактора, които са съотносими.

216. Когато оценяват възможните концентрации, компетентните органи следва да обърнат специално внимание на концентрациите в сложни продукти (напр. структурирани продукти), неликвидни продукти (напр. обезпечени дългови облигации (ОДО) или продукти, оценявани посредством оценка по модела.

Стрес тестове

217. Когато оценяват присъщия пазарен риск на институцията, компетентните органи следва да вземат предвид резултатите от стрес тестовете, извършени от институцията, за да установят неустановени дотогава източници на пазарен риск. Това е особено важно за събития с ниска вероятност, които може да бъдат по-слабо представени или да отсъстват изцяло от историческите данни, поради ниската им честота на поява. Друг източник на евентуални скрити слабости, които компетентните органи следва да вземат предвид, е вероятността от скокове в ценовите параметри, като внезапна промяна в определени цени или ценови балони при стоки.

6.3.3 Оценка на управлението и механизмите за контрол на пазарния риск

218. За да постигнат пълно разбиране на профила на институцията към пазарен риск, компетентните органи следва да извършат преглед на вътрешното управление и рамката за управление на риска, лежащи в основата на пазарната ѝ дейност. За тази цел компетентните органи следва да оценят следните елементи:

- а. стратегията и склонността за поемане на пазарен риск
- б. организационна рамка;
- в. политики и процедури;
- г. идентифициране, измерване, наблюдение и отчитане на риска; и
- д. рамка за вътрешен контрол.

Стратегия и склонност за поемане на пазарен риск

219. Компетентните органи следва да преценят дали институциите имат надеждна, ясно формулирана и документирана стратегия за пазарен риск, одобрена от техния ръководен орган. За тази оценка компетентните органи следва да вземат предвид по-конкретно дали:

- а. ръководният орган изразява ясно стратегията за пазарен риск и склонността за поемане на риск и процеса за техния преглед (напр. в случай на цялостен преглед на стратегията за риска, опасения относно доходността и/или адекватността на капитала);

б. висшето ръководство прилага правилно стратегията за пазарен риск, одобрена от ръководния орган, гарантирайки, че дейността на институцията е съвместима с установената стратегия, че са съставени и се прилагат писмени процедури и че отговорностите са ясно и точно определени;

в. стратегията за пазарен риск на институцията отразява правилно склонността за поемане на пазарен риск на институцията и е в съответствие с общата склонност за поемане на риск;

г. стратегията за пазарен риск и склонността за поемане на риск на институцията са подходящи за дадената институция, предвид нейните:

- бизнес модел;
- обща стратегия и склонност за поемане на риск;
- пазарна среда и роля във финансовата система; и
- финансово състояние, капацитет за финансиране и капиталова адекватност;

д. стратегията за пазарен риск на институцията установява насоки за управлението на различните инструменти и/или портфейли, които са предмет на пазарен риск, и подкрепя приемането на решения, базирани на риска;

е. стратегията за пазарен риск на институцията като цяло обхваща всички дейности на институцията, при които пазарният риск е значителен;

ж. стратегията за пазарен риск на институцията взема предвид цикличните аспекти на икономиката и последващите изменения в състава на позициите, предмет на пазарен риск; и

з. институцията разполага с подходяща рамка, за да гарантира, че стратегията за пазарен риск се комуникира ефективно с всички съответни служители.

Организационна рамка

220. Компетентните органи следва да оценят дали институцията има подходяща организационна рамка за функциите на управление, измерване, наблюдение и контрол на пазарния риск с достатъчни (качествени и количествени) човешки и технически ресурси. Те трябва да вземат предвид дали:

а. има ясни линии на отговорност за поемане, наблюдение, контрол и отчитане на пазарния риск;

б. има ясно разделение в бизнес сферата между фронт офиса (заемащите позиции) и бек офиса (отговорен за разпределение, записване и уреждане на сделки);

в. системата за контрол и наблюдение на пазарния риск е ясно установена в организацията и е функционално и йерархически независима от бизнес сферата, както и дали подлежи на независим преглед;

г. функциите за управление, измерване, наблюдение и контрол на риска обхващат пазарния риск в цялата институция (включително дъщерни предприятия и клонове) и по-конкретно всички области, в които може да се поеме, редуцира или наблюдава пазарен риск; и

д. служителите, занимаващи се с пазарни дейности (в бизнес областите и в областите на управление и контрол) имат подходящи умения и опит.

Политики и процедури

221. Компетентните органи следва да оценят дали институцията има ясно определени политики и процедури за идентифициране, управление, измерване и контрол на пазарния риск. Те трябва да вземат предвид:

а. дали ръководният орган одобрява политиките за управление, измерване и контрол на пазарния риск и редовно ги обсъжда и преглежда в съответствие със стратегиите за риска;

б. дали висшето ръководство отговаря за тяхната разработка, като осигурява адекватно прилагане на решенията на ръководния орган;

в. дали пазарните политики са в съответствие със съответните регулации и са подходящи за естеството и сложността на дейностите на институцията, като дават възможност за ясно разбиране на пазарния риск, присъщ за различните продукти и дейности в обхвата на институцията, и дали такива политики са ясно формулирани, комуникирани и последователно прилагани в цялата институция; и

г. за групите — дали тези политики се прилагат последователно в цялата група и позволяват правилно управление на риска.

222. Компетентните органи следва да оценят дали пазарните политики и процедури на институцията са разумни и в съответствие със стратегията за пазарен риск и покриват всички основни бизнес дейности и процеси, отнасящи се до управлението, измерването и контрола на пазарния риск. По-специално оценката трябва да обхваща:

а. естеството на операциите, финансовите инструменти и пазари, в които институцията може да работи;

б. позициите, които трябва да се включат или изключат от търговския портфейл с регулаторни цели;

в. политиките относно вътрешното хеджиране;

г. определението, структурата и отговорностите на търговските офиси на институцията, където е уместно;

д. изискванията относно търговските и сетълмент процесите;

е. процедурите за ограничаване и контрол на пазарния риск;

ж. рамката, която гарантира, че всички позиции, измерени по справедлива стойност, подлежат на пруденциална корекция на оценката в съответствие със съответното законодателство, по-конкретно Делегиран регламент (ЕС) № 526/2014 на Комисията относно регулаторните технически стандарти за определяне на използвания като приближение спред и на критерия за ограничен брой по-малки портфейли за риска във връзка с корекцията на кредитната оценка⁷. Тази рамка трябва да включва изисквания за сложни позиции, неликвидни продукти и продукти, оценявани посредством използване на модели;

з. критериите, прилагани от институцията за избягване на свързване с индивиди/групи, занимаващи се с измамни действия и други престъпления; и

и. процедури за нови пазарни дейности и/или продукти; основните инициативи за хеджиране или управление на риска трябва да бъдат одобрени от ръководния орган или съответните му делегирани комитети; компетентните органи следва да се убедят, че

- новите пазарни дейности и/или продукти се подчиняват на адекватни процедури и механизми за контрол, преди да бъдат въведени или предприети;
- институцията е предприела анализ на възможното им въздействие върху общия ѝ рисков профил.

Идентифициране, измерване, наблюдение и отчитане на риска

223. Компетентните органи следва да оценят дали институцията разполага с подходяща рамка за идентифициране, разбиране и измерване на пазарния риск в съответствие с размера и сложността на институцията и дали тази рамка отговаря на съответните минимални изисквания съгласно съответното европейско и национално транспониращо законодателство. Те трябва да вземат предвид дали:

⁷ Делегиран регламент (ЕС) № 526/2014 на Комисията от 12 март 2014 г., ОВ L 148, 20.5.2014 г., стр. 17.

а. данните, информационните системи и техниките за измерване дават възможност на функцията по управление на риска да измери пазарния риск, който е присъщ за всички съществени балансови и задбалансови дейности (когато е уместно на ниво група), включително търговски и банков портфейл, както и дали съответстват на надзорните изисквания за отчитане;

б. институциите разполагат с подходящ персонал и методологии за измерване на пазарния риск в своите търговски и банкови портфейли, като вземат предвид размера и сложността на институцията и рисковия профил на нейната дейност;

в. системата за измерване на риска на институцията взема предвид всички съществени рискови фактори, свързани с нейните експозиции към пазарен риск (включително базов риск, кредитни спредове в корпоративни облигации или кредитни деривати, вега и гама рискове в опции). Когато някои инструменти и/или фактори са изключени от системите за измерване на риска, компетентните органи следва да оценят съществеността на изключенията и да определят дали тези изключения са оправдани;

г. системите за измерване на риска на институцията са в състояние да установят възможни концентрации от пазарен риск, произтичащи от експозиции към един рисков фактор или от експозиции към няколко рискови фактора, които са съотносими;

д. риск мениджърите и висшето ръководство на институцията разбират допусканията, лежащи в основата на системите за измерване, по-специално за по-сложните техники за управление на риска; и

е. риск мениджърите и висшето ръководство на институцията са наясно със степента на риска, свързан с модела, който преобладава в моделите за ценообразуване и техниките за измерване на риска на институциите, и дали те проверяват периодично валидността и качеството на различните модели, използвани в дейностите, свързани с пазарния риск.

224. Компетентните органи следва да оценят дали институцията е приложила подходящи стрес тестове, които допълват нейната система за измерване на риска. За тази цел те трябва да се вземат предвид следните елементи:

а. честотата на стрес тестовете;

б. дали са установени съответните рискови фактори (напр. неликвидност/несъответствие на цените, концентрирани позиции, еднопосочни пазари и др.);

в. допусканията, лежащи в основата на стрес сценария; и

г. вътрешната употреба на резултатите от стрес тестовете за планиране на капитала и стратегиите за пазарен риск.

225. За целите на член 101 от Директива 2013/36/ЕС, ако институцията е оторизирана да използва вътрешни модели, за да определя минималните капиталови изисквания за пазарен риск, компетентните органи следва да проверят дали институцията продължава да изпълнява минималните изисквания, определени в съответното европейско и национално транспониращо законодателство, и дали тези вътрешни модели не включват подценяване на съществен риск.

226. Компетентните органи следва да оценят дали институциите имат адекватна рамка за наблюдение и отчитане за пазарния риск, която гарантира, че при необходимост ще бъдат предприети незабавни действия на подходящото ниво на висшето ръководство или ръководния орган на институцията. Системата за наблюдение трябва да включва специфични показатели и съответните активатори за осигуряване на ефективни ранни предупреждения. Компетентните органи следва да вземат предвид дали:

а. институцията има ефективни информационни системи за точно и навременно установяване, агрегиране, наблюдение и отчитане на дейности, свързани с пазарния риск; и

б. звеното за управление и контрол редовно докладва на ръководния орган и висшето ръководство като минимум информация за текущите пазарни експозиции, резултатите в отчета за приходи и разходи и мерки за риска (напр. VaR) в сравнение с политиката за лимитите.

Рамка за вътрешен контрол

227. Компетентните органи следва да оценят дали институцията има устойчива и цялостна рамка за контрол и надеждни защити за редуциране на своя пазарен риск в съответствие с нейната стратегия за управление на пазарния риск и склонност за поемане на риск. Те трябва да вземат предвид дали:

а. обхватът, покрит от контролната функция на институцията, включва всички консолидирани субекти, всички географски местоположения и всички финансови дейности;

б. има вътрешни механизми за контрол, работещи лимити и други практики, които целят да гарантират, че експозициите към пазарен риск няма да превишат нивата, приемливи за институцията, в съответствие с параметрите, поставени от ръководния орган и висшето ръководство и склонността за поемане на риск на институцията; и

в. институцията има подходящи механизми за вътрешен контрол, за да гарантира, че нарушенията и изключенията от политиките, процедурите и лимитите

се отчитат своевременно пред съответното ниво на управление, за да бъдат предприети мерки. Те трябва да вземат предвид дали вътрешните механизми за контрол и практики на институцията:

- са в състояние да установят нарушения на отделните лимити, поставени на ниво офис или стопанска единица, както и нарушения на общия лимит за пазарните дейности; и
- позволяват ежедневно установяване и наблюдение на нарушения на лимитите и/или изключенията.

228. Компетентните органи следва да оценят системата на лимити, включително дали:

а. установените лимити са абсолютни или дали са възможни нарушения на лимитите. В последния случай политиките на институцията трябва ясно да описват периода от време и специфичните обстоятелства, при които такива нарушения на лимитите са възможни;

б. системата на лимитите задава общия лимит за пазарни дейности и специфични лимити за основните подкатегории риск; когато е подходящо, тя трябва да позволява разпределение на лимитите по портфейли, офиси, стопанска единица или вид инструмент; нивото на детайлност трябва да отразява характеристиките на пазарната дейност на институцията;

в. наборът лимити (лимити, базирани на показатели за измерване на риска, условни лимити, лимити за контрол на загубите и др.), установен от институцията, отговаря на размера и сложността на нейната пазарна дейност;

г. институцията има процедури, позволяващи служителите да разполагат с актуализирана информацията за своите лимити; и

д. институцията има подходящи процедури за редовна актуализация на нейните лимити.

229. Компетентните органи следва да оценят функционалността на функцията за вътрешен одит. Те трябва да оценят дали:

а. институцията провежда редовни вътрешни одити на рамката за управление на пазарния риск;

б. функцията за вътрешен одит обхваща основните елементи на управлението, измерването и контрола на пазарния риск в цялата институция; и

в. функцията за вътрешен одит е ефективна при определяне на придържането към вътрешните политики и съответните външни регламенти и справяне с всякакви отклонения и от двете.

230. За институции, които използват вътрешни модели за определяне на капиталовите изисквания за пазарен риск, компетентните органи следва да оценят дали вътрешният процес на валидиране е надежден и ефективен за проверка на допускания в модела и установяване на евентуални недостатъци по отношение на моделирането на пазарния риск, определяне на количеството на пазарния риск, системата за управление на пазарния риск и други съответни минимални изисквания, както е посочено в съответното европейско и национално транспониращо законодателство.

6.3.4 Обобщение на констатациите и рейтингите

231. След като извършат посочената по-горе оценка, компетентните органи следва да формират становище относно пазарния риск на институцията. Това становище трябва да бъде отразено в обобщение на констатациите, придружено от рейтинг въз основа на съображенията, посочени в Таблица 5. Ако въз основа на съществеността на определени подкатегории риск компетентният орган реши да ги оцени и да им постави рейтинг индивидуално, указанията в тази таблица следва да се прилагат по аналогия, доколкото е възможно.

232. Тъй като фактори като сложност, ниво на концентрация и променливост на доходите от пазарните експозиции може да са идеални показатели за нивото на пазарен риск, когато оценяват и определят рейтинг на присъщия пазарен риск, компетентните органи следва да вземат предвид всички тези фактори успоредно, а не поотделно, и да разберат факторите, които стоят зад тенденциите към променливост.

Таблица 5. Надзорни съображения за определяне на рейтинг на пазарния риск

Рейтинг на риска	Надзорно становище	Съображения за присъщия риск	Съображения за адекватно управление и механизми за контрол
1	Няма забележим риск от значително пруденциално въздействие върху институцията предвид нивото на присъщия риск, управлението и механизмите за контрол.	<ul style="list-style-type: none"> • Характерът и съставът на експозициите предполагат, че пазарният риск не е съществен. • Експозициите на институцията към пазарен риск не са сложни. • Нивото на концентрация на пазарния риск не е съществено. • Експозициите към пазарен риск на институцията генерират непроменливи доходи. 	<ul style="list-style-type: none"> • Има съответствие между политиката и стратегията за пазарен риск на институцията и общата ѝ стратегия и склонност за поемане на риск. • Организационната рамка за пазарен риск е надеждна, с ясни отговорности и ясно разделение на задачите между поемащите риск и функциите за управление и контрол.
2	Има нисък риск от значително пруденциално	<ul style="list-style-type: none"> • Характерът и съставът на експозициите към пазарен риск предполагат нисък риск. 	<ul style="list-style-type: none"> • Системите за измерване, наблюдение

	въздействие върху институцията предвид нивото на присъщия риск, управлението и механизмите за контрол.	<ul style="list-style-type: none"> • Сложността на експозициите към пазарен риск на институцията е ниска. • Нивото на концентрация на пазарния риск е ниско. • Експозициите към пазарен риск на институцията генерират ниска променливост на доходите. 	и отчитане на пазарния риск са подходящи. <ul style="list-style-type: none"> • Вътрешните лимити и рамката за контрол на пазарния риск са надеждни и са в съответствие със стратегията за управление на риска и склонността за поемане на риск на институцията.
3	Има среден риск от значително пруденциално въздействие върху институцията предвид нивото на присъщия риск, управлението и механизмите за контрол.	<ul style="list-style-type: none"> • Естеството и съставът на експозициите към пазарен риск предполагат среден риск. • Сложността на експозициите към пазарен риск на институцията е средна. • Нивото на концентрация на пазарния риск е средно. • Експозициите към пазарен риск на институцията генерират средна променливост на доходите. 	
4	Има висок риск от значително пруденциално въздействие върху институцията предвид нивото на присъщия риск, управлението и механизмите за контрол.	<ul style="list-style-type: none"> • Естеството и съставът на експозициите към пазарен риск предполагат съществен риск. • Сложността на експозициите към пазарен риск на институцията е висока. • Нивото на концентрация на пазарния риск е високо. • Експозициите към пазарен риск на институцията генерират висока променливост на доходите. 	

6.4 Оценка на операционния риск

6.4.1 Общи съображения

233. Компетентните органи следва да оценяват операционния риск във всички бизнес направления и операции на институцията, като вземат предвид констатациите от оценката на системите за вътрешно управление и механизмите за контрол в рамките на институцията, както е посочено в дял 5. Когато извършват тази оценка, те трябва да определят как може да се прояви операционният риск (икономически загуби, потенциално неблагоприятно събитие, загуба на бъдещи приходи, печалба) и следва също така да вземат предвид евентуалното въздействие по отношение на други свързани рискове (например кредитно-операционен риск, пазарно-операционен риск „гранични случаи“).

234. Компетентните органи следва да оценят съществеността на операционния риск, произтичащ от изнесени услуги и дейности, и дали те биха могли да засегнат възможността на институцията да обработва сделки и/или да предоставя услуги, или да породят правни задължения за вреди, причинени на трети страни (например клиенти и други заинтересовани страни).

235. Когато оценяват операционния риск, компетентните органи следва да вземат предвид също и:

а. Репутационен риск: репутационният риск е включен в операционния риск, поради силните връзки между двата (така например повечето събития, свързани с операционен риск имат силно въздействие по отношение на репутацията). Въпреки това, резултатът от оценката на репутационния риск не трябва да се отразява в определянето на рейтинга за операционния риск, а трябва да се счита за част от АБМ и/или оценката на ликвидния риск, където е уместно, тъй като основните ефекти, които може да окаже, са редуциране на приходите и загуба на доверие в или недоволство от институцията от страна на инвеститори, вложители или участници на междубанковия пазар. б. Риск, свързан с модела: рискът, свързан с модела, включва две различни форми на риска:

- i. риск, свързан с подценяването на капиталовите изисквания от регулаторно одобрените модели (например вътрешнорейтинговите модели за кредитен риск); и
- ii. риск от загуби, свързани с разработката, прилагането или неправилната употреба на други модели от страна на институцията за вземане на решения (напр. продуктово ценообразуване, оценка на финансови инструменти, наблюдение на рискови лимити и др.).

За случай (i) компетентните органи следва да разглеждат риска, свързан с модела, като част от оценката на специфичните рискове за

капитала (напр. недостатък във вътрешнорейтинговия модел се счита за част от оценката на кредитния риск) и за оценката на адекватността на капитала. За случай (ii) компетентните органи следва да разглеждат риска като част от оценката на операционния риск.

236. Когато оценяват операционния риск, компетентните органи може да използват класификация по видове събития за усъвършенстваните подходи за измерване, предвидени в член 324 от Регламент (ЕС) № 575/2013 и определени в Делегиран регламент на Комисията, издаден в съответствие с член 312, параграф 4 от Регламент (ЕС) № 575/2013, за да добият по-ясна представа за спектъра на операционните рискове и да постигнат ниво на съответствие при анализа на тези рискове за различните институции, независимо от възприетия подход за определяне на капиталовите изисквания за операционен риск.

6.4.2 Оценка на присъщия операционен риск

237. Компетентните органи следва да оценят естеството и степента на операционния риск, на който институцията е или може да бъде изложена. За тази цел компетентните органи следва да изградят цялостно разбиране на бизнес модела на институцията, нейните операции, нейната култура по отношение на риска и средата, в която тя работи, тъй като всички тези фактори определят експозицията към операционен риск на институцията.

238. Оценката на присъщия операционен риск се състои от две стъпки, които са по-подробно описани в този раздел:

а. предварителна оценка; и

б. оценка на естеството и значимостта на експозициите към операционен риск, на които е изложена институцията.

Предварителна оценка

239. За да определят обхвата на оценката на операционния риск, компетентните органи следва първо да установят източниците на операционния риск, на който институцията е изложена. За тази цел компетентните органи следва също да се възползват от знанията, придобити от оценката на други елементи на ПНПО, от сравнението на позицията на институцията спрямо сходните институции (включително съответни външни данни, където са налични) и от всякакви други надзорни дейности.

240. Компетентните органи следва да вземат под внимание най-малко:

а. основната стратегия за операционен риск и толеранс към операционен риск;

б. стопанската дейност и външната среда (включително географско местоположение), в които работи институцията;

в. капиталовото изискване за операционен риск (разграничавано според подхода на базисния индикатор (BIA), стандартизирания подход (TSA) и усъвършенстваните подходи за измерване (AMA)) в сравнение с общото капиталово изискване, а където е подходящо - вътрешният капитал за операционен риск в сравнение с общия вътрешен капитал, включително историческите тенденции и прогнози, ако има такива;

г. нивото на и промяната в брутните доходи, активи и загуби от операционния риск през последните няколко години;

д. скорошни значими корпоративни събития (като сливания, придобивания, прехвърляния и реструктуриране), които може да доведат до промяна в профила на операционен риск на институцията в краткосрочен или в средносрочен до дългосрочен план (напр. тъй като системите, процесите и процедурите няма да бъдат напълно приравнени към политиките за управление на риска на предприятието майка в краткосрочен план);

е. промени в значими елементи на ИТ системите и/или процесите, които може да доведат до промяна в профила на операционен риск (напр. тъй като нова или променена ИТ система не е била правилно тествана или защото недостатъчното обучение по новите системи/процеси и процедури може да доведе до грешки);

ж. неспазвания на приложимото законодателство или на вътрешните разпоредби, докладвани от външни одитори и функцията за вътрешен одит или които са изнесени при оповестяване на публична информация (като се имат предвид текущата ситуация и промените в поведението на спазване на регулаторните изисквания във времето);

з. амбициозността на бизнес плановете и агресивните стимули и компенсационни схеми (напр. по отношение на целеви продажби, съкращения в числеността на персонала и др.), които може да увеличат риска от неспазване на изискванията, човешка грешка и злоупотреби на служители;

и. сложността на процесите и процедурите, продуктите (продадени на клиенти или с които се търгува) и ИТ системите (включително употребата на нови технологии) до степента, до която те може да доведат до грешки, забавяния, грешна спецификация, нарушения на сигурността и др.; и

й. практиките на институцията за наблюдение на качеството на изнесените услуги и нивото на нейната информираност относно операционния риск, свързан с изнесените дейности и на общата рискова експозиция към доставчиците на услуги съгласно изискванията на *Насоките на КЕБНО относно изнасянето на дейности*.

241. Когато е уместно, компетентният орган трябва да анализира горепосочените аспекти по бизнес направление/юридическо лице и географско местоположение, както и по категория на вида събитие, при условие че са налични данни, и да сравни позицията на институцията с тази на сходните институции.

Естество на експозициите към операционен риск

242. Компетентните органи следва да определят естеството на експозициите към операционен риск и да разграничат тези, които е по-вероятно да доведат до събития с „висока честота/слаба тежест“ от тези, които причиняват загуби с „ниска честота/голяма тежест“ (които са по-опасни от пруденциална гледна точка).

243. За целта компетентните органи следва да анализират експозициите към основните фактори на операционния риск, за да формират прогнозна представа относно евентуалните рискове и загуби. Такъв анализ може да наложи да се вземат предвид бизнес направленията, продуктите, процесите и географските местоположения, отнасящи се до институцията, както и да се направи оценка на експозициите към операционен риск на първичните рискови фактори (напр. процеси, хора, системи и външни фактори), като се използва рисковата самооценка на институцията и сравнителният анализ със сходни институции.

244. Когато извършват този анализ, компетентните органи следва да вземат предвид взаимодействието на тези рискови фактори при определянето на експозициите към операционен риск на институцията (напр. експозицията към повече рискови фактори може да увеличи вероятността от настъпване на оперативен събитие и последващи загуби).

Значимост на експозицията към операционен риск

245. След като установят главните източници и фактори за операционен риск, компетентните органи следва да се фокусират върху тези, които може да окажат най-съществено въздействие върху институцията. Компетентният орган трябва да оцени „евентуалната експозиция“ на институцията към фактори, водещи до операционен риск, като използва експертна оценка и качествени показатели, свързани с институцията или нейните сходни институции.

246. Когато оценяват значимостта на експозициите към операционен риск, компетентните органи следва да вземат предвид честотата и тежестта на събитията, на които е изложена институцията.

247. Един от първичните източници на информация, които трябва да бъдат взети предвид от компетентните органи, е базата данни с оперативни загуби и събития на институцията, която ако е налична и надеждна (т.е. точна и пълна), осигурява историческия профил на операционен риск на институцията.

248. За институции, прилагащи усъвършенствания подход за измерване (АМА) за изчисляване на минималните капиталови изисквания, компетентните органи следва да вземат предвид и резултата от вътрешния подход, при условие че този подход е в състояние да измери експозицията към операционен риск с желаното ниво на детайлност (напр. продукт, процес и др.) и ако се допусне, че моделът е достатъчно ориентиран в бъдещето.
249. Освен това компетентните органи следва да извършат по-качествен анализ и да се възползват от оценката на риска на институцията, данните от анализа на сходните институции и публичните бази данни и/или тези на консорциума, ако са налични и релевантни. Компетентните органи може да вземат предвид и други фактори, специфични за съответните стопански единици и др., засегнати от евентуалните недостатъци, които може да предоставят измерител на рисковата експозиция.
250. Когато извършват оценка на рисковата експозиция на дадена институция, компетентните органи следва да възприемат прогнозен подход, който се възползва от сценарийните анализи, извършвани от институцията, когато има такива, и като вземат предвид всички корективни мерки и дейности по редуциране, които вече са въведени и са в сила.

Оценка на подкатегиите операционен риск

251. Компетентните органи следва да оценят операционния риск в различните подкатегории операционен риск (определени по видове събития и допълнителни разбивки на тези видове събития) и факторите на риска, свързани с всеки от тях.
252. Когато извършват оценката, компетентните органи следва да обърнат специално внимание на някои подкатегории операционен риск, поради тяхното широко разпространение и тяхната релевантност за повечето институции, както и поради евентуалното им пруденциално въздействие. Тези подкатегории включват:
- а. риск от неправомерно поведение;
  - б. системи — ИКТ риск; и
  - в. риск, свързан с модела.

Риск от неправомерно поведение

253. Компетентните органи следва да оценят релевантността и значението на експозициите на институцията към риск от неправомерно поведение като част от правния риск в обхвата на операционния риск, и по-специално към:
- а. неправомерни продажби на продукти на пазарите на дребно и едро;

б. принудителни кръстосани продажби на продукти на клиенти на дребно, като банкови сметки в пакет или допълнителни продукти, от които клиентите нямат нужда;

в. конфликт на интереси при извършването на дейността;

г. манипулиране на сравнителни лихвени проценти, обменни курсове или други финансови инструменти или индекси с цел повишаване на печалбите на институцията;

д. бариери пред смяната на финансови продукти, докато съществуват, и/или пред смяната на доставчици на финансови услуги;

е. лошо проектирани дистрибуторски канали, които може да доведат до конфликт на интереси с фалшиви стимули;

ж. автоматични подновявания на продукти или неустойки за прекратяване; и/или

з. несправедливо обработване на клиентски рекламации.

254. Тъй като рискът от неправомерно поведение обхваща широк спектър от проблеми и може да възникне от много бизнес процеси и продукти, компетентните органи следва да се възползват от резултата от АБМ и да проучат политики, пораждащи стимули, за да вникнат във висока степен в източниците на риск от неправомерно поведение.

255. Където е подходящо, компетентните органи следва да вземат предвид нивото на конкуренция на пазарите, в които работи институцията, и да определят дали дадена доминантна позиция, независимо дали самостоятелно или в рамките на малка група, представлява съществен риск от неправомерно поведение (напр. в резултат от картелно поведение);

256. Възможни показатели, които сигнализират за съществуването на риск от неправомерно поведение, са:

а. санкции, наложени от съответните органи на институцията за практики на неправомерно поведение;

б. санкции, наложени на сходни институции за практики на неправомерно поведение; и

в. рекламации срещу институцията по отношение на изложени на риск цифри и суми;

257. Въпреки това, компетентният орган трябва да приложи прогнозен подход, като също вземе предвид вероятното въздействие на регулаторните развиятия и дейността на

съответните органи по отношение на защитата на потребителя и предоставянето на финансови услуги като цяло.

Системи — ИКТ риск

258. Компетентните органи може да оценят операционния риск с помощта на различни методологии въз основа на добре установени промишлени стандарти (напр. ISO 27000, контролни обекти за информационни и свързани с тях технологии (COBIT), библиотека за инфраструктурата на информационните технологии (ITIL) и др.). Независимо кой подход възприеме, компетентният орган трябва да оцени най-малко:

а. качеството и ефективността на тестването за непрекъсваемост на дейността и планирането (напр. способността на ИТ системата на институцията да поддържа пълната оперативност на дейността);

б. сигурността на вътрешния и външния достъп до системи и данни (напр. дали ИТ системата предоставя информация и достъп само на точните хора);

в. точността и целостта на данните, които се използват за отчитане, управление на риска, осчетоводяване, контрол на регистрацията на позицията и др. (напр. дали ИТ системата гарантира, че информацията и нейното отчитане са точни, навременни и пълни); и

г. бързината на извършване на промяна (напр. дали промените в ИТ системите се извършват в рамките на приемливи бюджети и при необходимата скорост на прилагане)

259. Компетентните органи следва също да оценят сложността на ИТ архитектурата и дали тя може да засегне изброените по-горе елементи.

260. Когато оценява тези елементи, даден компетентен орган трябва да събере съответните вътрешни доклади за инциденти и вътрешни одиторски доклади, където са налични, както и други показатели, определени и използвани от институцията за измерване и наблюдение на ИКТ риска.

261. Компетентните органи следва да оценят значимостта на евентуалното въздействие на ИКТ риска по отношение на загубите и репутационната вреда за институцията. При това те трябва да се възползват от съответните анализи на чувствителността и сценариите или резултатите от стрес тестовете, когато има такива.

Риск, свързан с модела

262. Компетентните органи следва да оценят експозицията на институцията към риск, свързан с модела, произтичащ от използването на вътрешни модели в основните бизнес сфери и операции, като следват определенията и изискванията, посочени в

Делегиран регламент на Комисията, издаден в съответствие с член 312, параграф 4 от Регламент (ЕС) № 575/2013, доколкото те са приложими.

263. Компетентните органи следва да вземат предвид:

- i. до каква степен и за какви цели (напр. оценка на активите, продуктово ценообразуване, търговски стратегии, управление на риска) институцията използва модели, за да взема решения, както и стопанската значимост на тези решения; и
- ii. нивото на информираност на институцията и как тя управлява риска, свързан с модела.

264. За случая на подточка (i) компетентните органи следва да определят бизнеса/дейността, за която институцията съществено използва модели. Когато извършват тази оценка, компетентните органи може да разгледат следните области, в които институциите обикновено широко използват модели:

- a. търговия с финансови инструменти;
- b. измерване и управление на риска; и
- v. разпределение на капитала (включително кредитни политики и продуктово ценообразуване).

265. За случая на подточка (ii) компетентните органи следва да оценят дали:

- a. институцията е приложила механизъм за контрол (напр. калибриране на пазарния параметър, вътрешно валидиране или бек тестване, насрещна проверка с експертно мнение и др.) и дали този механизъм е надежден (т.е. по отношение на методи, честота, проследяване и др.) и включва процес на одобрение на модела; и
- b. институцията възприема пруденциална употреба на модели (напр. чрез увеличаване или намаляване на съответните параметри въз основа на насоката на позициите и др.), ако е информирана за недостатъци на модела или пазарни и бизнес развития.

266. Когато извършват оценка на риска, свързан с модела, компетентните органи следва да се възползват от резултата от оценката на други рискове за капитала и рисковете за ликвидността и финансирането, по-специално по отношение на адекватността на методологиите, които се използват за измерване на риска, ценообразуване и оценка на активи и/или пасиви.

267. За тези бизнес сфери, които съществено използват модели, компетентният орган трябва да оцени колко значително може да бъде въздействието на риска, свързан с модела, освен всичко друго и чрез анализи на чувствителността и сценариите или стрес тестове.

6.4.3 Оценка на репутационния риск

268. Компетентните органи следва да извършат оценка на репутационния риск, на който е изложена институцията, като се възползват от тяхното разбиране за управлението на институцията, нейния бизнес модел, продукти и средата, в която работи.
269. По своята същност репутационният риск се отнася повече към големите институции и по-специално тези, чиито акции и дългове се търгуват на борсата, или тези, които работят на междубанкови пазари. Съответно когато оценяват репутационния риск, компетентните органи следва да обърнат повече внимание на институциите, които проявяват тези характеристики.
270. Компетентните органи следва да вземат предвид вътрешните и външните фактори или събития, които може да предизвикат притеснения по отношение репутацията на институцията. Компетентните органи следва да вземат предвид следните качествени показатели, когато оценяват експозицията на институцията към репутационен риск:
- а. броя санкции, наложени от официалните органи през годината (не само тези от компетентните органи, но и санкции, произтичащи от данъци или други сетълменти);
  - б. медийни кампании и инициативи на потребителски асоциации, които допринасят за влошаване на общественото мнение и репутацията на институцията;
  - в. броя на и промените в клиентските рекламации;
  - г. негативните събития, които засягат сходните институции на институцията, когато те се свързват от обществото с целия финансов сектор или група институции;
  - д. търгуване със сектори, които не се възприемат добре от обществото (напр. оръжейната промишленост, държави, на които е наложено ембарго и др.) или хора и държави, включени в списъци с наложени санкции (напр. списъците на Службата за контрол на чуждестранните активи към Министерството на финансите на САЩ (OFAC); и
  - е. други „пазарни“ показатели, ако има такива (напр. понижавания на рейтинги или промени в цената на акциите през годината).
271. Компетентните органи следва да оценят значимостта на експозицията към репутационен риск на институцията и как тя е свързана с другите рискове (напр. кредитен, пазарен, операционен и ликвиден риск), като се възползват от оценките на другите рискове, за да установят възможните вторични ефекти в коя да е посока (от репутационен към други рискове и обратно).

6.4.4 Оценка на управлението, измерването и механизмите за контрол на операционния риск

272. Компетентните органи следва да оценят рамката и мерките, с които институцията разполага специално за управление и контрол на операционния риск като отделна категория риск. Тази оценка трябва да вземе предвид резултата от анализа на общата рамка за управление и вътрешен контрол на риска, разгледана в дял 5, тъй като той ще окаже влияние върху експозициите към операционен риск на институцията.

273. Компетентните органи следва да подходят към този преглед с оглед на ключовите фактори на операционния риск (т.е. хора, процеси, външни фактори, системи), които може също да действат като редуциращи фактори, и трябва да вземат предвид:

а. стратегията за управление и толеранс към операционния риск;

б. организационната рамка;

в. политики и процедури;

г. идентифициране, измерване, наблюдение и отчитане на операционния риск;

д. плановете за устойчивост и непрекъсваемост на дейността; и

е. рамката за вътрешен контрол, така както се прилага към управлението на операционния риск.

Стратегия за управление и толеранс към операционния риск

274. Компетентните органи следва да оценят дали институцията е определила и формулирала надеждна стратегия за управление и ниво на толеранс към операционния риск, одобрени от ръководния орган. За тази оценка компетентните органи следва да вземат предвид дали:

а. ръководният орган изразява ясно стратегията за управление на операционния риск и нивото на толеранс, както и процеса за техния преглед (напр. в случай на цялостен преглед на стратегията за риска, притеснения по отношение тенденцията на загубата и/или капиталовата адекватност и др.);

б. висшето ръководство правилно прилага и наблюдава стратегията за управление на операционния риск, одобрена от ръководния орган, като гарантира, че мерките за редуциране на операционния риск на институцията са съвместими с установената стратегия;

в. тези стратегии са подходящи и ефикасни по отношение на естеството и съществеността на профила към операционен риск и дали институцията наблюдава

тяхната ефективност през времето и тяхното съответствие с нивото на толеранс към операционния риск;

г. стратегията за управление на операционния риск на институцията обхваща всички дейности, процеси и системи на институцията — включително на прогнозна база чрез стратегическия план — където операционният риск е или може да бъде значителен; и

д. институцията разполага с подходяща рамка, за да гарантира, че стратегията за управление на операционния риск се комуникира ефективно със съответните служители.

275. За да оценят надеждността на тези стратегии, компетентните органи следва също да оценят дали институцията е разпределила достатъчно ресурси за тяхното прилагане и дали съответните взети решения са независими от ползите от минималните капиталови изисквания, които може да се натрупат (в частност за институциите, които възприемат BIA или TSA подходите, за да определят минималните капиталови изисквания).

Организационна рамка за управление и контрол на операционния риск

276. Компетентните органи следва да оценят надеждността и ефективността на организационната рамка по отношение на управлението на операционния риск. В това отношение компетентният орган трябва да определи дали:

а. има ясни линии на отговорност за установяване, анализ, оценка, редуциране, наблюдение и отчитане на операционния риск;

б. системите за контрол и наблюдение на операционния риск подлежат на независим преглед и има ясно разделение между поемащите риск и риск мениджърите, както и между тях и функциите за контрол и наблюдение на риска;

в. функциите за управление, измерване и контрол на риска обхващат операционния риск в цялата институция (включително клоновете) по интегриран начин, независимо от подхода за измерване, възприет за определяне на минималния капитал, а също така обхващат изнесените бизнес функции и други дейности; и

г. рамката за управление на операционния риск е структурирана с достатъчни и качествено подходящи човешки и технически и ресурси.

Политики и процедури

277. Компетентните органи следва да оценят дали институцията има подходящи политики и процедури за управление на операционния риск, включително остатъчния риск след прилагането на техники за редуциране. За тази оценка компетентните органи следва да вземат предвид дали:

а. ръководният орган одобрява политиките за управление на операционния риск и редовно ги преглежда в съответствие със стратегиите за управление на операционния риск;

б. висшето ръководство е отговорно за разработването и прилагането на политиките и процедурите за управление на операционния риск;

в. политиките и процедурите за управление на операционния риск са ясно формулирани и се комуникират в рамките на институцията и обхващат цялата организация или поне тези процеси и дейности, които са най-много изложени на операционен риск;

г. тези политики и процедури обхващат всички елементи на управлението, измерването и контрола на операционния риск, включително, където е уместно, събиране на данни за загуби, методологии за определяне на количеството, техники за редуциране (например застрахователни полици), техники за причинно-следствен анализ по отношение на събитията, свързани с операционен риск, лимити и толеранси, както и третирането на изключения от тези лимити и толеранси;

д. институцията е приложила нов процес на одобрение за продукти, процеси и системи, който изисква оценка и редуциране на евентуалните операционни рискове;

е. такива политики са подходящи за естеството и сложността на дейностите на институцията, както и дали дават възможност за ясно разбиране на операционния риск, присъщ за различните продукти и дейности в обхвата на институцията;

ж. такива политики са ясно формулирани, комуникирани и последователно прилагани в цялата институция, а за банкови групи — дали тези политики се прилагат последователно в рамките на групата и дават възможност за правилно управление на риска; и

з. институцията насърчава култура за управление на операционния риск в цялата организация с помощта на обучение и чрез поставяне на цели за редуциране на операционните загуби.

Идентифициране, измерване, наблюдение и отчитане на риска

278. Компетентните органи следва да оценят дали институцията разполага с подходяща рамка за идентифициране, оценяване, измерване и наблюдение на операционния риск в съответствие с размера и сложността на институцията и дали рамката отговаря поне на съответните изисквания за определяне на минималните капиталови изисквания съгласно съответното европейско и национално транспониращо законодателство. Компетентните органи следва да вземат предвид дали:

а. институцията е въвела ефективни процеси и процедури за цялостно идентифициране и оценка на експозицията към операционен риск (напр. самооценки на риска и контрола (RCSA)) и за откриване и точна категоризация на съответните събития (т.е. събиране на данни за загубите), включително гранични случаи с други рискове (например кредитни загуби, причинени или нараснали вследствие събитие, свързано с операционен риск); в тази връзка компетентните органи следва също да определят способността на институцията да установи ключовите фактори на съответните операционни загуби и да използва тази информация с цел управление на операционния риск;

б. за целите на член 101 от Директива 2013/36/ЕС, ако институцията е оторизирана да използва вътрешен модел, за да определи минималните капиталови изисквания за операционен риск, институцията продължава да изпълнява минималните изисквания, определени в съответното европейско и национално транспониращо законодателство, и дали този вътрешен модел не включва съществено подценяване на риска;

в. институцията има подходящи информационни системи и методологии за количествено определяне или оценка на операционния риск, които отговарят поне на изискванията за определяне на съответния минимален капитал, както е посочено в съответното европейско и националното приложимо законодателство (напр. за TSA — разпределение на съответните позиции на приходи и разходи в осемте регулаторни групи дейности; за AMA — продължителността на времевите редове, третирането на застраховането, корелацията и др.);

г. институцията е приложила подходящи стрес тестове и сценариен анализ, както е подходящо, за да разберат въздействието на неблагоприятните операционни събития върху нейната доходност и собствен капитал, като вземат под внимание евентуалното неизпълнение на механизмите за вътрешен контрол и техниките за редуциране; където е уместно, компетентните органи следва да вземат под внимание съвместимостта на тези анализи с RCSA и с резултатите от анализа на сходните институции;

д. ръководният орган и висшето ръководство на институцията разбират допусканията, лежащи в основата на системата за измерване и дали са информирани за степента на съответния риск, свързан с модела;

е. институцията е определила и прилага непрекъснато и ефективно наблюдение на експозициите към операционен риск в рамките на институцията, включително изнесени дейности и нови продукти и системи, освен всичко друго и с помощта на специфични показатели (ключови рискови показатели и ключови контролни показатели) и съответните активатори за осигуряване на ефективни сигнали за ранно предупреждение; и

ж. институцията прилага редовно отчитане на експозицията към операционен риск, включително резултати от стрес тестове, пред ръководния орган, висшето ръководство и мениджърите на съответните дейности и процеси, както е уместно.

Планове за устойчивост и непрекъсваемост на дейността

279. Компетентните органи следва да оценят дали институцията има изчерпателни и изпитани планове за устойчивост и непрекъсваемост на дейността, за да гарантира, че е в състояние да работи непрекъснато и да ограничи загубите в случай на сериозно нарушение на дейността.

280. Компетентните органи следва да определят дали институцията е установила планове за непрекъсваемост на дейността, съизмерими с естеството, размера и сложността на нейните дейности. Тези планове следва да вземат под внимание различните видове вероятни или допустими сценарии, при които институцията може да прояви слабост.

281. Компетентните органи следва да оценят качеството и ефективността на процеса на планиране на управлението на непрекъсваемостта на институцията. При това компетентните органи следва да оценят качеството на придържането на институцията към признати процеси на управление на непрекъсваемостта на дейността (BCM). Съответно компетентните органи следва да определят дали процесът на планиране на управлението на непрекъсваемостта на дейността на институцията включва:

а. анализ на бизнес въздействието;

б. подходящи стратегии за възстановяване, включващи вътрешни и външни зависимости и ясно определени приоритети за възстановяване;

в. изработването на цялостни и гъвкави планове за справяне с възможни сценарии;

г. ефективно тестване на плановете;

д. програми за информираност и обучение по BCM; и

е. документация и обучение по комуникации и управление на кризи.

Рамка за вътрешен контрол

282. Компетентните органи следва да оценят дали институцията има устойчива рамка за контрол и надеждни защити за редуциране на своя операционен риск в съответствие с нейния толеранс и стратегия за управление на операционния риск. Компетентните органи следва да вземат предвид дали:

а. обхватът, покрит от контролните функции на институцията, включва всички консолидирани субекти и географски местоположения;

б. има вътрешни механизми за контрол и други практики (напр. политики на поведение и др.), които целят да редуцират експозициите към операционен риск и да ги държат в рамките на нивата, приемливи за институцията, в съответствие с параметрите, поставени от ръководния орган и висшето ръководство и нивото на рисков толеранс на институцията; и

в. институцията има подходящи механизми за вътрешен контрол, за да гарантира, че нарушенията и изключенията от политиките, процедурите и лимитите се отчитат своевременно пред съответното ниво на управление, за да бъдат предприети мерки, и пред съответните органи, съгласно изискванията.

283. Компетентните органи следва също така да оценят функционалността на функцията за вътрешен одит. За целта те трябва да определят дали:

а. институцията провежда редовни вътрешни одити на рамката за управление на операционния риск;

б. вътрешният одит обхваща основните елементи на управлението, измерването и контрола на операционния риск в цялата институция; и

в. тези одити са ефективни при определяне на придържането към вътрешните политики и съответните външни регламенти и справяне с всякакви отклонения от тях.

284. За институции, които използват АМА за определяне на минимални капиталови изисквания за операционен риск, компетентните органи следва също така да оценят дали вътрешният процес на валидиране на подхода е надежден и ефективен за проверка на допусканията в модела и установяване на евентуални недостатъци по отношение на моделирането, определяне на количеството и системите на операционния риск и други съответни минимални изисквания, посочени в съответното европейско и национално транспониращо законодателство.

285. Независимо от подхода, възприет от институцията за определяне на регулаторния минимален собствен капитал, когато за вземане на решенията се използват данни от модел (например вземане на решения за отпускане на кредити, ценообразуване, търговия с финансови инструменти и т.н.), компетентните органи следва да оценят дали е налице надежден вътрешен процес за валидиране и/или процес за преглед на модела с цел установяване и редуциране на риска, свързан с модела.

Управление на репутационния риск

286. Компетентните органи следва да оценят дали институцията е въвела подходящи мерки, стратегии, процеси и механизми за управление на репутационния риск. По-специално компетентните органи следва да вземат предвид дали:

а. институцията има формулирани политики и процеси за идентифициране, управление и наблюдение на този риск и дали тези политики и процеси са пропорционални на нейния размер и нейната релевантност в системата;

б. институцията третира този риск по предпазлив начин, например чрез определяне на лимитите или като изисква одобрение за разпределяне на капитал към определени държави, отрасли или на лица и/или дали нейните планове за действие при непредвидени обстоятелства отговарят на необходимостта от активно третиране на репутационни проблеми в случай на криза;

в. институцията провежда стрес тестове или сценариен анализ, за да оцени всички вторични ефекти на репутационния риск (например ликвидност, разходи за финансиране и т.н.);

г. институцията предприема действия за защита на своята марка чрез незабавни комуникационни кампании в случай на възникване на специфични събития, които биха могли да застрашат нейната репутация; и

д. институцията взема предвид евентуалното въздействие на нейната стратегия и бизнес планове и по-общо нейното поведение върху репутацията ѝ.

6.4.5 Обобщение на констатациите и рейтингите

287. След като извършат посочената по-горе оценка, компетентните органи следва да формират становище относно операционния риск на институцията. Това становище трябва да бъде отразено в обобщение на констатациите, придружено от рейтинг въз основа на съображенията, посочени в Таблица 6. Ако въз основа на съществеността на определени подкатегории риск компетентният орган реши да ги оцени и да им постави рейтинг индивидуално, указанията в тази таблица следва да се прилагат по аналогия, доколкото е възможно.

Таблица 6. Надзорни съображения за определяне на рейтинг на операционния риск

Рейтинг на риска	Надзорно становище	Съображения за присъщия риск	Съображения за адекватно управление и механизми за контрол
1	Няма забележим риск от значително пруденциално въздействие върху институцията предвид нивото на присъщия риск, управлението и механизмите за контрол.	<ul style="list-style-type: none"> Характерът на експозициите към операционен риск на институцията е ограничен до няколко категории с висока честота/слаба тежест на въздействие. Значението на експозицията на институцията към операционен риск не е съществено, както е показано от сценариен анализ и в 	<ul style="list-style-type: none"> Има съответствие между политиката и стратегията за операционен риск на институцията и цялостната ѝ стратегия и склонност за поемане на риск. Организационната рамка за операционен риск е надеждна, с ясни

		<p>сравнение със загубите на сходните институции.</p> <ul style="list-style-type: none"> Нивото на загубите, понесени от институцията през последните години, не е съществено или се е понижило от по-високо ниво. 	<p>отговорности и ясно разделение на задачите между функциите на поемащите риска и функциите за управление и контрол.</p> <ul style="list-style-type: none"> Системите за измерване, наблюдение и отчитане на операционния риск са подходящи.
2	<p>Има нисък риск от значително пруденциално въздействие върху институцията предвид нивото на присъщия риск, управлението и механизмите за контрол.</p>	<ul style="list-style-type: none"> Естеството на експозициите към операционен риск на институцията е предимно от категория с висока честота/слаба тежест на въздействие. Значението на експозицията на институцията към операционен риск е ниско, както е показано от сценариен анализ и в сравнение със загубите на сходните институции. Нивото на загубите, понесени от институцията през последните години, е ниско или се очаква да се повиши от исторически по-ниско ниво, или да се понижи от исторически по-високо ниво. 	<ul style="list-style-type: none"> Системите за измерване, наблюдение и отчитане на операционния риск са подходящи. Рамката за контрол за операционния риск е надеждна.

3	Има среден риск от значително пруденциално въздействие върху институцията предвид нивото на присъщия риск, управлението и механизмите за контрол.	<ul style="list-style-type: none"> • Естеството на експозициите към операционен риск на институцията се простира до няколко категории с ниска честота/висока тежест на въздействие. • Значението на експозицията на институцията към операционен риск е средно, както е показано от сценариен анализ и в сравнение със загубите на сходните институции. • Нивото на загубите, понесени от институцията през последните няколко години, е средно или в исторически план се очаква да се повиши от исторически по-ниско ниво, или да се понижи от исторически по-високо ниво. 	
4	Има висок риск от значително пруденциално въздействие върху институцията предвид нивото на присъщия риск, управлението и механизмите за контрол.	<ul style="list-style-type: none"> • Естеството на експозициите към операционен риск на институцията се простира до всички основни категории. • Значението на експозицията на институцията към операционен риск е високо и продължава да нараства, както е показано от сценариен анализ и в сравнение със загубите на сходните институции. • Нивото на загубите, понесени от институцията през последните няколко години, е високо или рискът е нараснал значително. 	

6.5. Оценка на лихвения риск, произтичащ от дейности извън търговския портфейл

6.5.1 Общи съображения

288. Компетентните органи следва да оценят лихвения риск, произтичащ от позиции, чувствителни към лихвения процент, от дейности извън търговския портфейл (обикновено наричан лихвен риск, произтичащ от дейности извън търговския портфейл или ЛРПДИТП), включително хеджиране за тези позиции, независимо от тяхната оценка за счетоводни цели (следва да се отбележи, че рискът от кредитен спред, произтичащ от някои позиции в банковия портфейл, е включен в раздела за пазарния риск).

289. Компетентните органи следва да вземат под внимание следните подкатегории, когато оценяват ЛРПДИТП:

а. рискове, свързани с времево несъответствие в падежите и повторно ценообразуване на активи, пасиви и задбалансови краткосрочни и дългосрочни позиции (риск от повторно ценообразуване);

б. риска, произтичащ от промени в наклона и формата на кривата на доходността (риск, свързан с кривата на доходност);

в. рискове, произтичащи от хеджиращи експозиции към един лихвен процент с експозиция към друг лихвен процент, който извършва повторно ценообразуване при малко по-различни условия (базисен риск); и

г. рискове, произтичащи от опции, включително внедрени опции, напр. потребители, които изкупуват продукти с фиксирана ставка при промяна на пазарните лихвени проценти (опционен риск).

290. Компетентните органи следва да вземат предвид дали указанията, съдържащи се в насоките на ЕБО, издадени в съответствие с член 98, параграф 5 от Директива 2013/36/ЕС, се прилагат разумно от институцията. Това важи особено за изчисляване на регулаторния шок, посочен в член 98, параграф 5 от същата директива, както и за вътрешните процеси по идентифициране, измерване, наблюдение и контрол на лихвен риск на институцията.

6.5.2 Оценка на присъщия ЛРПДИТП

291. Чрез оценката на присъщото ниво на ЛРПДИТП компетентните органи следва да определят главните фактори за експозицията към ЛРПДИТП на институцията и да оценят евентуалното пруденциално въздействие на този риск върху институцията. Оценката на присъщия ЛРПДИТП трябва да бъде структурирана около следните основни стъпки:

- а. предварителна оценка;
- б. оценка на естеството и състава на профила на лихвен риск на институцията; и
- в. оценка на резултатите от сценарийния анализ и стрес тестовете.

Предварителна оценка

292. За да определят обхвата на оценката на ЛРПДИТП, компетентните органи следва първо да установят източниците на ЛРПДИТП, на които институцията е или може да бъде изложена. За тази цел компетентните органи следва да се възползват от знанията, придобити от оценката на други елементи на ПНПО, от сравняването на позицията на институцията спрямо сходните институции и от всякакви други надзорни дейности.

293. Компетентните органи следва да вземат под внимание най-малко:

- а. управлението на лихвения риск на институцията, включително основната стратегия за ЛРПДИТП и склонността за поемане на риск на институцията по отношение на лихвения риск;

- б. въздействието на стандартния шок, посочен в член 98, параграф 5 от Директива 2013/36/ЕС, като се вземат предвид всички насоки на ЕБО, издадени в съответствие с този член, върху икономическата стойност като процент от регулаторния собствен капитал на институцията;

- в. въздействието върху приходите от промяна в лихвените проценти по методологията, използвана от институцията; и

- г. вътрешния капитал — където е уместно — разпределен за ЛРПДИТП, като цяло и като пропорция от общия вътрешен капитал на институцията съгласно нейния ВААК, включително историческите тенденции и прогнози, ако има такива.

294. В своята предварителна оценка компетентните органи следва също да вземат предвид значителните промени в експозициите на институцията към ЛРПДИТП. Те трябва да оценят минимум следните аспекти:

- а. значителните промени в общата стратегия, политика и пределно допустими размери за ЛРПДИТП на институцията;

- б. евентуалното въздействие на тези промени върху рисковия профил на институцията; и

- в. основните тенденции на пазара.

Естество и състав на профила на лихвен риск на институцията

295. Компетентните органи следва да формират ясно становище за това как промените в лихвените проценти може да имат неблагоприятно въздействие върху доходите и икономическата стойност (настоящата стойност на очакваните парични потоци) на дадена институция, за да добият краткосрочна и по-дългосрочна представа за възможната заплаха за капиталовата адекватност.
296. За тази цел компетентните органи следва да анализират и формират ясно становище за структурата на активите, пасивите и задбалансовите експозиции на институцията. По-специално:
- а. различните позиции в банковия портфейл, техните падежи или дати на повторно ценообразуване и поведенчески допускания (напр. допускания относно продукти с неясен падеж) за тези позиции;
  - б. лихвените парични потоци на институцията, ако има такива;
  - в. съотношението на продукти с неясен падеж и продукти с изрични и/или внедрени опции, като се обръща особено внимание на продукти с внедрени опции за клиентите; и
  - г. стратегията за хеджиране на институцията и размера и използването на деривати (хеджиране срещу търговия).
297. За да определят по-добре сложността и профила на лихвен риск на институцията, компетентните органи следва също да са наясно с основните характеристики на активите, пасивите и задбалансовите експозиции на институцията и по-конкретно:
- а. кредитния портфейл (напр. обема кредити без падеж, обема кредити с опции за предплащане или обем кредити с променлив лихвен процент с горни и долни граници);
  - б. облигационен портфейл (напр. обема инвестиции с опции, възможни концентрации);
  - в. депозитни сметки (напр. лихвената чувствителност на депозитната база на институцията към промени в лихвените проценти, възможни концентрации); и
  - г. деривати (напр. сложност на дериватите, използвани за хеджиране или за търговия, съображения относно продадени или закупени лихвени опции).
298. Когато анализират въздействието върху доходите на институцията, компетентните органи следва да вземат предвид различните източници на приходи и разходи за институцията и съответното им тегло. Те трябва да бъдат запознати с това доколко доходността на институцията зависи от позициите, чувствителни към лихвения процент,

и трябва да определят как различните промени в лихвените проценти засягат нетния лихвен доход на институцията.

299. Когато анализират въздействието върху икономическата стойност на институцията, компетентните органи следва първо да вземат предвид резултатите от стандартния шок, посочен в член 98, параграф 5 от Директива 2013/36/ЕС, за да получат първоначален сравнителен показател, спрямо който да сравнят как промените в лихвения процент засягат институцията. За да гарантират съответствие, компетентните органи следва да вземат предвид насоките на ЕБО, издадени съгласно този член. Когато извършват тази оценка, компетентните органи следва да обърнат специално внимание на чувствителността на баланса към влиянието от промените в основните ключови допускания (особено за клиентски сметки без конкретни дати за повторно ценообразуване и/или капитал).
300. Компетентните органи следва да целят да разберат въздействието на тези допускания, като прегледат резултата от стандартния тест на „твърде различаващи се стойности“ и след това изолират рисковете за икономическата стойност, произтичащи от поведенческите корекции на институцията, за да могат, наред с всичко друго, да идентифицират и разберат рисковете, произтичащи от дейност по стабилизиране на приходите, като различни от тези, произтичащи от други аспекти на бизнес модела.
301. Наред с използването на стандартния шок, посочен в член 98, параграф 5 от Директива 2013/36/ЕС, компетентните органи следва да обмислят възможността да използват своите собствени специално предназначени сценарии на шок (напр. по-големи или по-малки, за всички или някои валути, допускане на непаралелни изменения в лихвените проценти, вземане предвид на базисния риск и др.). Когато определят нивото, на което да заложат тези допълнителни сценарии за шок, компетентните органи следва да вземат предвид фактори, като общото ниво на лихвените проценти, формата на кривата на доходността и всички съответни национални характеристики в техните финансови системи. Следователно вътрешните системи на институцията трябва да са достатъчно гъвкави, за да изчислят нейната чувствителност към всеки предвиден стандартен шок.
302. При извършването на количествена оценка компетентните органи следва също да вземат предвид резултатите от вътрешните методологии на институцията за измерване на лихвения риск, където е уместно. Чрез анализа на тези методологии компетентните органи следва да постигнат по-задълбочено разбиране за основните рискови фактори, лежащи в основата на профила на лихвен риск на институцията.
303. Компетентните органи следва да оценят дали тези институции, които работят с различни валути, извършват анализ на лихвения риск във всяка валута, в която те имат значима позиция, като вземат предвид историческите корелации между валутите.
304. Когато анализират резултатите от въздействието на стандартния шок и вътрешните методологии на институцията, компетентните органи следва да вземат предвид

стойностите „в определен момент“, както и историческите тенденции. Тези стойности трябва да се сравнят със тези на сходните институции и със ситуацията на световния пазар.

Сценариен анализ и стрес тестове

305. Компетентните органи следва да оценят и да вземат предвид резултатите от сценарийния анализ и стрес тестовете (различни от тези за стандартен шок), извършвани от институцията като част от текущия ѝ вътрешен процес на управление. В този контекст компетентните органи следва да бъдат наясно с основните източници на ЛРПДИТП за институцията.

306. Ако при преглед на резултата от стрес тестовете на институцията се установи или има съмнения за конкретни натрупвания на повторно ценообразуване/падеж в различни точки върху кривата, компетентните органи може да изискат провеждането на допълнителен анализ.

6.5.3 Оценка на управлението и механизмите за контрол на ЛРПДИТП

307. За да постигнат пълно разбиране на профила на лихвен риск в банковия портфейл на институцията, компетентните органи следва да прегледат управлението и рамката, лежащи в основата на нейните лихвени експозиции.

308. Компетентните органи следва да оценят следните елементи:

- а. стратегията за лихвен риск и склонността за поемане на риск (като отделни елементи или като част от по-широка стратегия за пазарен риск и склонност за поемане на риск);
- б. организационна рамка;
- в. политики и процедури;
- г. идентифициране, измерване, наблюдение и отчитане на риска; и
- д. рамка за вътрешен контрол.

Стратегия за лихвен риск и склонност за поемане на риск

309. Компетентните органи следва да преценят дали институцията има надеждна, ясно формулирана и документирана стратегия за ЛРПДИТП, одобрена от ръководния орган. За тази оценка компетентните органи следва да вземат предвид:

- а. дали ръководният орган изразява ясно стратегията за и склонността за поемане на ЛРПДИТП и процеса на техния преглед (например в случай на цялостен преглед на стратегията за риск или притеснения относно доходността или

адекватността на капитала) и дали висшето ръководство прилага правилно стратегията за ЛРПДИТП, одобрена от ръководния орган, като гарантира, че дейността на институцията е съвместима с установената стратегия, изготвени и приложени са писмени процедури и отговорностите са ясно и точно определени;

б. дали стратегията за ЛРПДИТП на институцията правилно отразява склонността за поемане на лихвен риск на институцията и дали е съвместима с общата склонност за поемане на риск;

в. дали стратегията и склонността за поемане на ЛРПДИТП на институцията са подходящи за дадената институция, предвид:

- нейния бизнес модел;
- нейната обща стратегия и склонност за поемане на риск;
- нейната пазарна среда и роля във финансовата система; и
- нейната капиталова адекватност;

г. дали стратегията за ЛРПДИТП на институцията като цяло обхваща всички дейности на институцията, при които ЛРПДИТП е значителен;

д. дали стратегията за ЛРПДИТП на институцията взема предвид цикличните аспекти на икономиката и последващите изменения в състава на дейностите по ЛРПДИТП; и

е. дали институцията разполага с подходяща рамка, за да гарантира, че стратегията за ЛРПДИТП се комуникира ефективно със съответните служители.

Организационна рамка

310. Компетентните органи следва да оценят дали институцията има подходяща организационна рамка за функциите на управление, измерване, наблюдение и контрол на ЛРПДИТП с достатъчни човешки (качествени и количествени) и технически ресурси. Те трябва да вземат предвид дали:

а. има ясни линии на отговорност за поемане, наблюдение, контрол и отчитане на ЛРПДИТП;

б. сферата на управление и контрол на ЛРПДИТП подлежи на независим преглед и е ясно установена в организацията, дали е функционално и йерархически независима от бизнес сферата; и

в. служителите, занимаващи се с лихвен риск (в бизнес областта и в областите на управление и контрол), имат подходящи умения и опит.

Политики и процедури

311. Компетентните органи следва да оценят дали институцията има ясно определени политики и процедури за управлението на ЛРПДИТП, които са в съответствие със стратегията и склонността за поемане на ЛРПДИТП. Те трябва да вземат предвид дали:

а. ръководният орган одобрява политиките за управление, измерване и контрол на ЛРПДИТП и редовно ги обсъжда и преглежда в съответствие със стратегиите за риска;

б. висшето ръководство отговаря за тяхната разработка и осигурява адекватно прилагане на решенията на ръководния орган;

в. политиките на ЛРПДИТП отговарят на съответните регулации и са подходящи за естеството и сложността на дейността на институцията, като позволяват по-ясно разбиране на присъщия ЛРПДИТП;

г. такива политики са ясно формулирани, комуникирани и се прилагат последователно в цялата институция;

д. тези политики се прилагат последователно в целите банкови групи и позволяват правилно управление на риска.

е. политиките на ЛРПДИТП определят процедурите за разработване на нови продукти, основни инициативи за хеджиране или управление на риска и дали такива политики са одобрени от ръководния орган или съответния му делегиран комитет. По-специално компетентните органи следва да се убедят, че:

- новите продукти, основните инициативи за хеджиране и управление на риска се подчиняват на адекватни процедури и механизми за контрол, преди да бъдат въведени или предприети; и
- институцията е предприела анализ на възможното им въздействие върху цялостния ѝ рисков профил.

Идентифициране, измерване, наблюдение и отчитане на риска

312. Компетентните органи следва да оценят дали институцията има подходяща рамка за идентифициране, разбиране и измерване на ЛРПДИТП в съответствие с размера и сложността на институцията. Те трябва да вземат предвид:

а. дали информационните системи и техниките за измерване позволяват на ръководството да измери присъщия лихвен риск във всички негови съществени балансови и задбалансови експозиции (където е уместно — на ниво група), включително вътрешно хеджиране, в банковия портфейл;

б. дали институцията има подходящ персонал и методологии за измерване на ЛРПДИТП (в съответствие с изискванията на *Насоките на ЕБО относно техническите аспекти на управлението на лихвения риск, произтичащ от дейности извън търговския портфейл — Насоки на ЕБО относно ЛРПДИТП*), като се вземе предвид размера, формата и сложността на тяхната експозиция към лихвен риск;

в. дали допусканията, залегнали в основата на вътрешните методологии, вземат предвид указанията, съдържащи се в *Насоките на ЕБО относно ЛРПДИТП*. По-конкретно компетентните органи следва да оценят дали допусканията на институцията за позициите без договорен падеж и внедрени опции за клиентите са разумни. Компетентните органи следва също да оценят дали институциите включват капитала в изчисляването на икономическата стойност и ако да — да анализират въздействието от изваждането на капитала от това изчисление;

г. дали системите за измерване на риска на институцията вземат предвид всички съществени форми на лихвен риск, на които е изложена институцията (напр. риск от повторно ценообразуване, риск на кривата на доходността, базов риск и опционен риск). Ако някои инструменти и/или фактори са изключени от системите за измерване на риска, институциите трябва да могат да обяснят причините за това на надзорниците и да определят количеството на съществеността на изключенията;

д. качеството, детайлността и навременността на информацията, предоставена от информационните системи, и дали системите са в състояние да сумират цифрите на риска за всички портфейли, дейности и субекти, включени в периметъра на консолидация. Информационните системи трябва да спазват указанията, съдържащи се в *насоките на ЕБО относно ЛРПДИТП*;

е. целостта и навременността на данните, подавани при процеса на оценяване на риска, които също трябва да отговарят на указанията, съдържащи се в *насоките на ЕБО относно ЛРПДИТП*;

ж. дали системите за измерване на риска на институцията са в състояние да установят възможните концентрации на ЛРПДИТП;

з. дали риск мениджърите и висшето ръководство на институцията разбират допусканията, лежащи в основата на системите за измерване, особено по отношение на позиции с неясен договорен падеж и тези с преки или внедрени опции, както и допусканията на институцията за капитал; и

и. дали риск мениджърите и висшето ръководство на институцията са наясно със степента на риска, свързан с модела, който преобладава в техниките за измерване на риска на институцията.

313. Компетентните органи следва да оценят дали институцията е приложила подходящи стрес тест сценарии, които допълват нейната система за измерване на риска. В своята оценка те следва да оценят спазването на съответните указания, съдържащи се в насоките на ЕБО, издадени в съответствие с член 98, параграф 5 от Директива 2013/36/ЕС.
314. Компетентните органи следва да оценят дали институцията има подходяща рамка за наблюдение и вътрешно отчитане на ЛРПДИТП, която гарантира, че при необходимост ще бъдат предприети незабавни действия на подходящото ниво на висшето ръководство или ръководния орган на институцията. Системата за наблюдение трябва да включва специфични показатели и съответните активатори за осигуряване на ефективни ранни предупреждения. Компетентните органи следва да вземат предвид дали звеното за управление и контрол редовно докладва (честотата ще зависи от мащаба, сложността и нивото на риска от експозиции на ЛРПДИТП) пред ръководния орган и висшето ръководство най-малко следната информация:
- а. преглед на текущите експозиции към ЛРПДИТП, резултатите от отчета за приходи и разходи и изчисление на риска;
  - б. значителни нарушения на лимитите на ЛРПДИТП; и
  - в. промени в основните допускания или параметрите, на които се базират процедурите за оценяване на ЛРПДИТП.

Рамка за вътрешен контрол

315. Компетентните органи следва да оценят дали институцията има устойчива и цялостна рамка за контрол и надеждни защити за редуциране на своите експозиции към ЛРПДИТП в съответствие с нейната стратегия за управление на риска и склонността за поемане на риск. Те трябва да вземат предвид:
- а. дали обхватът, покрит от контролната функция на институцията, включва всички консолидирани субекти, всички географски местоположения и всички финансови дейности;
  - б. дали има вътрешни механизми за контрол, работещи лимити и други практики, които целят да поддържат експозициите към ЛРПДИТП на или под нивата, приемливи за институцията, в съответствие с параметрите, поставени от ръководния орган и висшето ръководство и склонността за поемане на риск на институцията; и
  - в. дали институцията има подходящи механизми за вътрешен контрол, за да гарантира, че нарушенията и изключенията от политиките, процедурите и лимитите се отчитат своевременно пред съответното ниво на управление, за да бъдат предприети мерки.

316. Компетентните органи следва да оценят системата от лимити, включително дали:

а. тя е съвместима със стратегията за управление на риска и склонността за поемане на риск на институцията;

б. тя е подходяща за сложността на организацията и експозициите към ЛРПДИТП на институцията, и за способността ѝ да измерва и управлява този риск;

в. тя е насочена към евентуалното въздействие на промените в лихвените проценти върху доходите и икономическата стойност на институцията; от гледна точка на доходите лимитите трябва да определят приемливи нива на променливост за доходите при определени сценарии на лихвен процент; формата на лимити за справяне с ефекта на лихвените проценти върху икономическата стойност на институцията трябва да е подходяща за размера и сложността на дейността на институцията и основните позиции; за банки, занимаващи се с банкиране на дребно притежаващи малко дългосрочни инструменти, опции, инструменти с внедрени опции или други инструменти, чиято стойност може да се промени в резултат от промени в лихвените проценти, сравнително прости лимити може да бъдат достатъчни; за по-сложни институции обаче може да са необходими по-подробни лимити за приемливите промени в изчислената икономическа стойност;

г. установените лимити са абсолютни или дали са възможни нарушения на лимитите; в последния случай политиките на институцията трябва ясно да определят периода от време и специфичните обстоятелства, при които са възможни такива нарушения на лимитите; компетентните органи следва да поискат информация за мерките, които гарантират спазването на лимитите; и

д. институцията има подходящи процедури за редовна актуализация на нейните лимити.

317. Компетентните органи следва да оценят функционалността на функцията за вътрешен одит. За целта те трябва да оценят дали:

а. институцията провежда редовни вътрешни одити на рамката за управление на ЛРПДИТП;

б. вътрешният одит обхваща основните елементи на управлението, измерването и контрола на ЛРПДИТП в цялата институция; и

в. функцията за вътрешен одит е ефективна при определяне на придържането към вътрешните политики и съответните външни регламенти и при справяне с всякакви отклонения.

6.5.4 Обобщение на констатациите и рейтингите

318. След като извършат посочената по-горе оценка, компетентните органи следва да формират становище относно ЛРПДИТП на институцията. Това становище трябва да бъде отразено в обобщение на констатациите, придружено от рейтинг въз основа на съображенията, посочени в Таблица 7. Ако въз основа на съществеността на определени подкатегории риск компетентният орган реши да ги оцени и да им постави рейтинг индивидуално, указанията в тази таблица следва да се прилагат по аналогия, доколкото е възможно.

Таблица 7. Надзорни съображения за определяне на рейтинг на ЛРПДИТП

Рейтинг на риска	Надзорно становище	Съображения за присъщия риск	Съображения за адекватно управление и механизми за контрол
1	Няма забележим риск от значително пруденциално въздействие върху институцията предвид нивото на присъщия риск, управлението и механизмите за контрол.	<ul style="list-style-type: none"> Чувствителността на икономическата стойност към промените в лихвените проценти не е съществена. Чувствителността на доходите към промените в лихвените проценти не е съществена. Чувствителността на икономическата стойност и доходите към промените в основните допускания (напр. продукти с внедрени опции за клиента) не е съществена. 	<ul style="list-style-type: none"> Има съответствие между политиката и стратегията на институцията за лихвения риск и цялостната ѝ стратегия и склонност за поемане на риск. Организационната рамка за лихвен риск е надеждна, с ясни отговорности и ясно разделение на задачите между функциите на поемащите риска и функциите за управление и контрол. Системите за измерване, наблюдение и отчитане на лихвения риск са подходящи. Вътрешните лимити и рамката за контрол на лихвения риск са надеждни и са в съответствие със стратегията за риска и склонността за поемане на риск на институцията.
2	Има нисък риск от значително пруденциално въздействие върху институцията предвид нивото на присъщия риск, управлението и механизмите за контрол.	<ul style="list-style-type: none"> Чувствителността на икономическата стойност към промените в лихвените проценти е ниска. Чувствителността на доходите към промените в лихвените проценти е ниска. Чувствителността на икономическата стойност и доходите към промените в основните допускания (напр. продукти с внедрени опции за клиента) е ниска. 	<ul style="list-style-type: none"> Системите за измерване, наблюдение и отчитане на лихвения риск са подходящи. Вътрешните лимити и рамката за контрол на лихвения риск са надеждни и са в съответствие със стратегията за риска и склонността за поемане на риск на институцията.
3	Има среден риск от значително пруденциално въздействие върху институцията предвид нивото на присъщия риск, управлението и	<ul style="list-style-type: none"> Чувствителността на икономическата стойност към промените в лихвените проценти е средна. Чувствителността на доходите към промените в лихвените проценти е средна. 	<ul style="list-style-type: none"> Системите за измерване, наблюдение и отчитане на лихвения риск са подходящи. Вътрешните лимити и рамката за контрол на лихвения риск са надеждни и са в съответствие със стратегията за риска и склонността за поемане на риск на институцията.

	механизмите за контрол.	<ul style="list-style-type: none"> Чувствителността на икономическата стойност и доходите към промените в основните допускания (напр. продукти с внедрени опции за клиента) е средна. 	
4	Има висок риск от значително пруденциално въздействие върху институцията предвид нивото на присъщия риск, управлението и механизмите за контрол.	<ul style="list-style-type: none"> Чувствителността на икономическата стойност към промените в лихвените проценти е висока. Чувствителността на доходите към промените в лихвените проценти е висока. Чувствителността на икономическата стойност и доходите към промените в основните допускания (напр. продукти с внедрени опции за клиента) е висока. 	

Дял 7. ПНПО капиталова оценка

7.1 Общи съображения

319. Компетентните органи следва да определят чрез ПНПО капиталова оценка дали собственият капитал, притежаван от институцията, осигурява разумно покритие на рисковете за капитала, на които институцията е или може да бъде изложена, ако тези рискове бъдат оценени като съществени за институцията.
320. Компетентните органи следва да направят това чрез определяне и задаване на количеството (размера) и състава (качеството) на допълнителния собствен капитал, който институцията е длъжна да държи за покриване на елементи от рискове и рисковете, които не са обхванати в член 1 от Регламент (ЕС) 575/2013 („допълнителни капиталови изисквания“), включително, при необходимост, изисквания за собствен капитал за покриване на риска, произтичащ от модела, контрола, управлението или други недостатъци.
321. Компетентните органи следва да оценят адекватността на собствения капитал на институцията и въздействието на икономическия стрес върху нея, като ключов определящ фактор за жизнеспособността на институцията. Тези оценки трябва също да вземат предвид рисковете от прекомерен ливъридж.
322. Това определяне следва да се обобщи и отрази в рейтинг въз основа на критериите, посочени в края на настоящия дял.

Процесът на ПНПО капиталова оценка

323. След като вземат предвид резултатите от оценката на рисковете за капитала, както е посочено в дял 6, компетентните органи следва да предприемат следните стъпки като част от процеса на ПНПО капиталова оценка:
- а. определяне на допълнителните капиталови изисквания;
  - б. равняване на допълнителните капиталови изисквания с буферите съгласно ДКИ и всички макропруденциални изисквания;
  - в. определяне и изразяване на ОПКИ и ОКИ;
  - г. оценка на риска от прекомерен ливъридж;
  - д. оценка на това дали ОКИ и ОПКИ може да бъдат изпълнени през икономическия цикъл; и
  - е. определяне на капиталовия рейтинг.

7.2 Определяне на допълнителни капиталови изисквания

324. Компетентните органи следва да определят допълнителни капиталови изисквания, които да покриват:

а. риска от неочаквани загуби, както и от очаквани загуби, недостатъчно покрити от провизиите, за 12-месечен период (с изключение на случаите, когато е предвидено друго в Регламент (ЕС) 575/2013 („неочаквани загуби“);

б. риска от подценяването на риска поради недостатъци в модела, както са оценени в контекста на член 101 от Директива 2013/36/ЕС; и

в. риска, произтичащ от недостатъци във вътрешното управление, включително вътрешен контрол, мерки и други недостатъци.

7.2.1 Определяне на допълнителен собствен капитал, който да покрива неочаквани загуби

325. Компетентните органи следва да определят допълнителни капиталови изисквания за покриване на риска от неочаквани загуби, като те трябва да се спазват от институцията по всяко време. Компетентните органи следва да определят допълнителни капиталови изисквания за всеки риск, като използват надзорна преценка, подкрепена от следните източници на информация:

а. ВААК изчисленията;

б. резултатите от надзорни сравнителни изчисления; и

в. други подходящи входни данни, включително тези, произтичащи от взаимодействието и диалога с институцията.

326. ВААК изчисленията — когато се считат за надеждни или частично надеждни — трябва да бъдат отправна точка за определянето, допълнени с резултата от надзорни сравнителни показатели и други подходящи входни данни, където е уместно. Когато ВААК изчисленията не се считат за надеждни, резултатът от надзорните сравнителни показатели трябва да бъде отправна точка за определянето, допълнено от други подходящи входни данни, където е уместно.

327. Компетентните органи не трябва да позволяват собствен капитал по силата на член 92 от Регламент (ЕС) 575/2013, да бъде използван за покриване или компенсиране на допълнителни капиталови изисквания на съвкупна база и за всеки риск поотделно.

328. За целите на член 98, параграф 1, буква е) от Директива 2013/36/ЕС и за определянето на допълнителни капиталови изисквания, компетентните органи следва да оценят и

вземат предвид ефектите от диверсификацията, произтичащи от географски, отраслови или други подходящи фактори в рамките на всяка категория съществен риск (вътрешнорискова диверсификация). За всеки от рисковете за капитала, обхванати от Регламент (ЕС) № 575/2013, такива ефекти от диверсификация не трябва да редуцират минималните капиталови изисквания, изчислени в съответствие с член 92 от Регламент (ЕС) № 575/2013.

329. Въпреки това диверсификацията между рисковете в различни категории, включително и тези, които са обхванати от Регламент (ЕС) № 575/2013 (вътрешнорискова диверсификация), не следва да се считат за част от определянето на допълнителни капиталови изисквания.

330. Компетентните органи следва да се убедят, че допълнителните капиталови изисквания, заделени за всеки риск, гарантират надеждно покритие на риска. За тази цел компетентните органи следва:

а. ясно да обосноват всички изисквания за допълнителен собствен капитал, които се различават значително от резултатите от надеждни ВААК изчисления или сравнителните изчисления; и

б. да прилагат допълнителните капиталови изисквания по последователен начин — там, където те не се основават на съображения, свързани с конкретната институция, за да осигурят пълна съгласуваност на пруденциалните резултати във всички институции.

331. При определяне на допълнителния собствен капитал, компетентните органи следва да вземат под внимание резултатите от диалога и взаимодействието с институцията.

ВААК изчисления

332. Компетентните органи следва да оценят надеждността на изчисленията на ВААК, като преценят дали те са:

а. детайлизирани: Изчисленията/методологиите трябва да позволяват изчисленията да може да се разбият по видове риск, вместо да представляват едно изчисление (на икономически капитал), обхващащо всички рискове. Тази разбивка трябва да бъде разрешена от самата методология на ВААК. Когато компетентният орган счете за необходимо, може да бъдат предоставени оценки например чрез маргинално изчисление, които не могат да бъдат измерени на самостоятелна основа (например риск от кредитна концентрация);

б. надеждни: Използваните изчисления/методологии трябва явно да покриват риска, за който са предназначени (напр. изчисляването на риска от кредитна концентрация трябва да използва подходящи разбивки по отрасли, които отразяват

действителните корелации и състава на портфейлите) и трябва да се основават на признати или подходящи модели и разумни допускания;

в. разбираеми: Основните фактори за изчисленията/методологиите трябва да бъдат ясно определени. Изчисление тип „черна кутия“ не е приемливо. Компетентните органи следва да се убедят, че институцията ще даде обяснение за най-склонните към грешки области на използваните модели и как те се отчитат и коригират в окончателното ВААК изчисление; и

г. сравними: Компетентните органи следва да вземат предвид периода на държане/хоризонта на риска и нивата на доверителност (или еквивалентна мярка) на ВААК изчисленията, като коригират или изискват от институцията да коригира тези променливи, за да улесни сравнимостта със сходни институции и надзорните сравнителни изчисления.

333. Компетентните органи следва също да оценят надеждността на ВААК изчисленията, като ги сравнят с резултата от надзорните сравнителни показатели за същите рискове и други свързани входни данни.

334. Дадено ВААК изчисление трябва да се счита за частично надеждно, когато макар и да не отговаря на горните критерии, изчислението все пак изглежда има висока степен на надеждност, въпреки че това трябва да е изключение и да бъде придружено със стъпки за подобряване на недостатъците, установени в изчисленията на ВААК.

Надзорни сравнителни показатели

335. Компетентните органи следва да разработят и приложат надзорни сравнителни показатели за конкретните рискове, за да проверят ВААК изчисленията за тези съществени рискове или елементи от такива рискове, които не са обхванати от Регламент (ЕС) 575/2013, или допълнително да подкрепят определянето на допълнителното капиталово изискване за отделните рискове, когато ВААК изчисленията за тези съществени рискове или елементи от такива рискове се считат за ненадеждни или не са налични.

336. Надзорните сравнителни показатели трябва да бъдат разработени така, че да осигурят разумна, последователна (калибрирана спрямо еквивалентни периоди на държане/хоризонти на риска и нива на доверие, които се изискват от Регламент (ЕС) 575/2013), прозрачна и сравнима мярка, с която да изчислят и сравнят евентуалните капиталови изисквания на институциите по вид риск (с изключение на рисковете, обхванати от Регламент (ЕС) 575/2013).

337. Предвид разнообразието на различните бизнес модели, с които работят институциите, резултатът от надзорните сравнителни показатели може да не е подходящ във всеки един момент за всяка институция. Компетентните органи следва да се преодолеят това, като използват най-подходящия сравнителен показател, когато има на разположение

алтернативи, и като преценят резултата от сравнителния показател, за да обяснят съображенията, специфични за бизнес модела.

338. Когато компетентните органи вземат предвид надзорните сравнителни показатели за определяне на допълнителните капиталови изисквания като част от диалога, те трябва да обяснят на институцията основната причина и общите основни принципи, стоящи зад сравнителните показатели.

Други подходящи входни данни

339. Компетентните органи следва да използват други подходящи входни данни, за да подпомогнат определянето на допълнителни капиталови изисквания за отделните рискове. Други свързани входни данни може да включват резултатите от оценките на риска (съгласно критериите, посочени в дял б), сравнения в групата сходни институции, включително отчет(и), издаден(и) от ЕБО съгласно изискванията на член 78 от Директива 2013/36/ЕС, сравнителни показатели, издадени от ЕБО съгласно член 101 от Директива 2013/36/ЕС, стрес тестове за отделните рискове, входни данни от макропруденциални (специални) органи и др.

340. Други подходящи входни данни трябва да позволяват на компетентния орган да преоцени уместността/надеждността на ВААК изчислението/изчислението на сравнителните показатели за конкретен риск и/или да коригира резултата, когато те предизвикват съмнения в неговата точност (напр. когато рисковият рейтинг включва значително по-различно ниво на риск, свързано с изчислението или когато прегледи при сходни институции разкриват, че институцията се различава съществено от сходните институции по отношение на капиталовото изискване за покриване на сравнима рискова експозиция).

341. За да осигурят последователност при определянето на допълнителни капиталови изисквания за отделните рискове, компетентните органи следва да използват същите групи от сходни институции, установени за анализ на рисковете за капитала, както е посочено в дял б.

342. Когато компетентните органи вземат предвид други подходящи входни данни за определяне на допълнителни капиталови изисквания като част от диалога, те трябва да обяснят на институцията основната причина и общите основни принципи, стоящи зад използваните входни данни.

7.2.2 Определяне на собствен капитал или други мерки за покриване на недостатъци на модела

343. Ако по време на текущия преглед на вътрешните подходи съгласно изискванията на член 101 от Директива 2013/36/ЕС или чрез анализ на сходни институции, проведен в съответствие с член 78 от Директива 2013/36/ЕС, компетентните органи установят недостатъци в модела, които биха могли да доведат до подценяване на капиталовите

изисквания, съдържащи се в Регламент (ЕС) 575/2013, те трябва да поставят допълнителни капиталови изисквания за покриване на риска от недостатъци в модела, който би могъл да доведе до подценяване на риска в случаите, в които това се счита за по-подходящо от други надзорни мерки. Компетентните органи следва да поставят допълнителни капиталови изисквания за покриване на риска като временна мярка до отстраняване на недостатъците.

7.2.3 Определяне на собствен капитал или други мерки за покриване на други недостатъци

344. Компетентните органи следва да поставят допълнителни капиталови изисквания за покриване на рисковете от контрола, управлението или други недостатъци, установени след оценката на риска, описана в дялове 4 до 6, когато това се счита за по-подходящо от други надзорни мерки. Компетентните органи следва да поставят допълнителни капиталови изисквания за покриване на тези рискове като временна мярка до отстраняване на недостатъците.

7.2.4 Определяне на собствен капитал или други мерки за покриване на риска за финансирането

345. Компетентните органи следва да поставят допълнителни капиталови изисквания за покриване на риска за финансирането, установен след оценката на риска, описана в дял 8, когато това се счита за по-подходящо от други надзорни мерки.

7.3 Равняване с изискванията за капиталови буфери и макропруденциалните изисквания

346. При определяне на допълнителни капиталови изисквания (или други капиталови мерки — вж. т. 10.3) компетентните органи следва да съгласуват допълнителните капиталови изисквания с всички съществуващи изисквания за капиталови буфери и/или макропруденциални изисквания, отнасящи се за същите рискове или елементи на тези рискове. Компетентните органи не трябва да поставят допълнителни капиталови изисквания (или други капиталови мерки), когато рискът вече е покрит от изисквания за капиталови буфери и/или допълнителни макропруденциални изисквания.

7.4 Определяне на ОПКИ

347. Компетентните органи следва да определят ОПКИ като сумата от:

а. капиталовото изискване съгласно член 92 от Регламент (ЕС) 575/2013; и

б. сумата от допълнителните капиталови изисквания (определени в съответствие с посочените по-горе критерии) и допълнителния собствен капитал, определен като необходим за покриване на съществени вътрешнорискови концентрации.

348. Компетентните органи следва да поставят изискване за състава на допълнителните капиталови изисквания (поне 56% от базовия собствен капитал от първи ред (СЕТ1) и поне 75% от капитала от първи ред (Т1)) за покриване на следните видове рискове:

а. елементи на кредитния, пазарния и операционния риск (които не са покрити от Регламент (ЕС) 575/2013);

б. риск от кредитна концентрация и ЛРПДИТП;

в. риск от недостатъци на модела, които има вероятност да доведат до подценяване на подходящото ниво на собствен капитал, когато допълнителните капиталови изисквания се използват за покриване на този риск.

349. Компетентните органи следва да определят състава на допълнителния собствен капитал за покриване на други видове риск по тяхна преценка, но същевременно трябва да се стремят да осигурят надеждно покритие на риска.

350. Компетентните органи не трябва да вземат предвид позициите и инструментите, различни от тези, които са допустими за определянето на собствен капитал (както е определено във втора част от Регламент (ЕС) 575/2013)) при оценката/изчисляването на ОПКИ.

7.5 Изразяване на капиталовите изисквания

351. Компетентните органи следва да гарантират наличието на последователност при определянето на капиталовите изисквания и съобщаването им на институцията и/или когато е уместно — на други компетентни органи. Това трябва да включва най-малко съобщаване на ОПКИ на институцията като пропорция (коефициент) на ОРЕ, разбита по отношение на състава на изискванията.

352. За да съобщят ОПКИ като коефициент, компетентните органи следва да го изразят чрез следната формула (т.е. умножено по изискването за 8% ОРЕ, посочено в Регламент (ЕС) № 575/2013):

$$\text{Коефициент на ОПКИ} = 8\% \times \frac{\text{ОПКИ} \times 12.5}{\text{ОРЕ}}$$

353. Когато е подходящо, компетентните органи следва да извършат необходимите корекции в горното, за да включат допълнителни капиталови изисквания, заделени за покриване на рисковите експозиции, които не са свързани с общия счетоводен баланс и/или да гарантират, че допълнителните капиталови изисквания не падат под номинална минимална граница (напр. в резултат на деливъридж), която може да бъде изразена отделно.

354. Компетентните органи може да изразят ОПКИ и като разбият допълнителните капиталови изисквания според рисковете, в допълнение на общото изискване.

Пример за ОПКИ *Считано от ДАТА и докато не бъдат дадени други указания, ИНСТИТУЦИЯТА е длъжна да притежава X% ОПКИ от ОРЕ:*

- 8% (съставляващи най-малко x% CET1 и x% T1) представляващи капиталови изисквания, посочени в член 92 от Регламент (ЕС) № 575/2013;

- X% представляващи изискване за допълнителен собствен капитал, надхвърлящо изискванията, посочени в член 92 от Регламент (ЕС) № 575/2013, от които X% (съставляващи най-малко x% CET1 и x% T1) са за покриване на неочаквани загуби, установени чрез ПНПО, и X% (съставляващи най-малко x% CET1 и x% T1) са за покриване на ДРУГИ [напр. опасения за управлението], установени чрез ПНПО.

355. За да постигнат допълнителна съгласуваност, компетентните органи могат допълнително да съобщават на институциите и/или когато е уместно на други компетентни органи ОКИ и техните съставни части — ОПКИ, изискванията за буфери съгласно ДКИ и допълнителните капиталови изисквания за покриване на макропруденциалните рискове — като процент (коефициент) на ОРЕ, разбити по отношение на състава на изискванията.

Пример за изразяване на ОКИ

Считано от ДАТА и докато не бъдат дадени други указания, ИНСТИТУЦИЯТА е длъжна да държи общо капиталово изискване (ОКИ), равняващо се на X% от ОРЕ, от които поне X% трябва да бъде CET1 и поне от X% трябва да бъде T1.

От тези X% ОКИ:

- X% представлява общото ПНПО капиталово изискване (ОПКИ), което трябва да бъде изпълнено по всяко време, от които:*

- 8% (съставляващи най-малко x% CET1 и x% T1) представляват капиталови изисквания, посочени в член 92 от Регламент (ЕС) № 575/2013;

- X% представлява изискване за допълнителен собствен капитал, надхвърлящо изискванията, посочени в член 92 от Регламент (ЕС) № 575/2013, от които X% (съставляващи най-малко x% CET1 и x% T1) са за покриване на неочаквани загуби, установени чрез ПНПО, и X% (съставляващи най-малко x% CET1 и x% T1) са за покриване на ДРУГИ [напр. опасения за управлението], установени чрез ПНПО.

• *X% представлява комбинираното изискване за капиталови буфери съгласно Директива 2013/36/ЕС (100% CET1), приложимо за институцията, от които:*

- 2,5 % представлява изискването за предпазен капиталов буфер;

- X% представлява ДРУГОТО изискване [например антицикличен капиталов буфер (ЦиКБ) и Д-СЗИ].

7.6 Оценка на риска от прекомерен ливъридж

356. Компетентните органи следва да оценят риска от прекомерен ливъридж за собствения капитал на институцията.

357. При извършване на оценката компетентните органи следва да вземат предвид следните аспекти:

а. текущото равнище на коефициента на ливъридж в сравнение със сходните институции и ако е приложимо — отклонението на съотношението от регулаторния минимален лимит;

б. промяната в коефициента на ливъридж на институцията, включително предвидимото въздействие на настоящите и бъдещи очаквани загуби върху коефициента на ливъридж. Компетентните органи следва също да вземат предвид евентуалното въздействие върху коефициента на ливъридж на настоящия и предвидимия ръст на експозициите, взети предвид в коефициента;

в. степента, до която има риск от прекомерен ливъридж, произтичащ от различни стресови събития (също обхванати в т. 7.7); и

г. дали може да има риск от прекомерен ливъридж за специфични институции, които не са адекватно обхванати в коефициента на ливъридж.

7.7 Изпълнение на изискванията през икономическия цикъл

358. Компетентните органи следва да определят адекватността на собствения капитал на институцията (количество и състав) за покриване на променливостта през икономическия цикъл и дали са необходими мерки за разрешаване на евентуални несъответствия.

359. За целта компетентните органи следва да използват стрес тестове (собствените тестове на институцията и надзорните тестове), за да определят въздействието на базови и

неблагоприятни сценарии върху наличния собствен капитал и дали те са достатъчни, за да покрият капиталовите изисквания (ОКИ и ОПКИ) или друг подходящ целеви коефициент, зададен от компетентните органи за стрес тестове за цялата система. Компетентните органи следва също да вземат предвид въздействието на стрес тестовете върху коефициента на ливъридж на институцията.

360. Компетентните органи следва да определят това чрез анализ на стрес тестовете, проведени от институцията при извършването на ВААК и надзорни стрес тестове, и по-специално:

а. резултата от стрес тестовете, проведени от институцията като част от нейния ВААК въз основа на правдоподобен, но тежък стрес, релевантен спрямо нейния бизнес модел и рисков профил съгласно насоките на ЕБО относно стрес тестовете и подходящо проверен от компетентните органи; и/или

б. резултатите от надзорните стрес тестове, извършени от компетентните органи в съответствие с член 100 от Директива 2013/36/ЕС, като се вземат предвид насоките на ЕБО, издадени в съответствие с този член, и например вариращи от:

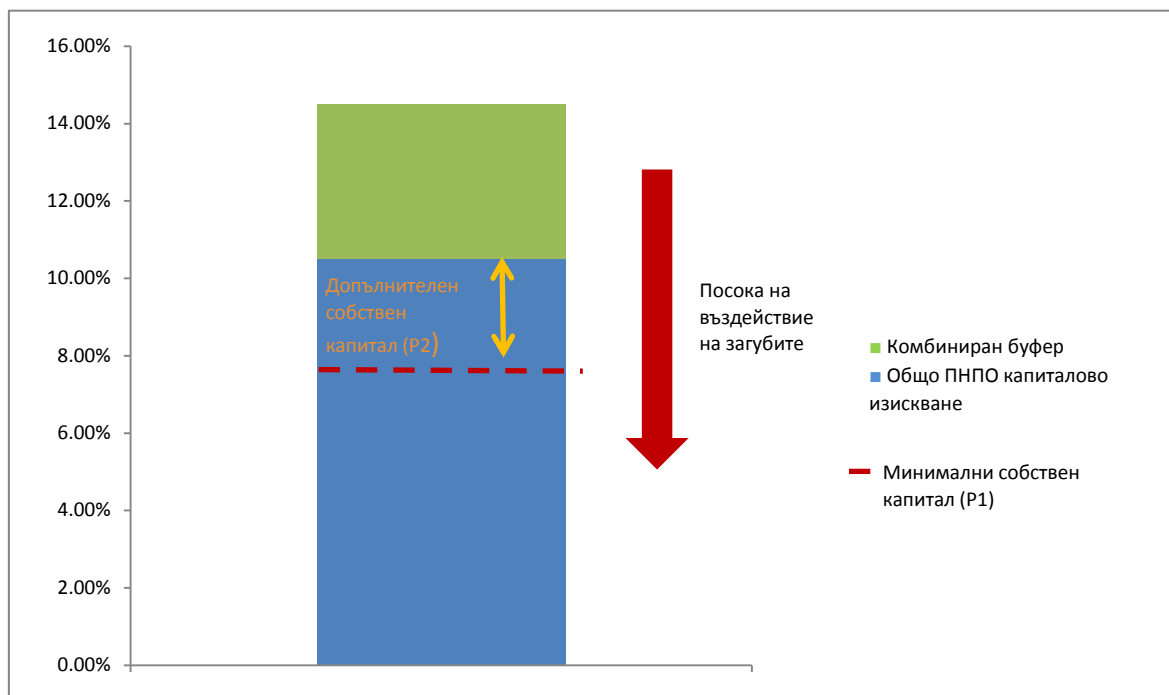
- i. предвиждане на специфични „опорни“ сценарии/допускания, които трябва да бъдат изпълнени от институциите; до
- ii. провеждане на стрес тестове в цялата система с помощта на последователни методологии и сценарии, провеждани от институциите или надзорниците.

361. Въз основа на въвеждане на пропорционален подход компетентните органи може да обмислят възможността за прилагане на по-тесен набор от стрес тестове за институции извън категория 1.

362. Компетентните органи следва да анализират резултатите от стрес тестовете за бъдещ период, както е посочено в насоките на ЕБО относно стрес тестовете. Началната точка за ресурсите трябва да бъдат наличния собствен капитал на институцията в началото на стреса.

363. За да се установи нарушение на ОКИ, всички допускания по отношение на макропруденциалните изисквания (напр. промени в нивото на изискванията или кои буфери може да се използват) през хоризонта на сценария следва да бъдат съгласувани с макропруденциалния (специален) орган, с изискванията, подредени в реда, показан в таблицата по-долу.

Фигура 3. Подредба на капиталовите изисквания

364. Като вземат предвид резултатите от стрес тестовете, компетентните органи следва да преценят дали и какви мерки са необходими в съответствие с критериите, определени в параграфи 365 до 366, в зависимост от сценариите и видовете стрес тестове (БААК на институцията или надзорни стрес тестове), за разрешаване на всякакви нарушения на изискванията или друг съответен целеви коефициент, зададен от компетентните органи за стрес тестове за цялата система. Във всеки случай компетентните органи следва да изискат от институцията да представи надежден капиталов план, като се убедят, че той е в състояние да изпълни ОПКИ или друг съответен целеви коефициент, зададен от компетентните органи за стрес тестове за цялата система през приетия времеви хоризонт.

365. Когато анализират капиталовия план, компетентните органи следва да прегледат и преценят целесъобразността на надеждните редуциращи управленски действия, които институцията показва, че ще предприеме. Компетентните органи следва да ги оценят в контекста на правните и репутационни ограничения на институцията, отбелязвайки степента, до която те вече са посочени в публични документи (например дивидентни политики) и бизнес плана и отчетите за склонност за поемане на риск на институцията. Компетентните органи следва също да оценят надеждността на редуциращите действия в рамките на по-широки макроикономически съображения.

366. Освен това компетентните органи следва, когато е уместно, да вземат предвид допълнителните мерки, посочени в т. 10.3. Когато определят тези мерки, компетентните органи следва да вземат предвид:

а. времевия хоризонт, в който възниква нарушението, в сравнение с началната точка на стрес тестовете;

б. големината на нарушението в сравнение с началната точка на стрес тестовете;

в. големината на абсолютното и сравнително намаляване на ресурсите в сравнение с началната точка на стрес тестовете;

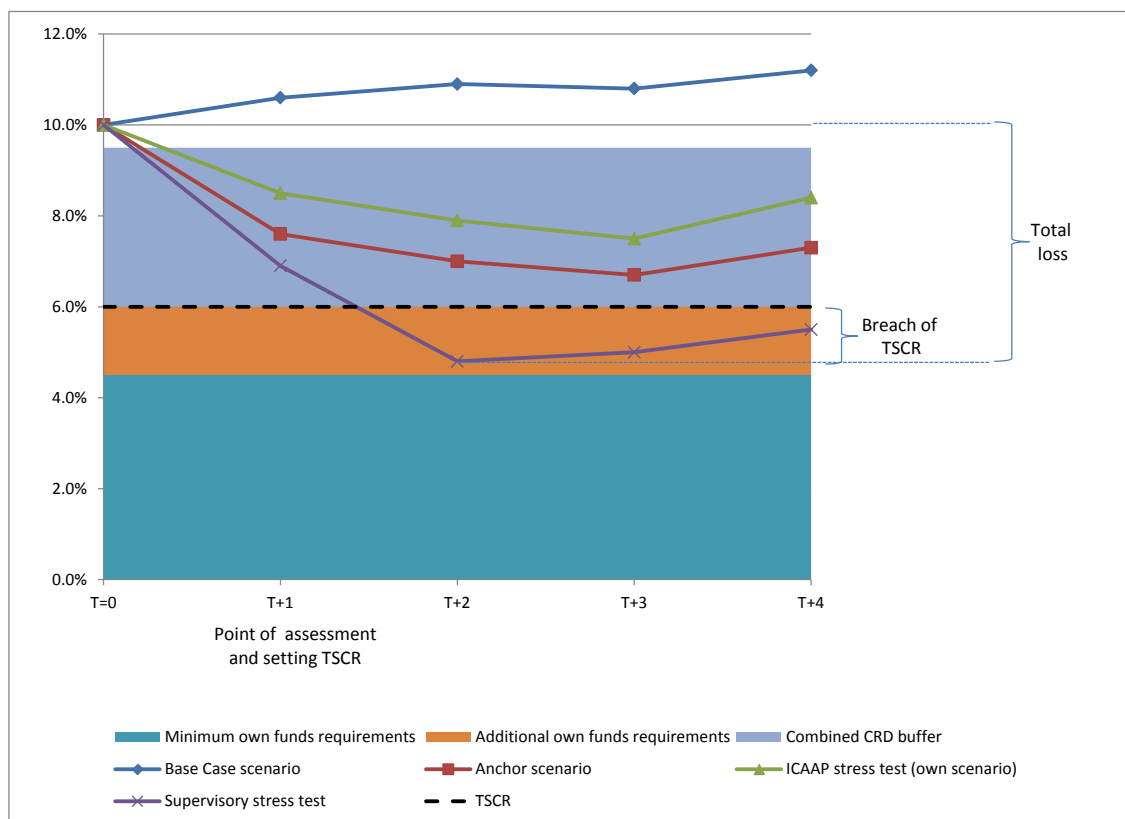
г. стратегията и финансовите планове на институцията и резултатите от оценката, извършена съгласно АБМ, както е посочено в дял 4;

д. позицията на макропруденциалния (определен) орган относно изискването да се държи собствен капитал за изпълнение на капиталовите буфери съгласно ДКИ, различен от предпазния капиталов буфер (напр. антицикличен буфер, буфер за Д-СЗИ) при приетите условия на стрес; и

е. промяната в макроикономическите условия, действителното ниво на собствения капитал, както и ОРЕ от началната точка на стрес тестовете до точката на извършване на оценката.

367. Ако в съответствие с резултатите от стрес тестовете и като се вземе предвид текущата макроикономическа среда съществува непосредствен риск институцията да не бъде в състояние да изпълни своето ОПКИ, компетентните органи следва да обмислят възможността да определят изисквания за допълнителен собствен капитал, което ще доведе до преглед на ОПКИ, определено съгласно разпоредбите, посочени в раздел 7.4 (вж. Фигура 4).

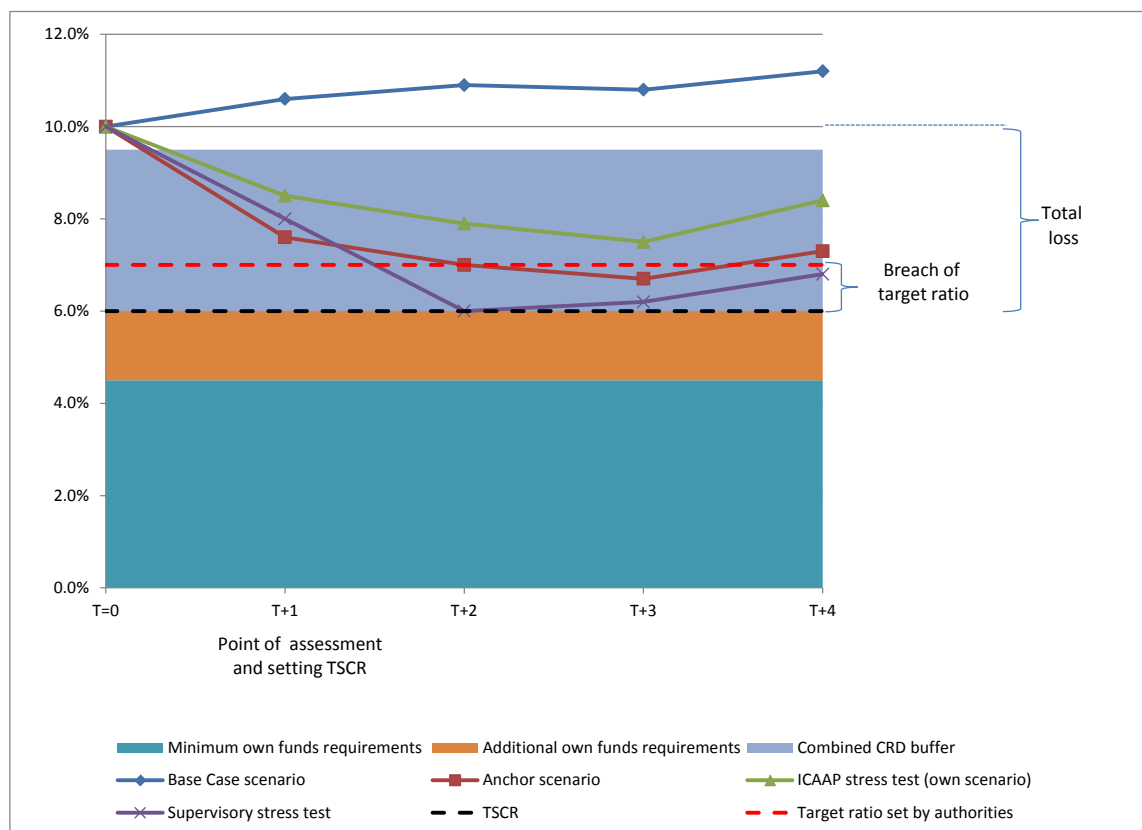
Фигура 4. Илюстративен пример за промените в капиталовите ресурси (СЕТ1) през икономическия цикъл и нарушение на ОПКИ

EN	BG
Total loss	Обща загуба
Breach of TSCR	Нарушение на ОПКИ
Point of assessment and setting TSCR	Точка на оценяване и поставяне на ОПКИ
Minimum own funds requirements	Минимални капиталови изисквания
Base Case scenario	Базов сценарий
Supervisory stress test	Надзорен стрес тест
Additional own funds requirements	Допълнителни капиталови изисквания
Anchor scenario	Опорен сценарий
TSCR	ОПКИ
Combined CRD buffer	Комбиниран буфер съгласно ДКИ
ICAAP stress test (own scenario)	ВААК стрес тест (собствен сценарий)

368. Ако в съответствие с резултатите от стрес тестовете и като се вземе предвид текущата макроикономическа среда, съществува непосредствен риск институцията да наруши целевия коефициент, определен от компетентния орган в стрес тест на цялата система на по-високо ниво от ОПКИ на институцията, компетентните органи следва да вземат предвид допълнителното капиталово изискване за целите на системния риск (вж. Фигура 5).

Фигура 5. Илюстративен пример за промените в капиталовите ресурси (СЕТ1) през икономическия цикъл и нарушение на целевия коефициент

EN	BG
Total loss	Обща загуба
Breach of target ratio	Нарушение на целеви коефициент
Point of assessment and setting TSCR	Точка на оценяване и поставяне на ОПКИ
Minimum own funds requirements	Минимални капиталови изисквания
Base Case scenario	Базов сценарий
Supervisory stress test	Надзорен стрес тест
Additional own funds requirements	Допълнителни капиталови изисквания
Anchor scenario	Опорен сценарий
TSCR	ОПКИ
Combined CRD buffer	Комбиниран буфер съгласно ДКИ
ICAAP stress test (own scenario)	ВААК стрес тест (собствен сценарий)
Target ratio set by authorities	Целеви коефициент, зададен от органите

7.8 Обобщение на констатациите и рейтингите

369. След като извършат посочената по-горе оценка, компетентните органи следва да формират становище относно това дали съществуващите капиталови ресурси осигуряват разумно покритие на рисковете, на които институцията е или може да бъде изложена. Това становище трябва да бъде отразено в обобщение на констатациите, придружено от рейтинг въз основа на съображенията, посочени в Таблица 8.

Таблица 8. Надзорни съображения за определяне на рейтинг на адекватността на капитала

Рейтинг	Надзорно становище	Съображения
1	Количеството и съставът на поддържания собствен капитал не представляват забележим риск за жизнеспособността на институцията.	<ul style="list-style-type: none"> • Институцията поддържа ниво на собствен капитал, който достатъчно надвишава ОКИ, и се очаква да поддържа и в бъдеще. • Стрес тестовите не разкриват забележим риск по отношение на въздействието на тежък, но правдоподобен икономически спад в собствения капитал. • Свободният поток на капитали между субектите в групата, когато е приложимо, не е възпрепятстван, или всички субекти разполагат с достатъчно капитал, надвишаващ горните надзорни изисквания. • Институцията има приемлив и надежден капиталов план, който има потенциал да бъде ефективен, ако е необходимо. • Коефициентът на ливъридж на институцията надвишава в достатъчна степен регулаторния минимум и няма забележим риск от прекомерен ливъридж.
2	Количеството и съставът на поддържания собствен капитал представляват ниско ниво на риск за жизнеспособността на институцията.	<ul style="list-style-type: none"> • Институцията е близо до нарушаване на някои от нейните капиталови буфери, но все още видимо надвишава своето ОПКИ. • Стрес тестовите разкриват ниско ниво на риск по отношение на въздействието на тежък, но правдоподобен икономически спад в собствения капитал, но управленските действия за справяне с това изглеждат надеждни. • Свободният поток на капитали между субектите в групата, когато е приложимо, е или може да бъде маргинално възпрепятстван. • Институцията има правдоподобен и надежден капиталов план, който

		<p>макар и не без риск има потенциал да бъде ефективен, ако е необходимо.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Коефициентът на ливъридж на институцията надвишава всеки регулаторен минимум. Има ниско ниво на риск от прекомерен ливъридж.
3	<p>Количеството и съставът на поддържания собствен капитал представляват средно ниво на риск за жизнеспособността на институцията.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Институцията използва някои от своите капиталови буфери. Има вероятност институцията да наруши своето ОПКИ, ако положението се влоши. • Стрес тестовете разкриват средно ниво на риск по отношение на въздействието на тежък, но приемлив икономически спад в собствения капитал. Управленските действия може да не се справят с това надеждно. • Свободният поток на капитали между субектите в групата, когато е приложимо, е възпрепятстван. • Институцията има капиталов план, който е малко вероятно да бъде ефективен. • Коефициентът на ливъридж на институцията надвишава всеки регулаторен минимум, но стрес тестовете разкриват опасения относно въздействието на тежък, но правдоподобен икономически спад в коефициента. Има средно ниво на риск от прекомерен ливъридж.
4	<p>Количеството и съставът на държания собствен капитал представляват високо ниво на риск за жизнеспособността на институцията.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Институцията е близо до нарушаване на нейното ОПКИ. • Стрес тестовете не разкриват, че ОПКИ ще бъде нарушено около началото на тежък, но приемлив икономически спад. Управленските действия няма да се справят с това надеждно. • Свободният поток на капитали между

		<p>субектите в групата, когато е приложимо, е възпрепятстван.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Институцията няма капиталов план или такъв, който явно е неподходящ. • Коефициентът на ливъридж на институцията е близо до нарушаване на кой да е регулаторен минимум. Има високо ниво на риск от прекомерен ливъридж.
--	--	---

Дял 8. Оценка на рисковете за ликвидността и финансирането

8.1 Общи съображения

370. Компетентните органи следва да оценят рисковете за ликвидността и финансирането, които са били установени като съществени за институцията. Целта на настоящия дял е да предложи общи методологии, които да се вземат предвид при оценяването на отделните рискове и управлението на риска и механизмите за контрол. Той не е предназначен да бъде изчерпателен и дава свобода на компетентните органи да вземат под внимание други допълнителни критерии, които може да бъдат счестени за подходящи въз основа на техния опит и специфичните характеристики на институцията.

371. Този дял предоставя на компетентните органи набор от общи елементи за оценка на рисковете за ликвидността и финансирането.

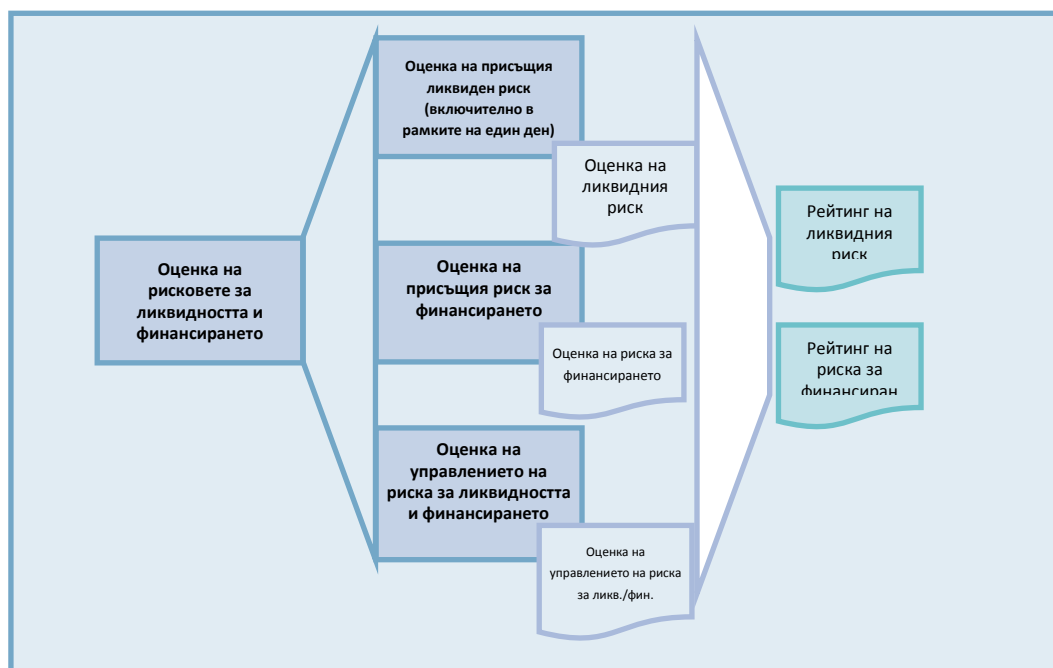
372. Методологията се състои от три основни компонента:

- а. оценка на присъщия ликвиден риск;
- б. оценка на присъщия риск за финансирането;
- в. оценката на управлението на риска за ликвидността и финансирането.

373. Когато оценяват рисковете за ликвидността и финансирането, компетентните органи следва да проверят спазването от страна на институцията на минималните изисквания, предвидени в съответното европейско и национално транспониращо законодателство. Но тези насоки разширяват обхвата на оценката извън тези минимални изисквания с цел да позволят на компетентните органи да формират цялостна представа за рисковете.

374. Оценъчният поток е графично представен на Фигура 6.

Фигура 6. Елементи на оценката на рисковете за ликвидността и финансирането

375. Като спазват критериите, посочени в настоящия дял, компетентните органи следва да оценят всичките три компонента, за да формират становище за нивото на присъщия риск за ликвидността и финансирането, на който е изложена институцията, и за качеството на управлението и механизмите за контрол на риска за ликвидността и финансирането на институцията. Като се има предвид, че рискът за ликвидността и финансирането и тяхното управление са взаимосвързани и взаимно зависими, разделът за оценката на управлението и механизмите за контрол на риска за ликвидността и финансирането е един и същ и за двата риска.

376. Когато извършват оценка на рисковете за ликвидността и финансирането като част от ПНПО, компетентните органи може да използват комбинация от източници на информация, включително:

а. резултати от анализа на бизнес модела на институцията, по-специално тези, които може да спомогнат за разбирането на ключовите източници на рискове за ликвидността и финансирането;

б. информация, произхождаща от наблюдението на ключови показатели;

в. надзорно отчитане и по-специално информацията, предоставена от институцията в нейната отчетност за ликвидния риск съгласно член 415 от Регламент (ЕС) 575/2013;

г. резултати от различните надзорни дейности;

д. информация, предоставена от институцията, включително информация от ВААЛ;

е. констатации и наблюдения от доклади за вътрешен и външен одит;

ж. препоръки и насоки, издадени от ЕБО, както и предупреждения и препоръки, издадени от макропруденциални органи или ЕССР; и

з. рискове, установени в другите институции, които прилагат сходен модел на стопанска дейност (група от сходни институции).

377. При прилагането на методиките и общите елементи, посочени в настоящия дял, компетентните органи следва да установят съответните количествени показатели и други показатели за измерване, които също може да се използват за наблюдение на ключови показатели, както е посочено в дял 3.

378. Резултатът от оценката на всеки отделен риск следва да бъде отразен в обобщение на констатациите, което дава обяснение за основните фактори на риска, и в рейтинг.

379. Когато определят рейтинга за всеки риск, компетентните органи следва да вземат предвид оценката на присъщия риск и на качеството и ефективността на управлението и механизмите за контрол на институцията, като се има предвид, че оценката на управлението и механизмите за контрол на риска е една и съща за ликвидния риск и за риска за финансирането.

380. При прилагането на тези насоки на национално ниво компетентните органи могат да използват различни методи, за да определят отделните рейтинги на риска. В някои случаи нивата на присъщия риск и качеството на управление на риска и механизмите за контрол може да бъдат оценени поотделно, в резултат на което се получава междинен и окончателен рейтинг, докато в други случаи процесът на оценяване може да не използва междинни рейтинги.

8.2 Оценка на ликвидния риск

381. Компетентните органи следва да оценят краткосрочния и средносрочния ликвиден риск на институцията през подходящ набор от времеви хоризонти, включително периоди в рамките на един ден, за да се убедят, че институцията поддържа подходящи нива на ликвидни буфери при нормални и стресови условия. Тази оценка включва следните елементи:

а. оценка на ликвидните нужди в краткосрочен и средносрочен план;

б. оценка на ликвидния риск в рамките на един ден;

в. оценка на ликвидния буфер и капацитета за генериране на ликвидност; и

г. надзорни стрес тестове за ликвидност.

382. За да оценят ликвидните нужди, буфери и капацитета за генериране на ликвидност при нормални условия, компетентните органи следва да подкрепят анализа с доказателства от отчетните образци за допълнителни показатели за наблюдение, както е посочено в Делегиран регламент на Комисията, издаден съгласно член 415, параграф 3, буква б) от Регламент (ЕС) № 575/2013.

Оценка на ликвидните нужди в краткосрочен и средносрочен план

383. Компетентните органи следва да оценят ликвидните нужди на институцията в краткосрочен и средносрочен план при нормални и стресови условия (шок). Те трябва да вземат предвид:

а. ликвидни нужди в условия на стрес на институцията по различно време, в частност по-малко от 30 дни, между 30 дни и 3 месеца, и от 3 до 12 месеца, и по-специално въздействието върху ликвидните нужди на институцията (нетни парични изходящи потоци) на тежки, но правдоподобни стресове, за да противодейства на идиосинкратичните, пазарните и комбинираните шокове; и

б. размера, местоположението и валутата на ликвидните нужди, и когато една институция оперира с различни съществени валути — отделните въздействия на шоковете върху различните валути, за да отразят риска от конвертируемост на валутата.

384. Компетентните органи следва да подкрепят оценката на краткосрочния ликвиден риск, като анализират най-малко ОЛП, както е посочено в Делегиран регламент на Комисията, издаден съгласно член 460 от Регламент (ЕС) 575/2013, и по-специално:

а. дали институцията правилно отчита своята ОЛП позиция; и

б. дали ОЛП идентифицира адекватно ликвидните нужди на институцията.

385. Когато оценява въздействието на шоковете върху ликвидните нужди на институцията, компетентните органи следва да вземат предвид всички съществени източници на ликвиден риск за институцията. По-конкретно те трябва да вземат предвид:

а. вероятността приложимите изисквания, произтичащи от съответното европейско и националното транспониращо законодателство, да не идентифицират адекватно ликвидните нужди на институцията в случай на вида стресов сценарий, използван за изискването, включително когато падежите са по-кратки от 30 дни. При поэтапното въвеждане на ОЛП компетентните органи може да обърнат специално внимание на вероятността институциите да повишат своето ОЛП, ангажирайки се с много краткосрочни вземания и задължения — дейност, която докато изискването е по-малко от 100%, може да повиши ОЛП, без да намалява ликвидния риск;

б. риска, произтичащ от контрагенти на едро във връзка с балансови позиции и концентрации на финансиране, вземайки предвид действията, които институцията може да предприеме, за да съхрани своята репутация/франчайз;

в. рисковете, произтичащи от условни парични потоци/задбалансови позиции (например кредитни линии, изисквания за допълване на маржин депозита) и дейности (например ликвидна подкрепа за неконсолидирани предприятия със специална цел, надхвърлящи договорните задължения), като вземат предвид действията, които институцията може да предприеме, за да съхрани своята репутация/франчайз;

г. входящи и изходящи потоци на брутна и на нетна база: когато има много високи входящи и изходящи потоци, компетентните органи следва да обърнат специално внимание на риска за институцията, в случай че входящите потоци не бъдат получени, когато се очаква, дори когато рискът от нетен изходящ поток е ограничен;

д. рисковете, произтичащи от контрагенти на дребно, като се вземат предвид действията, които институцията може да предприеме, за да съхрани своята репутация/франчайз. За целта компетентните органи следва да използват методологията за класификация на депозитите на дребно в различни групи рискове съгласно член 421, параграф 3 от Регламент 575/2013 за отчитане на ликвидността; и

е. риска от това прекомерни рискове в средносрочния и дългосрочен профил на финансиране да окажат неблагоприятно въздействие върху поведението на контрагентите, свързано с краткосрочната ликвидна позиция.

Оценка на ликвидния риск в рамките на един ден

386. Компетентните органи следва да оценят експозицията на институцията към ликвиден риск в рамките на един ден за избрания времеви хоризонт, включително наличността на ликвидни активи в рамките на един ден, предвид непредсказуемия характер на неочакваните изходящи потоци или липсата на входящи потоци в рамките на един ден. Тази оценка трябва да включва най-малко оценка на наличната или достъпна ликвидност в рамките на един ден при нормални условия, както и в условията на финансов или оперативен стрес (напр. ИТ сривове, правни ограничения върху прехвърлянето на средства).

387. За тези юрисдикции, в които отчитането на риск в рамките на един ден все още не е налично, компетентните органи следва да разчитат на собствения анализ на институцията на ликвидния риск в рамките на един ден.

Оценка на ликвидния буфер и капацитета за генериране на ликвидност

388. Компетентните органи следва да оценят адекватността на ликвидния буфер и капацитета за генериране на ликвидност на институцията, за да може да покрие своите ликвидни нужди в рамките на един месец, както и през различни времеви хоризонти, евентуално до 1 година, включително за един ден. Тази оценка трябва да вземе предвид:

а. пряко достъпните ликвидни буфери или периодите на оцеляване на институцията при различни стресови сценарии;

б. общия капацитет за генериране на ликвидност на институцията през целия период на съответния стресов сценарий;

в. характеристиките, като тежест и продължителност, на различни стресови сценарии и периоди, които се вземат предвид при оценката на ликвидните нужди на институцията;

г. обема от активи, които ще трябва да се освободят през съответните времеви хоризонти;

д. дали реалният ликвиден буфер и капацитет за генериране на ликвидност, включително качеството на ликвидните активи, са в съответствие с толеранса към ликвиден риск на институцията; и

е. класификацията и качеството на ликвидните активи, посочени в ОЛП като референтна точка, както е посочено в Делегиран регламент на Комисията, издаден съгласно член 460 от Регламент (ЕС) 575/2013.

389. Компетентните органи следва да оценят способността на институцията да реализира своите ликвидни активи своевременно, за да отговори на своите ликвидни нужди в период на стрес. Те трябва да вземат предвид:

а. дали институцията периодично тества своя достъп до пазара чрез продажби или репо сделки;

б. дали са налице високи концентрации, които могат да представляват риск от надценяване на ликвидния буфер и капацитета за генериране на ликвидност;

в. дали активите в буфера са свободни от тежести (както е дефинирано в Насоките на ЕБО относно оповестяването на обременени и свободни от тежести

активи⁸), дали са под контрола на съответния персонал и са лесно достъпни за функцията за управление на ликвидността;

г. дали деноминацията на ликвидните активи е в съответствие с разпределението на ликвидните нужди по валута;

д. когато институцията е взела назаем ликвидни активи, независимо от това дали тя трябва да ги върне в период на стрес на краткосрочната ликвидност, което би означавало, че институцията вече няма да разполага с тях за покриване на нейните стресирани изходящи потоци, като се вземе предвид нетният ефект от сделката; и

е. вероятната стойност на сключените ликвидни улеснения, когато компетентните органи решат, че такива улеснения може до известна степен да бъдат включени в капацитета за генериране на ликвидност.

Надзорни стрес тестове за ликвидност

390. Компетентните органи следва да използват стрес тестовете за ликвидност, определени и провеждани от компетентните органи, като независим инструмент за оценяване на краткосрочните и средносрочни ликвидни рискове, за да:

а. установят ликвидните рискове през различни времеви хоризонти и при различни стресови сценарии. Стресовите сценарии трябва да се базират на 30-дневните ОЛП стресови допускания, но компетентните органи може да удължат обхвата на тяхната оценка, като проучат рисковете в рамките на 30 дни, както и след изтичането на 30 дни, и да променят ОЛП допусканията така, че да отразят рисковете, които не са адекватно покрити в ОЛП;

б. обосноват становището си за ликвидните рискове с информацията от вътрешните стрес тестове на институцията;

в. установят и определят количествено специфичните области на ликвидния риск; и

г. обосноват становището си за цялостния ликвиден риск, на който е изложена институцията, което ще им даде възможност да сравнят относителния риск на институциите. Това трябва да включва най-малко надзорен стрес тест, който комбинира стрес, специфичен за институцията и за целия пазар.

391. Компетентните органи може да оценят възможната промяна в и чувствителността на изискването за ликвидно покритие след прилагането на член 412, параграф 3 и член 414 от Регламент (ЕС) № 575/2013 при умерени стресови сценарии чрез надзорни или специфични за институцията стрес тестове. Сценариите, прилагани за тази оценка,

---

⁸ EBA/GL/2014/03 от 27.6.2014 г.

обикновено трябва да са по-леки (напр. само стрес, свързан с целия пазар) от сценариите, които се използват за тестване на способността за оцеляване на институцията (стрес, свързан с целия пазар, и системен стрес), и впоследствие да отразят ситуацията, при които от институциите не може да се очаква да използват своя минимален ликвиден буфер.

8.3 Оценка на присъщия риск за финансирането

392. Компетентните органи следва да оценят риска за финансиране на институцията и дали средносрочните и дългосрочните задължения се изпълняват подходящо с набор от стабилни инструменти за финансиране при нормални и стресирани условия. Тази оценка включва следните елементи:

- а. оценка на профила на финансиране на институцията;
- б. оценка на рисковете за стабилността на профила на финансиране;
- в. оценка на действителния достъп до пазара; и
- г. оценка на очакваната промяна в рисковете за финансирането въз основа на плана за финансиране на институцията.

Оценка на профила на финансиране на институцията

393. Компетентните органи следва да оценят целесъобразността на профила на финансиране на институцията, включително средносрочни и дългосрочни договорни и поведенчески несъответствия, по отношение на нейния бизнес модел, стратегия и склонност за поемане на риск. По-конкретно те трябва да вземат предвид:

- а. дали средносрочните и дългосрочните задължения на институцията са адекватно покрити с набор от стабилни инструменти за финансиране в съответствие с член 413 на Регламент (ЕС) № 575/2013 и дали действителните ѝ несъответствия през съответните времеви хоризонти са в приемливи граници по отношение на специфичния бизнес модел на институцията;
- б. дали с оглед становището на компетентния орган за желаня профил на финансиране на институцията действителният профил на финансиране на институцията е под желаня профил;
- в. (местни) регулаторни и договорни фактори, които влияят върху поведенческите характеристики на доставчиците на финансиране (напр. регламенти относно клиринг, споделяне на загуби, схеми за гарантиране на депозити и т.н., тъй като те може да окажат влияние върху поведението на доставчиците на финансиране), по-специално когато има съществени промени или разлики между юрисдикциите, в които работи институцията; и

г. че преобразуването на падежа ще доведе до определено ниво на несъответствия, но те трябва да останат в рамките на управляеми и контролируеми граници, за да се предотврати разпадането на бизнес модела в периоди на стрес или промени в пазарните условия.

394. Компетентните органи следва да оценят дали евентуалните недостатъци, произтичащи от профила на финансиране на институцията, като падежни несъответствия, които нарушават приемливи граници, прекомерни концентрации на източници на финансиране, прекомерни нива на обремененост на активите или неподходящо или нестабилно финансиране на дългосрочни активи, може да доведат до недопустимо увеличаване на разходите за финансиране на институцията. Те трябва да вземат предвид:

а. риска от подновяване на финансирането на по-високи лихвени проценти в случаите, в които съществува прекомерна зависимост от специфични източници на финансиране, нуждите от финансиране на институцията се увеличат рязко или източниците на финансиране възприемат институцията като такава с по-рисков профил, особено когато е малко вероятно тези по-високи разходи да бъдат прехвърлени автоматично към клиентите; и

б. дали нарастващото ниво на обремененост на активите над допустимите граници намалява достъпа до и увеличава цената на необезпеченото финансиране.

Оценка на рисковете за стабилността на профила на финансиране

395. Компетентните органи следва да вземат предвид факторите, които може да намалят стабилността на профила на финансиране във връзка с вида и характеристиките на активите и пасивите. Те трябва да вземат предвид:

а. факта, че някои специфични класове активи ще бъдат по-значими от други за институцията и/или системата;

б. структурното падежно несъответствие между активите и пасивите в различни значими валути, когато е приложимо, както и на съвкупна база, и как валутните несъответствия, припокриващи структурните падежни несъответствия, влияят върху общия риск за стабилността на профила на финансиране; и

в. подходящите структурни показатели за измерване на финансирането (подходящи за бизнес модела на институцията). Примери за структурни показатели за измерване на финансирането може да включват съотношението кредит/депозит, недостига във финансирането на клиента и поведенчески коригираната падежна таблица (конкретен пример за които е показателят за измерване на отношението на нетно стабилно финансиране).

396. Компетентните органи следва да оценят рисковете за устойчивостта на профила на финансиране, произтичащи от концентрации в източниците на финансиране. Те трябва да вземат предвид следните фактори:

а. концентрации в различни отношения, по-специално когато са приложими: вида използвани инструменти за финансиране, специфични пазари на финансиране, единични или свързани контрагенти и други рискове от концентрация, които може да засегнат достъпа до финансиране в бъдеще (като се фокусират върху пазарите и инструментите, свързани с профила на дългосрочно финансиране и като се вземе предвид, че тяхното становище за риска от концентрация в краткосрочния ликвиден профил може да е от значение); и

б. риска от това обременеността на активите да има неблагоприятен ефект върху апетита на пазара за негарантирания дълг на институцията (в контекста на специфичните характеристики на пазара/ите, в които институцията работи, и бизнес модела на институцията). Факторите за тази оценка може да включват:

- общата сума на обременени и/или заети активи в сравнение със счетоводния баланс;
- наличността на свободни активи (активи, които са свободни от тежести, но могат да бъдат обременени), особено когато се разглеждат във връзка с общото необезпечено финансиране на едро;
- нивото на преобезпеченост по отношение на капиталовата база; преобезпеченост означава степента, в която стойността на активите, използвани за получаване на обезпечено финансиране, надвишава условната сума на полученото финансиране (напр. ако 120 EUR от активите се използват за 100 EUR от обезпеченото финансиране, преобезпечеността е 20); и
- последиците от нивото на преобезпечаване за схемата за гарантиране на депозитите, ако институцията изпадне в несъстоятелност.

Оценка на действителния достъп до пазара

397. Компетентните органи следва да бъдат запознати с действителния достъп до пазара на институцията и настоящите и бъдещи заплахы за този достъп до пазара. Трябва да се вземат под внимание няколко фактора:

а. всяка информация, с която те са запознати, включително информация от самата институция, в която се посочва, че институцията има високи изисквания за конкретни пазари или контрагенти (включително централни банки), които са важни за нея, в сравнение с капацитета на тези пазари/контрагенти;

б. всички значителни или неочаквани промени в емитирането на дълг, за които знаят компетентните органи на всеки значим пазар (включително в значими валути); трябва да се отбележи, че компетентните органи ще очакват от институциите да ги предупредят за всяка такава промяна. Те също трябва да оценят дали такива промени се дължат на стратегическите избори на институцията или дали са признаци на намален достъп до пазара;

в. риска от това новините за институцията да повлияят отрицателно на пазара (възприятие/доверие), а оттам и върху достъпа до пазара. Подобни новини може да не са или може би все още не са известни на пазара; и

г. признаци, че рисковете за краткосрочната ликвидност (например когато рискът за краткосрочна ликвидност се оценява като висок) може да намалят достъпа на институцията до основните ѝ пазари на финансиране.

Оценка на очакваната промяна в рисковете за финансирането въз основа на плана за финансиране на институцията

398. Компетентните органи следва да оценят очакваната промяна в рисковете за финансирането въз основа на плана за финансиране на институцията. Тази оценка трябва да вземе предвид следните аспекти:

а. начина, по който планът за финансиране на институцията, когато е изцяло изпълнен, ще се отрази на риска за финансирането на институцията, като се има предвид, че изпълнението на плана за финансиране може да увеличи или намали рисковете в профила на финансиране; и

б. надзорното становище за осъществимостта на плана.

8.4 Оценка на управлението на риска за ликвидността и финансирането

399. За да постигнат пълно разбиране на профила на риска за ликвидността и финансирането на институцията, компетентните органи следва също да извършат преглед на управлението и рамката за управление на риска, залегнали в основата на нейния риск за ликвидността и финансирането. За тази цел компетентните органи следва да оценят:

а. стратегията за ликвидния риск и толеранса към ликвидния риск;

б. организационната рамка, политиките и процедурите;

в. идентифициране, измерване, управление, наблюдение и отчитане на риска;

г. стрес тестовете, специфични за ликвидността на институцията;

- д. рамката за вътрешен контрол за управление на ликвидния риск;
- е. плановете за действие при непредвидени обстоятелства на институцията, свързани с ликвидността; и
- ж. плановете за финансиране на институцията.

Стратегия за ликвиден риск и толеранс към ликвиден риск

400. Компетентните органи следва да оценят дали институцията определя и комуникира своята стратегия за ликвиден риск и толеранс към ликвиден риск по подходящ начин. Те трябва да вземат предвид:

- а. дали стратегията за ликвиден риск и толерансът към ликвиден риск се идентифицират, одобряват и актуализират от ръководния орган;
- б. дали институцията разполага с подходяща рамка, за да гарантира, че стратегията за ликвиден риск се комуникира ефективно със съответните служители;
- в. дали стратегията за ликвиден риск и толерансът към ликвиден риск са ясно определени, надлежно документирани, ефективно изпълнявани и комуникирани с всички съответни служители;
- г. дали толерансът към ликвиден риск е подходящ за институцията предвид нейния бизнес модел, общ рисков толеранс, роля във финансовата система, финансово състояние и способност за финансиране; и
- д. дали рамката на стратегията за ликвиден риск и толеранс на институцията е добре интегрирана в нейната обща рамка на склонност за поемане на риск.

Организационна рамка, политики и процедури

401. Компетентните органи следва да оценят дали институцията има подходящи системи за управление на риска за ликвидността и финансирането. За тази оценка компетентните органи следва да вземат предвид:

- а. дали ръководният орган одобрява управлението и политиките за управление на риска за ликвидността и финансирането и редовно ги обсъжда и преглежда;
- б. дали висшето ръководство е отговорно за разработването и прилагането на политиките и процедурите за управление на риска за ликвидността и финансирането;
- в. дали висшето ръководство гарантира, че решенията на ръководния орган се наблюдават;

г. дали рамката за управление на ликвидния риск и риска за финансирането е вътрешно последователна и гарантира, че ВААЛ е цялостен, и дали е добре интегрирана в по-широкия процес на управление на риска на институцията;

д. дали политиките и процедурите са подходящи за институцията, като се вземе предвид нейния толеранс към ликвидния риск; и

е. дали политиките и процедурите са правилно определени, формулирани и ефективно съобщавани в цялата институция.

402. Компетентните органи следва да оценят дали институцията разполага с подходяща организационна рамка за управление, измерване и контролни функции за ликвидния риск и риска за финансирането, с достатъчни човешки и технически ресурси, които да разработват и прилагат тези функции и да изпълняват нужните задачи за наблюдение. Те трябва да вземат предвид:

а. дали системите и процесите за контрол и наблюдение на ликвидния риск се контролират от независими контролни функции;

б. дали функциите за управление, измерване и контрол на риска обхващат ликвидния риск в цялата институция (включително клонове) и по-конкретно всички области, в които може да се поеме, редуцира или наблюдава ликвиден риск;

в. дали институцията има набор от документи, свързани с политиката за ликвидност и финансиране, които изглеждат подходящи за насърчаване на разумно поведение от страна на персонала на институцията и за осигуряване на възможност за ефективна работа на контролните функции; и

г. дали институцията има подходящи писмени вътрешни политики и процедури за управление на ликвидния риск и риска за финансирането, както и адекватността на рамката за управление на ликвидния риск и риска за финансирането на институцията.

403. Компетентните органи следва да оценят адекватността на подхода на институцията към поддържането на достъпа до пазара в своите значими пазари за финансиране. Те трябва да вземат предвид:

а. подхода на институцията към поддържане на постоянно присъствие на пазарите (изпитване на достъпа до пазара); за специфични малки институции или специализирани бизнес модели тестването на достъпа до пазара може да не е релевантно;

б. подхода на институцията към развиване на силни връзки с доставчици на финансиране, за да се намали рискът от ограничаване на нейния достъп; и

в. всякакви доказателства, че институцията ще продължи да има постоянен достъп до пазара по време на стрес (въпреки че това може да е по-скъпо за институцията в такива моменти).

Идентифициране, измерване, управление, наблюдение и отчитане на риска

404. Компетентните органи следва да оценят дали институцията има подходяща рамка и ИТ системи за идентифициране и измерване на риска за ликвидността и финансирането, в съответствие с размера, сложността, толеранса към риска и способността за поемане на риск. Те трябва да вземат предвид следните фактори:

а. дали институцията е приложила подходящи методи за прогнозиране на своите парични потоци през подходящ набор от времеви хоризонти в ситуации на обичайна дейност и стрес, и като цяло за съществени рискови фактори;

б. дали институцията използва подходящи ключови допускания и методологии, които се преглеждат редовно, като отчита взаимодействието между различните рискове (кредитен, пазарен и др.), произтичащи от балансови и задбалансови позиции;

в. когато е уместно — дали са включени всички съществени юридически лица, клонове и дъщерни дружества в юрисдикцията, в която институцията е активна; и

г. дали институцията разбира способността си за достъп до финансови инструменти там, където те се държат, като се вземат предвид всички законови, нормативни и оперативни ограничения на тяхното използване, включително например недостъпност на активите поради обремененост през различни времеви хоризонти.

405. Компетентните органи следва да оценят дали институциите имат подходяща рамка за отчитане на ликвидния риск и риска за финансирането. Те трябва да вземат предвид:

а. дали съществува набор от критерии за отчитане, одобрени от висшето ръководство, които определят обхвата, начина и честотата на отчитане на ликвидния риск и риска за финансирането и кой е отговорен за изготвянето на докладите;

б. качеството и целесъобразността на информационните системи, управленската информация и вътрешните информационни потоци, които подпомагат управлението на ликвидния риск и риска за финансирането, и дали данните и информацията, които се използват от институцията, са разбираеми за целевата аудитория, точни и използваеми (напр. своевременни, не прекалено сложни, в рамките на правилния обхват и т.н.); и

в. дали специфичните доклади и документацията, съдържащи пълна и лесно достъпна информация за ликвидния риск, се предоставят редовно на съответните

получатели (например на ръководния орган, висшето ръководство или Комитета за управление на активи и пасиви).

406. Компетентните органи следва да оценят адекватността на процеса на измерване на ликвидния риск в рамките на един ден, особено за тези институции, които участват в системите за плащане, сетълмент и клиринг. Те трябва да вземат предвид:

а. дали институцията наблюдава и контролира адекватно паричните потоци и ликвидните ресурси, които са на разположение за изпълнение на изискванията и прогнозите в рамките на деня, когато паричните потоци ще възникнат в рамките на един ден; и

б. дали институцията извършва подходящи специфични стрес тестове за операции в рамките на един ден (когато институцията трябва да обмисли сценарии, подобни на посочените по-горе).

407. Компетентните органи следва да оценят дали институцията има адекватен набор от показатели по отношение на ликвидната позиция и позицията на финансиране, които са подходящи за бизнес модела и за естеството, мащаба и сложността на институцията. Те трябва да вземат предвид:

а. дали показателите покриват адекватно ключовите структурни слабости на финансиране на институцията, като обхващат следните аспекти, където е подходящо:

- степента на зависимост от един пазар или прекалено малък брой пазари/контрагенти;
- „негъвкавостта“ на източниците на финансиране и факторите на поведение;
- концентрацията на конкретни инструменти;
- концентрацията на дейности в различни валути;
- основните концентрации на падежите и падежните несъответствия в дългосрочен план; и

б. дали показателите са адекватно документирани, периодично преглеждани, използвани като входни данни за определяне на рисковия толеранс на институцията, представляват част от управленското отчитане и се използват за определяне на оперативни лимити.

Стрес тестове, свързани с ликвидността на институцията

408. Компетентните органи следва да оценят дали институцията е въвела подходящи стрес тестове, свързани с ликвидността, като част от нейната цялостна програма за стрес

тестовите в съответствие с *Насоките на КЕБНО относно стрес тестовете*, за да разберат въздействието на неблагоприятните събития върху нейната експозиция на риск и върху количествената и качествената адекватност на нейните ликвидни активи и да определят дали ликвидните портфейли на институцията са достатъчни, за да покрият рисковете, които може да се проявят по време на различни видове стресови сценарии и/или да се справи с рисковете, свързани с контрола, управлението или други недостатъци. За целта компетентните органи следва да вземат предвид дали рамката за стрес тестове на институцията е подходяща за:

а. определяне на хоризонта на оцеляване на институцията, предвид съществуващия ѝ ликвиден буфер и стабилни източници на финансиране, и като се вземе предвид рисковия толеранс на институцията по време на тежък, но приемлив период на ликвиден стрес;

б. анализ на въздействието на стрес сценариите върху нейната консолидирана ликвидна позиция в цялата група и върху ликвидната позиция на отделните субекти и сфери на дейност; и

в. разбиране кога може да възникнат рискове, независимо от нейната организационна структура и степента на централизирано управление на ликвидния риск.

409. Компетентните органи следва също да оценят дали са необходими допълнителни тестове за отделните субекти и/или ликвидни подгрупи, които са изложени на съществени ликвидни рискове. Тези тестове следва да вземат под внимание последиците от сценариите през различни времеви хоризонти, включително в рамките на един ден.

410. Компетентните органи следва да гарантират, че институцията предвижда моделираното въздействие на различни видове стресови сценарии, както и известен брой тестове за чувствителност (на база пропорционалност). Трябва да се обърне внимание на оценката на проектирането на стресови сценарии и разнообразието от сътресения, симулирани в тях, като се вземе предвид дали в този проект институцията отчита не само миналото, но също така използва хипотези въз основа на експертна оценка. Компетентните органи следва да анализират дали са взети предвид най-малко следните сценарии:

а. краткосрочни и удължени;

б. специфични за институцията и за целия пазар (които възникват едновременно в разнообразни пазари); и

в. комбинация от (а) и (б).

411. Важен аспект, който компетентните органи следва да вземат предвид при оценката на рамката за стрес тестове на институцията, е моделирането на въздействието на хипотетичния/те стресов/и сценарий/и върху паричните потоци на институцията и върху нейния капацитет за генериране на ликвидност и хоризонта на оцеляване, и дали моделирането отразява различните въздействия, които икономическият стрес може да окаже върху активите на институцията и нейните входящи и изходящи потоци.
412. Компетентните органи следва също да оценят дали институцията предприема консервативен подход към определяне на допусканията за стрес тестове. В зависимост от вида и сериозността на сценария, компетентните органи следва да вземат предвид уместността на редица допускания и по-специално:
- а. изтичане на финансирането на дребно;
  - б. редуцирането на обезпеченото и необезпеченото финансиране на едро;
  - в. корелацията между пазарите за финансиране и диверсификацията в различните пазари;
  - г. допълнителни условни задбалансови експозиции;
  - д. сроковете за финансиране (напр. когато доставчикът на финансиране има кол опции);
  - е. въздействието на всяко влошаване на кредитния рейтинг на институцията;
  - ж. валутната конвертируемост и достъпа до валутни пазари;
  - з. способността за прехвърляне на ликвидност между субекти, отрасли и държави;
  - и. оценките на бъдещия ръст в счетоводния баланс; и
  - й. поради репутационните рискове — имплицитно изискване институцията да прехвърли активите и да разшири или поддържа други форми на ликвидна подкрепа.
413. Компетентните органи следва да оценят дали рамката за управление на стрес тестовете на институцията, свързани с ликвидността, е подходяща и дали е правилно интегрирана в цялостната стратегия за управление на риска. Те трябва да вземат предвид:
- а. дали степента и честотата на стрес тестовете са подходящи за естеството и сложността на институцията, нейните експозиции на ликвиден риск и относителното ѝ значение за финансовата система;

б. дали резултатите от стрес тестове са интегрирани в процеса на стратегическо планиране на институцията за ликвидност и финансиране и дали се използват за увеличаване на ефективността на управлението на ликвидността в случай на криза, включително в плана за възстановяване на ликвидността на институцията;

в. дали институцията има подходящ процес за установяване на подходящи рискови фактори за провеждане на стрес тестове, като се вземат предвид всички съществени слабости, които може да заплашат ликвидната позиция на конкретната институция;

г. дали допусканията и сценариите се преглеждат и актуализират достатъчно често; и

д. когато се оценява управлението на ликвидността на група — дали институцията обръща подходящо внимание на всички евентуални пречки при прехвърлянето на ликвидност в рамките на групата.

Рамка за вътрешен контрол на ликвидния риск

414. Компетентните органи следва да оценят дали институцията има силна и цялостна рамка за вътрешно ограничаване и контрол и надеждни защити за редуциране или ограничаване на своя ликвиден риск в съответствие с нейния рисков толеранс. Те трябва да вземат предвид дали:

а. рамката за ограничаване и контрол е подходяща за сложността, размера и бизнес модела на институцията и отразява различните съществени фактори за ликвидния риск, като падежни несъответствия, валутни несъответствия, сделки с деривати, задбалансови позиции и ликвиден риск в рамките на един ден;

б. институцията е въвела подходящи лимити и системи за наблюдение, които са съвместими с нейния толеранс към ликвиден риск и които използват резултатите от стрес тестовете за ликвидност;

в. рисковите лимити подлежат на редовен преглед от компетентните органи на институцията и ясно се съобщават на всички съответни бизнес направления;

г. има ясни и прозрачни процедури по отношение на това как се одобряват и преглеждат отделните лимити за ликвиден риск;

д. има ясни и прозрачни процедури по отношение на това как се наблюдава съответствието с отделните лимити за ликвиден риск и как се третират нарушенията на лимитите (включително ясни поетапни процедури и докладване); и

е. рамката за лимити и контрол помага на институцията да гарантира наличието на разнообразна структура на финансиране и достатъчни и достъпни ликвидни активи.

415. Компетентните органи следва да оценят дали институцията е въвела подходяща система на трансферно ценообразуване като част от рамката за контрол на ликвидния риск. Те трябва да вземат предвид:

а. дали системата за трансферно ценообразуване на институцията обхваща всички съществени бизнес дейности;

б. дали системата за трансферно ценообразуване на средства на институцията включва всички съответни ликвидни разходи, ползи и рискове;

в. дали полученият механизъм позволява на управлението да дава подходящи стимули за управление на ликвидния риск;

г. дали методологията на трансферно ценообразуване и нейното калибриране се преглежда и актуализира надлежно предвид размера и сложността на институцията;

д. дали системата за трансферно ценообразуване и нейната методология се съобщават на съответния персонал; и

е. като допълнителен фактор — дали политиката на институцията за включване на методологията за трансферно ценообразуване на средства (FTP) във вътрешната рамка на ценообразуване се използва за оценка и вземане на решение за сделките с клиенти (това включва и двете страни на счетоводния баланс, например отпускане на кредити и приемане на депозити).

416. Компетентните органи следва да оценят дали институцията има подходящи механизми за контрол по отношение на буфера от ликвидни активи. Те трябва да вземат предвид дали:

а. рамката за контрол обхваща навременното наблюдение на буфера от ликвидни активи, включително качеството на активите, тяхната концентрация, непосредствена наличност за груповия субект, който използва активите, за да покрие ликвидните рискове, и всички пречки пред тяхното навременно конвертиране в парични средства; и

б. институцията има подходяща политика за наблюдение на пазарните условия, които може да повлияят върху способността ѝ бързо да продава или изкупува обратно активи на пазара.

Планове за действие при непредвидени обстоятелства, свързани с ликвидността

417. Компетентните органи следва да оценят дали планът за действие при непредвидени обстоятелства, свързани с ликвидността (ПДНОЛ), адекватно определя политиките, процедурите и плановете за действие в отговор на евентуални сериозни смущения в

способността на институцията да се самофинансира. Те трябва да вземат предвид съдържанието и обхвата на условни мерки за финансиране, включени в ПДНОЛ, и по-специално фактори като:

а. дали ПДНОЛ адекватно обяснява мерките за управление за неговото активиране и поддържане;

б. дали ПДНОЛ отразява правилно профила на риска, свързан с ликвидността и по-широкия рисков профил на институцията;

в. дали институцията има рамка от показатели за ранно предупреждение за ликвидност, които има вероятност да бъдат ефективни, като дават възможност на институцията да установи своевременно влошаващи се пазарни обстоятелства и бързо да определи какви действия трябва да се предприемат;

г. дали ПДНОЛ изразява ясно всички съществени (евентуални) източници на финансиране, включително очакваните суми, които са на разположение за различните източници на ликвидност и очакваното време, необходимо за получаване на средства от тях;

д. дали мерките са в съответствие с общата стратегия за риска и толеранса към ликвидния риск на институцията; и

е. уместността на допусканията относно ролята на финансирането от централната банка в ПДНОЛ на институцията. Примери на фактори, които компетентните органи може да вземат предвид, биха могли да включват вижданията на институцията за:

- текущата и бъдещата наличност на потенциални алтернативни източници на финансиране, свързани с програмите за кредитиране от централната банка;
- видовете кредитни улеснения, приемливото обезпечение и оперативните процедури за достъп до средствата на централната банка; и
- обстоятелствата, при които ще има нужда от финансиране от централната банка, необходимата сума и периода, за който вероятно ще е необходимо да се използва финансиране от централната банка.

418. Компетентните органи следва да оценят дали действията, описани в ПДНОЛ, са осъществими по отношение на стрес сценариите, при които те ще бъдат предприети. Те трябва да вземат предвид фактори като:

а. нивото на съгласуваност и взаимодействие между стрес тестовете на институцията, свързани с ликвидността, ПДНОЛ и неговите показатели за ранно предупреждение за ликвидност;

б. дали е вероятно действията, определени в ПДНОЛ, да позволят на институцията да реагира адекватно на набор от възможни сценарии на тежък ликвиден стрес, включително стрес, специфичен за институцията и за целия пазар, както и потенциалното взаимодействие между тях; и

в. дали действията, определени в ПДНОЛ, са разумно количествено определени по отношение на способността за генериране на ликвидност в условия на стрес и времето, необходимо за тяхното изпълнение, като се вземат предвид оперативните изисквания, като залагане на обезпечение в централна банка.

419. Компетентните органи следва да оценят целесъобразността на рамката за управление на институцията по отношение на нейния ПДНОЛ. Те трябва да вземат предвид фактори като:

а. целесъобразността на поетапните процедури и приоритизация, в които подробно се описва кога и как всяко от действията може и трябва да се активира;

б. дали институцията има адекватни политики и процедури по отношение на комуникацията в рамките на институцията и с външни страни; и

в. степента на съгласуваност между ПДНОЛ и плановете за непрекъсваемост на дейността на институцията.

Планове за финансиране

420. Компетентните органи следва да оценят дали планът за финансиране е изпълним и целесъобразен по отношение на естеството, мащаба и сложността на институцията, нейните текущи и планирани дейности, както и нейния профил на ликвидност и финансиране. Те трябва да вземат предвид фактори като:

а. дали планът за финансиране е стабилен по отношение на способността ѝ да подкрепи планираните бизнес дейности при неблагоприятни сценарии;

б. очакваната промяна в профила на финансиране на институцията, произтичаща от изпълнението на плана за финансиране и дали това е подходящо предвид дейността и бизнес модела на институцията;

в. дали планът за финансиране подкрепя всички необходими или желателни подобрения в профила на финансиране на институцията;

г. тяхната представа за (промените в) пазарната дейност, планирана от институциите в тяхната юрисдикция на съвкупно ниво, и какво означава това за изпълнимостта на отделните планове за финансиране;

д. дали планът за финансиране е:

- интегриран с общия стратегически план на институцията;
- в съответствие с нейния бизнес модел; и
- в съответствие с нейния толеранс към ликвиден риск;

421. Освен това компетентните органи може да вземат предвид:

а. дали институцията анализира адекватно и е наясно с целесъобразността и уместността на плана за финансиране предвид настоящите позиции на ликвидност и финансиране на институцията и планираното им развитие. Като част от това компетентните органи може да вземат предвид дали висшето ръководство на институцията може да обясни защо планът за финансиране е изпълним и къде се крият неговите слабости;

б. политиката на институцията за определяне на това какви измерения на финансиране и кои пазари са значими за институцията (и дали е подходяща);

в. времевия хоризонт, предвиден от институцията за миграция към различен профил на финансиране, ако това е необходимо или желателно, като се вземе предвид, че може да има рискове, ако миграцията към крайното положение е твърде бърза или твърде бавна; и

г. дали планът за финансиране съдържа различни стратегии и ясни управленски процедури за навременно прилагане на стратегически промени.

422. Компетентните органи следва да оценят дали планът за финансиране на институцията се изпълнява правилно. Те трябва да вземат предвид най-малко:

а. дали планът за финансиране е правилно документиран и комуникиран с целия съответен персонал;

б. дали планът за финансиране е внедрен в ежедневните операции на институцията, особено в процеса по вземане на решения относно финансирането.

423. Освен това компетентните органи може да вземат предвид дали институцията е в състояние да приравни плана за финансиране с данните, предоставени на компетентните органи в образеца на плана за финансиране.

424. Компетентните органи следва да вземат предвид качеството на процесите на институцията за наблюдение на изпълнението на плана за финансиране и нейната

способност своевременно да реагира на отклонения. За тази оценка компетентните органи следва да вземат предвид фактори, като:

а. качеството на актуализациите, предоставяни на (висшето) ръководство по отношение на текущия статус на изпълнение на плана за финансиране;

б. дали планът за финансиране предвижда алтернативни резервни мерки, които да бъдат приложени в случай на промени в пазарните условия; и

в. политиката и практиката на институцията относно редовния преглед и актуализация на плана за финансиране, когато действително полученото финансиране се различава съществено от плана за финансиране.

8.5 Обобщение на констатациите и рейтингите

425. След като извършат посочената по-горе оценка, компетентните органи следва да формират становище относно рисковете за финансирането и ликвидността на институцията. Това становище трябва да бъде отразено в обобщение на констатациите, придружено от рейтинг въз основа на съображенията, посочени в Таблицы 9 и 10.

Таблица 9. Надзорни съображения за определяне на рейтинг на ликвидния риск

Рейтинг на риска	Надзорно становище	Съображения за присъщия риск	Съображения за адекватно управление и механизми за контрол
1	Няма забележим риск от значително пруденциално въздействие върху институцията предвид нивото на присъщия риск, управлението и механизмите за контрол.	<ul style="list-style-type: none"> Няма забележим риск, произтичащ от несъответствия (напр. между падежи, валути и др.). Размерът и съставът на ликвидния буфер е адекватен и подходящ. Другите фактори на ликвидния риск (например репутационния риск, неспособността за прехвърляне на вътрешногрупова ликвидност и др.) не са съществени. 	<ul style="list-style-type: none"> Има съответствие между политиката и стратегията на институцията за ликвидния риск и общата ѝ стратегия и склонност за поемане на риск. Организационната рамка за ликвиден риск е надеждна, с ясни отговорности и ясно разделение на задачите между функциите на поемащите риска и функциите за управление и контрол.
2	Има нисък риск от значително пруденциално въздействие върху институцията предвид нивото на присъщия риск, управлението и	<ul style="list-style-type: none"> Несъответствията (напр. между падежи, валути и др.) предполагат нисък риск. Рискът от размера и състава на ликвидния буфер е нисък. Другите фактори на ликвидния риск (например репутационния риск, 	<ul style="list-style-type: none"> Системите за измерване, наблюдение и отчитане на ликвидния риск са подходящи. Вътрешните лимити и

	механизмите за контрол.	неспособността за прехвърляне на вътрешногрупова ликвидност и др.) са слаби.	рамката за контрол на ликвидния риск са надеждни и са в съответствие със стратегията за управление на риска и склонността за поемане на риск на институцията/рисков толеранс.
3	Има среден риск от значително пруденциално въздействие върху институцията предвид нивото на присъщия риск, управлението и механизмите за контрол.	<ul style="list-style-type: none"> • Несъответствията (напр. между падежи, валути и др.) предполагат среден риск. • Рискът от размера и състава на ликвидния буфер е среден. • Другите фактори на ликвидния риск (например репутационния риск, неспособността за прехвърляне на вътрешногрупова ликвидност и др.) са средни. 	
4	Има висок риск от значително пруденциално въздействие върху институцията предвид нивото на присъщия риск, управлението и механизмите за контрол.	<ul style="list-style-type: none"> • Несъответствията (напр. между падежи, валути и др.) предполагат висок риск. • Рискът от размера и състава на ликвидния буфер е висок. • Другите фактори на ликвидния риск (например репутационния риск, неспособността за прехвърляне на вътрешногрупова ликвидност и др.) са високи. 	

Таблица 10. Надзорни съображения за определяне на рейтинг на риска за финансиране

Рейтинг на риска	Надзорно становище	Съображения за присъщия риск	Съображения за адекватно управление и механизми за контрол
1	Няма забележим риск от значително пруденциално въздействие върху институцията предвид нивото на присъщия риск, управлението и механизмите за контрол.	<ul style="list-style-type: none"> • Няма забележим риск, свързан с профила за финансиране на институцията или неговата устойчивост. • Рискът, свързан със стабилността на финансиране не е съществен. • Другите фактори на риска за финансирането (например репутационен риск, достъп до пазарите за финансиране и др.) не са съществени. 	<ul style="list-style-type: none"> • Има съответствие между политиката и стратегията на институцията за риска за финансиране и общата ѝ стратегия и склонност за поемане на риск. • Организационната рамка за риска за финансиране е надеждна, с ясни отговорности и ясно разделение на задачите между функциите на
2	Има нисък риск от значително	<ul style="list-style-type: none"> • Рискът, свързан с профила на финансиране на институцията 	

	<p>пруденциално въздействие върху институцията предвид нивото на присъщия риск, управлението и механизмите за контрол.</p>	<p>и неговата устойчивост е нисък.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Рискът, свързан със стабилността на финансиране е нисък. • Другите фактори на риска за финансирането (например репутационен риск, достъп до пазарите за финансиране и др.) са ниски. 	<p>поемащите риска и функциите за управление и контрол.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Системите за измерване, наблюдение и отчитане на риска за финансиране са подходящи. • Вътрешните лимити и рамката за контрол на риска за финансиране са надеждни и са в съответствие със стратегията за управление на риска и склонността за поемане на риск на институцията/рисков толеранс.
3	<p>Има среден риск от значително пруденциално въздействие върху институцията предвид нивото на присъщия риск, управлението и механизмите за контрол.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Рискът, свързан с профила на финансиране на институцията и неговата устойчивост е среден. • Рискът, свързан със стабилността на финансиране е среден. • Другите фактори на риска за финансирането (например репутационен риск, достъп до пазарите за финансиране и др.) са средни. 	
4	<p>Има висок риск от значително пруденциално въздействие върху институцията предвид нивото на присъщия риск, управлението и механизмите за контрол.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Рискът, свързан с профила на финансиране на институцията и неговата устойчивост е висок. • Рискът, свързан със стабилността на финансиране е висок. • Другите фактори на риска за финансирането (например репутационен риск, достъп до пазарите за финансиране и др.) са високи. 	

Дял 9. ПНПО ликвидна оценка

9.1 Общи съображения

426. Компетентните органи следва да определят чрез ПНПО ликвидна оценка дали ликвидността, държана от институцията, осигурява подходящо покритие на рисковете за ликвидността и финансирането, оценено в съответствие с дял 8. Компетентните органи следва също да определят чрез ПНПО ликвидна оценка дали е необходимо да се поставят специални изисквания за ликвидност за покриване на рисковете за ликвидността и финансирането, на които институцията е или може да бъде изложена.
427. Компетентните органи следва да имат предвид ликвидните буфери, капацитета за генериране на ликвидност и профила на финансиране на институцията, както и нейния ВААЛ и мерките, политиките, процесите и механизмите за измерване и управление на риска за ликвидността и финансирането, като ключов фактор за жизнеспособността на институцията. Това определяне следва да се обобщи и отрази в рейтинг въз основа на критериите, посочени в края на настоящия дял.
428. Резултатите от ВААЛ, където са приложими и уместни, трябва да обосноват заключението на компетентния орган за адекватността на ликвидността.
429. Компетентните органи следва да проведат процеса на ПНПО ликвидна оценка, като използват следните стъпки:
- а. обща оценка на ликвидността;
  - б. определяне на нуждата от специфични ликвидни мерки;
  - в. количествено определяне на евентуалните специални изисквания за ликвидност - сравнителни изчисления;
  - г. изразяване на специалните изисквания за ликвидност; и
  - д. определяне на ликвидния рейтинг.

9.2 Обща оценка на ликвидността

430. За да преценят дали ликвидността, поддържана от една институция, предоставя подходящо покритие на рисковете за ликвидността и финансирането, компетентните органи следва да използват следните източници на информация:
- а. ВААЛ на институцията;
  - б. резултатите от оценката на ликвидния риск;

в. резултатите от оценката на риска за финансирането;

г. резултата от надзорните сравнителни изчисления; и

д. други подходящи входни данни (от проверки на място, анализ на група сходни институции, стрес тестове и др.).

431. Компетентните органи следва да вземат предвид надеждността на ВААЛ на институцията, включително показателите за измерване на риска за ликвидността и финансирането, използвани от институцията

432. Когато оценяват рамката на ВААЛ на институцията, включително когато е подходящо — вътрешните методологии за изчисление на вътрешните изисквания за ликвидност — компетентните органи следва да преценят дали ВААЛ изчисленията са:

а. надеждни: дали използваните изчисления/методологии правилно покриват рисковете, за които са предназначени; и

б. разбираеми: дали има ясна разбивка и обобщение на основните компоненти на ВААЛ изчисленията.

433. За да оценят адекватността на ликвидността на институцията, компетентните органи следва също да комбинират техните оценки на ликвидния риск и риска за финансирането. По-специално те трябва да вземат предвид констатациите относно:

а. рисковете, които не са покрити от ликвидните изисквания, посочени в Регламент (ЕС) 575/2013, включително ликвидния риск в рамките на един ден и ликвидния риск над 30-дневния времеви период;

б. други рискове, които не са адекватно покрити и измерени от институцията в резултат от подценяване на изходящи потоци, надценяване на входящи потоци, надценяване на ликвидната стойност на активите в ликвидния буфер или капацитета за генериране на ликвидност, или неналичието на ликвидни активи от оперативна гледна точка (активи, които не са налични за продажба, активи, които са обременени и т.н.);

в. специфични концентрации на капацитет за генериране на ликвидност и/или финансиране по контрагент и/или продукт/тип;

г. недостиг във финансирането в конкретни падежни съвкупности в краткосрочен, средносрочен и дългосрочен план;

д. подходящо покритие на недостига във финансирането в различни валути;

е. ефектите на бързия спад; и

ж. други релевантни резултати от надзорните ликвидни стрес тестове.

434. Компетентните органи следва да превърнат тази цялостна оценка в ликвиден рейтинг, който трябва да отрази становището на компетентните органи за заплахите за жизнеспособността на институцията, които може да възникнат от рисковете за ликвидността и финансирането.

9.3 Определяне на нуждата от специални изисквания по отношение на ликвидността

435. Компетентните органи следва да вземат решение относно необходимостта от специални надзорни изисквания за ликвидност за институцията въз основа на тяхната надзорна оценка и след провеждане на диалог с институцията, като вземат предвид следното:

а. бизнес модела и стратегията на институцията и тяхната надзорна оценка;

б. информация от ВААЛ на институцията;

в. надзорната оценка на рисковете за ликвидността и финансирането, включително оценката на присъщия ликвиден риск, присъщия риск за финансирането и управлението и механизмите за контрол на ликвидния риск и риска за управлението, като вземат предвид възможността установените рискове и слабости да се влошат взаимно; и

г. евентуалния системен ликвиден риск.

436. Когато компетентните органи установят, че са необходими специални изисквания за ликвидност, за да отговорят на опасенията за ликвидността и финансирането, те трябва да решат дали да приложат количествени изисквания, както е предвидено в този дял, и/или дали да приложат качествени изисквания, както е предвидено в дял 10.

437. Когато налагат структурни дългосрочни надзорни изисквания, компетентните органи следва да вземат предвид необходимостта от краткосрочни/средносрочни изисквания като временно решение за намаляване на рисковете, които остават, докато структурните изисквания произведат желаните ефекти.

438. Когато компетентните органи заключат, че има висок риск от неприемливо увеличаване на разходите за финансиране на институцията, те трябва да вземат предвид мерките, включително поставянето на допълнителни капиталови изисквания (както е предвидено в дял 7), които да компенсират нарасналото въздействие върху приходите и разходите, ако институцията не може да прехвърли увеличените разходи за финансиране на своите клиенти или да поиска промени в структурата на финансиране, за да намали риска от разходите за финансиране.

9.4 Определяне на специални количествени изисквания за ликвидност

439. Компетентните органи следва да разработят и да приложат надзорни ликвидни сравнителни показатели като количествени инструменти в подкрепа на тяхната оценка на това дали ликвидността, държана от институцията, осигурява разумно покритие на рисковете за ликвидността и финансирането. Те трябва да се използват, за да осигурят разумен, последователен, прозрачен и сравним базов показател, с който да изчислят и сравнят специални количествени изисквания за ликвидност за институциите.
440. Когато разработват надзорни ликвидни базови показатели, компетентните органи следва да вземат предвид следните критерии:
- а. базовите показатели трябва да бъдат разумни, последователни и прозрачни;
  - б. базовите показатели трябва да се разработят с помощта на надзорната оценка на рисковете за ликвидността и финансирането и надзорните ликвидни стрес тестове; надзорните ликвидни стрес тестове трябва да бъдат основна част от базовия показател;
  - в. базовите показатели трябва да осигурят сравними резултати и изчисления, за да може да бъдат сравнени количествените определения на ликвидните изисквания за институциите със сходни бизнес модели и профили на риск; и
  - г. базовите показатели трябва да помогнат на надзорниците, за да определят подходящо ниво на ликвидност за дадена институция.
441. Предвид разнообразието на различните бизнес модели, с които работят институциите, резултатът от надзорните сравнителни показатели може да не е подходящ във всеки един момент за всяка институция. Компетентните органи следва да се справят с това, като използват най-подходящия сравнителен показател, когато са налични алтернативи, и/или като преценят резултата от сравнителния показател, за да обяснят съображенията, специфични за бизнес модела.
442. Компетентните органи следва да оценят уместността на всички сравнителни показатели, приложени спрямо институциите и постоянно да ги преглеждат и актуализират в светлината на натрупания опит от тяхното използване.
443. Когато компетентните органи вземат предвид надзорните сравнителни показатели за определяне на специалните изисквания за ликвидност като част от диалога, те трябва да обяснят на институцията основната причина и общите основни принципи, стоящи зад сравнителните показатели.

444. Преди да бъде приложено, ОНСФ може да се използва като опорна точка за поставяне на специални количествени изисквания за ликвидност за стабилното финансиране, ако е необходимо.

445. Когато компетентните органи не са разработили свой собствен базов показател за количествено определяне на специални количествени изисквания за ликвидност, те може да приложат базов показател, използвайки следните стъпки:

а. сравнителен анализ при условия на стрес на нетните парични изходящи потоци и приемливите ликвидни активи през набор от времеви хоризонти: до 1 месец (включително за един ден), от 1 месец до 3 месеца и от 3 месеца до 1 година. За тази цел компетентните органи следва да предвидят нетните изходящи потоци (брутни изходящи и входящи потоци) и капацитета за генериране на ликвидност в различните падежни съвкупности, като отчитат условията на стрес (например разумна оценка при стресови допускания за ликвидни активи срещу текуща оценка при нормални условия и след процентни намаления), като изградят стресирана падежна таблица за следващата година;

б. въз основа на оценката на стресовата падежна таблица — оценка на периода на оцеляване на институцията;

в. определяне на искания/надзорния минимален период на оцеляване, като се вземе предвид рисковия профил на институцията и пазарните и макроикономическите условия; и

г. ако искания/надзорният минимален период на оцеляване е по-дълъг от настоящия период на оцеляване на институцията, компетентните органи може да изчислят допълнителни суми на ликвидни активи (допълнителни ликвидни буфери), които следва да се държат от институцията с цел удължаване на нейния период на оцеляване до необходимия минимум.

446. Ключов принос към базовите показатели на компетентните органи за количествено определяне на специални количествени изисквания за ликвидност ще имат данните, събрани чрез отчетността към надзорния орган съгласно член 415 от Регламент (ЕС) № 575/2013 за ликвидността и стабилното финансиране на индивидуална и консолидирана база и за допълнителните показатели за измерване на наблюдението на ликвидността. Проектирането на базови показатели ще бъде повлияно от съдържанието на тази отчетност и прилагането на базови показатели ще зависи от това дали са налични отчети.

447. Следват няколко примера за възможни подходи:

а. Пример 1: институцията има първоначален ликвиден буфер от 1200 милиона евро. Кумулативните входящи потоци и кумулативните изходящи потоци в условия на стрес се планират за времеви хоризонт от 5 месеца. През този времеви хоризонт

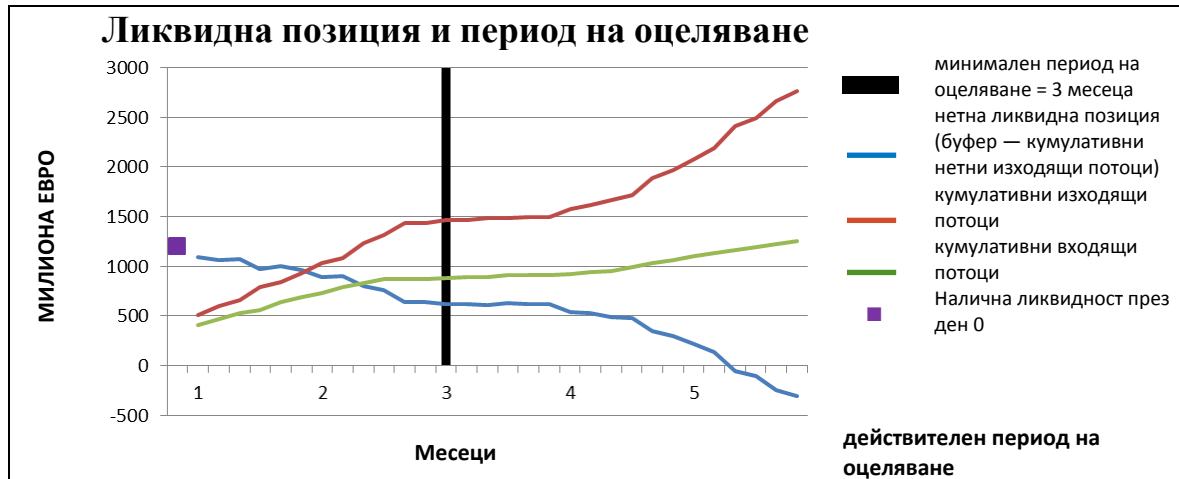

институцията използва ликвидния буфер всеки път, когато входящите потоци паднат под изходящите потоци. Резултатът е, че при определените стресови условия институцията ще бъде в състояние да оцелее 4,5 месеца, което е по-дълго от минималния период на оцеляване, определен от надзорните органи (в този пример — 3 месеца):

Таблица 11. Илюстративен пример за базов показател за количествено определяне на ликвидността

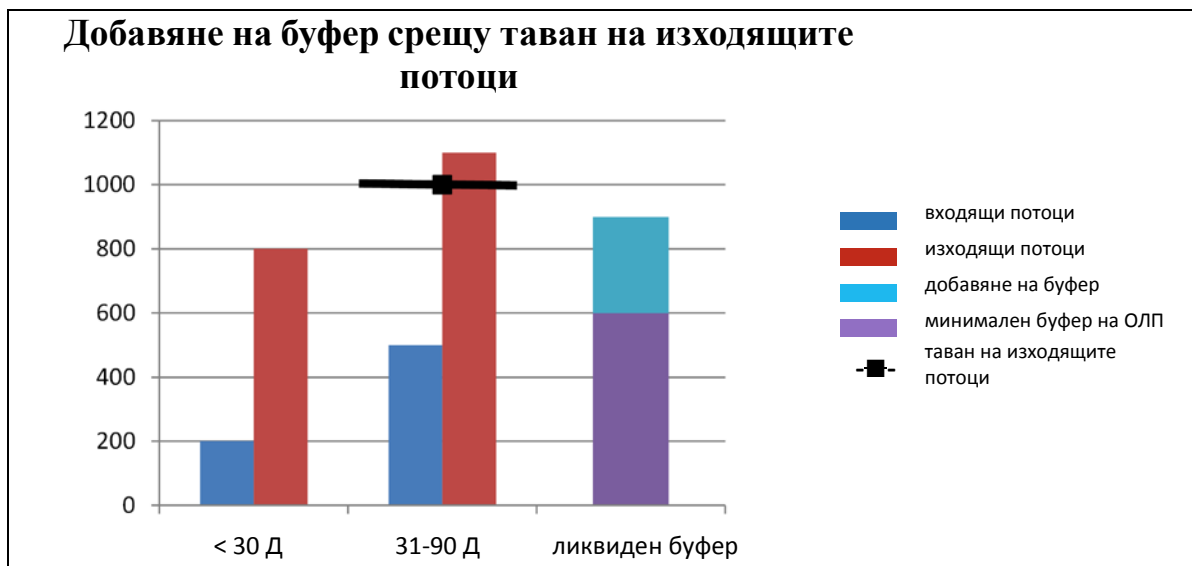
Времени хоризонт в месеци	Кумулативни изходящи потоци	Кумулативни входящи потоци	Кумулативни нетни изходящи потоци	Нетна ликвидна позиция (буфер — кумулативни нетни изходящи потоци)	Налична ликвидност през ден 0
					1 200
1	511	405	106	1 094	
	598	465	133	1 067	
	659	531	128	1 072	
	787	563	224	976	
	841	642	199	1 001	
	933	693	240	960	
2	1 037	731	306	894	
	1 084	788	295	905	
	1 230	833	397	803	
	1 311	875	435	765	
	1 433	875	558	642	
	1 440	876	564	636	
3	1 465	882	583	617	
	1 471	889	582	618	
	1 485	891	594	606	
	1 485	911	574	626	
	1 492	916	576	624	
	1 493	916	577	623	
4	1 581	918	663	537	
	1 618	945	673	527	
	1 666	956	710	490	
	1 719	993	726	474	
	1 885	1 030	856	344	
	1 965	1 065	900	300	
5	2 078	1 099	980	220	
	2 192	1 131	1 061	139	Период на оцеляване
	2 415	1 163	1 252	-52	
	2 496	1 194	1 302	-102	
	2 669	1 224	1 445	-245	
	2 764	1 253	1 511	-311	

Фигура 7. Илюстративен пример за поставяне на специфично количествено ликвидно изискване

б. Пример 2: надзорният минимален период на оцеляване е определен на 3 месеца. Алтернативна мярка за определяне на минималния период на оцеляване, която може също да отговори на надзорните притеснения, че недостигът между входящите и изходящите потоци е твърде висок, е да се определи таван на изходящите потоци. На фигурата по-долу механизмът за определяне на тавана на изходящите потоци е представен с черна хоризонтална линия. Институцията е длъжна да намали своите изходящи потоци до ниво под тавана. Таванът може да се определя за една или повече времеви групи и за нетните изходящи потоци (след корекция на входящите потоци) или брутните изходящи потоци. Алтернативата, изразяваща се в добавяне на буферно изискване вместо това, е представена в третата колона:

Фигура 8. Илюстративен пример за поставяне на специални количествени изисквания за ликвидност

9.5 Изразяване на специални количествени изисквания за ликвидност

448. За да изразят правилно специалните количествени изисквания за ликвидност, компетентните органи следва да използват един от следните подходи:

1. Подход 1 — да изискат ОЛП, което е по-високо от регулаторния минимум (когато това отношение е въведено от националното законодателство или европейското законодателство) и е с такъв размер, че установените недостатъци са намалени в достатъчна степен;
2. Подход 2 — да изискат минимален период на оцеляване с такава продължителност, че установените недостатъци са намалени в достатъчна степен; периодът на оцеляване може да бъде зададен директно, като изискване, или непряко, чрез определяне на таван на сумата на изходящите потоци през съответните разглеждани времеви групи; компетентните органи може да изискат различни видове ликвидни активи (напр. активи, допустими за централните банки) за покриване на рисковете, които не са (адекватно) обхванати от ОЛП;
3. Подход 3 — да изискат минимална обща сума от ликвидни активи или капацитет за генериране на ликвидност, като минимална обща сума или като минимална сума, надвишаваща приложимия регулаторен минимум, с такъв размер, че установените недостатъци са намалени в достатъчна степен; компетентните органи може да определят изисквания за състава на ликвидните активи, включително оперативни изисквания (напр. директна конвертируемост в парични средства или депозирание на ликвидни активи в централната банка).

449. Компетентните органи може да структурират специфични количествени изисквания за стабилно финансиране, като изискат минимално ниво на стабилно финансиране по отношение на ОНСФ.

450. За да гарантират наличието на последователност, компетентните органи следва да структурират специалните количествени изисквания за ликвидност по такъв начин, че да осигурят до голяма степен последователни разумни резултати между институциите, имайки предвид, че видовете определени изисквания може да се различават между институциите поради индивидуалните им характеристики. В допълнение към количеството, структурата следва да посочва очаквания състав и естество на изискването. Във всички случаи тя трябва да посочва надзорното изискване и всички приложими изисквания на Директива 2013/36/ЕС. Ликвидните буфери и капацитетът за

генериране на ликвидност, притежавани от дадена институция за изпълнение на надзорните изисквания, трябва да бъдат на разположение за ползване от институцията по време на стрес.

451. Когато определят специалните количествени изисквания за ликвидност и ги съобщават на институцията, компетентните органи следва да се убедят, че те ще бъдат незабавно уведомени от институцията, ако тя не отговаря на изискванията или не очаква да отговаря на изискванията в краткосрочен план. Компетентните органи следва да гарантират, че това уведомление е предоставено без ненужно забавяне от институцията, придружено от план, изготвен от институцията за своевременно възстановяване на съответствието с изискванията. Компетентните органи следва да оценят изпълнимостта на плана за възстановяване на институцията и да предприемат подходящи надзорни мерки, ако планът се счита за неизпълним. Когато планът се счита за изпълним, компетентните органи следва да: определят всички необходими временни надзорни мерки, основаващи се на обстоятелствата на институцията; да наблюдават изпълнението на плана за възстановяване; и да наблюдават отблизо ликвидната позиция на институцията, като поискат от институцията да увеличи честотата на отчитане.

452. Независимо от посоченото по-горе, компетентните органи може също да определят качествени изисквания под формата на ограничения/тавани/лимити върху несъответствията, концентрациите, склонността за поемане на риск, количествени ограничения върху емитирането на обезпечени заеми и др., в съответствие с критериите, определени в дял 10 от настоящите насоки.

453. По-долу са представени някои примери за различните подходи за структурата на специалните количествени изисквания за ликвидност:

Пример за изразяване на специални изисквания

Считано от 1 януари 2015 г. и докато не бъдат дадени други указания, от Банка X се изисква да:

а. Подход 1 — гарантира, че нейният капацитет за генериране на ликвидност е по всяко време равен на или по-висок от напр. 125% от нейните ликвидни нетни изходящи потоци, измерени в ОЛП.

б. Подход 2 — гарантира, че нейният капацитет за генериране на ликвидност по всяко време води до период на оцеляване, който е по-голям или равен на 3 месеца, измерен чрез стрес тест за вътрешна ликвидност/падежна таблица /специфични показатели за измерване, разработени от надзорника.

в. Подход 3:

- гарантира, че нейният капацитет за генериране на ликвидност е по всяко време равен или по-висок от X милиарда евро; или
  - гарантира, че нейният капацитет за генериране на ликвидност е по всяко време равен или по-висок от X милиарда евро, като надвишава минималното изискване по ОЛП.
- г. Подход 4 — гарантира, че нейното стабилно финансиране е по всяко време равно или по-високо от X милиарда евро, като надвишава минималното изискване по ОНСФ.

9.6 Обобщение на констатациите и рейтингите

454. След като извършат посочената по-горе оценка, компетентните органи следва да формират становище относно това дали съществуващите ликвидни ресурси осигуряват разумно покритие на рисковете, на които институцията е или може да бъде изложена. Това становище трябва да бъде отразено в обобщение на констатациите, придружено от рейтинг въз основа на съображенията, посочени в Таблица 12.

455. За съвместно вземане на решение (когато е уместно) компетентните органи следва да използват ликвидната оценка и рейтинга, за да определят дали ликвидните ресурси са адекватни.

Таблица 12. Надзорни съображения за определяне на рейтинг на адекватността на ликвидността

Рейтинг	Надзорно становище	Съображения
1	Ликвидната позиция и профилът на финансиране на институцията не представляват забележим риск за жизнеспособността на институцията.	<ul style="list-style-type: none"> • Капацитетът за генериране на ликвидност и ликвидните буфери на институцията са в достатъчна степен над специфичните надзорни количествени изисквания и се очаква да останат така и в бъдеще. • Съставът и стабилността на подългосрочното финансиране (>1 година) не представляват забележим риск по отношение на дейностите и бизнес модел на институцията. • Свободният поток на ликвидност между субектите в групата, когато е приложимо, не е възпрепятстван, или всички субекти имат капацитет за

		<p>генериране на ликвидност и ликвидни буфери, надвишаващи горните надзорни изисквания.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Институцията има правдоподобен и надежден план за действие при непредвидени обстоятелства, свързани с ликвидността, който има потенциал да бъде ефективен, ако е необходимо.
2	<p>Ликвидната позиция и/или профилът на финансиране на институцията представляват ниско ниво на риск за жизнеспособността на институцията.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Капацитетът за генериране на ликвидност и ликвидните буфери на институцията надвишават специфичните надзорни количествени изисквания, но съществува риск да не останат така. • Съставът и стабилността на дългосрочното финансиране (>1 година) представляват ниско ниво на риск по отношение на дейностите и бизнес модел на институцията. • Свободният поток на ликвидност между субектите в групата, когато е приложимо, е или може да бъде маргинално възпрепятстван. • Институцията има правдоподобен и надежден план за действие при непредвидени обстоятелства, свързани с ликвидността, който макар и не без риск, има потенциал да бъде ефективен, ако е необходимо.
3	<p>Ликвидната позиция и/или профилът на финансиране на институцията представляват средно ниво на риск за жизнеспособността на институцията.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Капацитетът за генериране на ликвидност и ликвидните буфери на институцията се влошават и/или са под надзорните специални количествени изисквания и съществуват опасения относно способността на институцията своевременно да възстанови

		<p>съответствието с тези изисквания.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Съставът и стабилността на подългосрочното финансиране (>1 година) представляват средно ниво на риск по отношение на дейностите и бизнес модела на институцията. • Свободният поток на ликвидност между субектите в групата, когато е приложимо, е възпрепятстван. • Институцията има план за действие при непредвидени обстоятелства, свързани с ликвидността, който е малко вероятно да бъде ефективен.
4	<p>Ликвидната позиция и/или профилът на финансиране на институцията представляват високо ниво на риск за жизнеспособността на институцията.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Капацитетът за генериране на ликвидност и ликвидните буфери на институцията се влошават бързо и/или са под надзорните специални количествени изисквания и съществуват сериозни опасения относно способността на институцията своевременно да възстанови съответствието с тези изисквания. • Съставът и стабилността на подългосрочното финансиране (>1 година) представляват високо ниво на риск по отношение на дейностите и бизнес модела на институцията. • Свободният поток на ликвидност между субектите в групата, когато е приложимо, е силно възпрепятстван. • Институцията няма план за действие при непредвидени обстоятелства, свързани с ликвидността, или има такъв, който явно е неподходящ.

Дял 10. Обща ПНПО оценка и прилагане на надзорни мерки

10.1 Общи съображения

456. Този дял обхваща комбинацията от констатации вследствие оценките на ПНПО елементите в общата ПНПО оценка. Той също така разглежда прилагането от страна на компетентните органи на надзорни мерки за справяне с недостатъците, установени чрез оценката на ПНПО елементите. Компетентните органи може да приложат надзорните мерки, посочени в Директива 2013/36/ЕС (членове 104 и 105) и националното право, а където е приложимо — мерките за ранна намеса, посочени в член 27 от Директива 2014/59/ЕС, или комбинация от тях.

457. Компетентните органи следва да упражняват своите надзорни правомощия въз основа на недостатъците, установени по време на оценките на отделните ПНПО елементи, и като вземат предвид общата ПНПО оценка, включително рейтинга, предвид следното:

а. съществеността на недостатъците/слабостите и евентуалното пруденциално въздействие от това да не се обърне внимание на проблема (т.е. дали е необходимо да се реагира на проблема чрез предприемане на специфична мярка);

б. дали мерките са в съответствие с/са пропорционални на тяхната обща оценка на конкретен ПНПО елемент (и общата ПНПО оценка);

в. дали на недостатъците/слабостите вече е обърнато внимание/са обхванати от други мерки;

г. дали други мерки биха постигнали същата цел с по-малко административно и финансово въздействие върху институцията;

д. оптималното ниво и продължителност на прилагането на мярката за постигане на надзорната оценка; и

е. възможността установените рискове и слабости да бъдат корелирани и/или да се самозасилват, като в този случай се изисква увеличение в строгостта на надзорните мерки;

458. Когато прилагат надзорни мерки за справяне със специфични недостатъци, установени при оценката на ПНПО елементи, компетентните органи следва да вземат предвид общите количествени изисквания за собствен капитал и ликвидност, които трябва да се приложат въз основа на критериите, посочени в дялове 7 и 9.

459. Компетентните органи следва да предприемат надзорни мерки, пряко свързани с резултатите от надзорни дейности (напр. проверки на място, оценки на пригодността на членовете на ,ръководния орган и лицата, заемащи ключови позиции и др.), когато резултатите от такива дейности изискват непосредствено прилагане на надзорни мерки за справяне със съществени недостатъци.

10.2 Обща ПНПО оценка

460. Когато определят общата ПНПО оценка, компетентните органи следва да вземат предвид констатациите от оценките на ПНПО елементите и по-специално:

а. рисковете, на които институцията е или може да бъде изложена;

б. вероятността управлението, недостатъци в контролните механизми и/или бизнес моделът или стратегията на институцията да увеличат или намалят тези рискове или да изложат институцията на нов източник на рискове;

в. дали източниците на собствен капитал и ликвидност на институцията осигуряват разумно покритие на тези рискове; и

г. потенциала за позитивно и негативно взаимодействие между елементите (напр. компетентните органи може да сметат силна капиталова позиция за потенциален смекчаващ фактор за определени опасения, установени в сферата на ликвидността и финансирането, или напротив — че слаба капиталова позиция може да засили опасенията в тази област.

461. Въз основа на тези съображения компетентните органи следва да определят жизнеспособността на институцията, определена като нейната близост до точка на нежизнеспособност на база адекватността на нейните източници на собствен капитал и ликвидност, управление, механизми за контрол и/или бизнес модел или стратегия за покриване на рисковете, на които тя е или може да бъде изложена.

462. На база на това определяне компетентните органи следва да:

а. предприемат надзорни мерки, необходими за справяне с опасенията (в допълнение към конкретните мерки, предприети като реакция на конкретни констатации в оценките на ПНПО);

б. определят бъдещото осигуряване на ресурси и планиране за институцията, включително дали институцията трябва да бъде включена в Програма за надзорна проверка;

в. определят нуждата от мерки за ранна намеса, посочени в член 27 от Директива 2014/59/ЕС; и

г. определят дали институцията може да се счита за „проблемна или има вероятност да стане проблемна“ по смисъла на член 32 от Директива 2014/59/ЕС.

463. Общата ПНПО оценка трябва да се отрази в рейтинг на база съображенията, посочени в Таблица 13, и да бъде ясно документирана в годишно обобщение на общата ПНПО оценка; Това годишно обобщение трябва да включва и общия ПНПО рейтинг и рейтингите на елементите на ПНПО, както и всички надзорни констатации, направени в течение на предходните 12 месеца.

Таблица 13. Надзорни съображения за определяне на рейтинг на общата ПНПО оценка

Рейтинг	Надзорно становище	Съображения
1	Установените рискове не представляват забележим риск за жизнеспособността на институцията.	<ul style="list-style-type: none"> • Моделът на стопанска дейност и стратегията на институцията не предизвикват загриженост. • Мерките за вътрешно управление и механизмите за контрол в рамките на институцията не предизвикват загриженост. • Рисковете за капитала и ликвидността на институцията не представляват забележим риск със значително пруденциално въздействие. • Съставът и количеството поддържан собствен капитал не предизвикват загриженост. • Позицията на ликвидността и профильт на финансиране на институцията не предизвикват загриженост.
2	Установените рискове представляват ниско ниво на риск за жизнеспособността на институцията.	<ul style="list-style-type: none"> • Има ниско ниво на загриженост по отношение на модела на стопанска дейност и стратегията на институцията. • Има ниско ниво на загриженост по отношение на мерките за вътрешно управление или механизмите за контрол в рамките на институцията. • Има ниско ниво на риск със значително пруденциално въздействие от рисковете за капитала и ликвидността. • Има ниско ниво на загриженост по отношение на състава и количеството на поддържания собствен капитал. • Има ниско ниво на загриженост по отношение на ликвидната позиция и/или профила на финансиране на

		институцията.
3	Установените рискове представляват средно ниво на риск за жизнеспособността на институцията.	<ul style="list-style-type: none"> • Има средно ниво на загриженост по отношение на модела на стопанска дейност и стратегията на институцията. • Има средно ниво на загриженост по отношение на мерките за вътрешно управление или механизмите за контрол в рамките на институцията. • Има средно ниво на риск със значително пруденциално въздействие от рисковете за капитала и ликвидността. • Има средно ниво на загриженост по отношение на състава и количеството собствен капитал, поддържан от институцията. • Има средно ниво на загриженост по отношение на ликвидната позиция и/или профила на финансиране на институцията. • Институцията може да е започнала да използва варианти от своя план за възстановяване.
4	Установените рискове представляват високо ниво на риск за жизнеспособността на институцията.	<ul style="list-style-type: none"> • Има високо ниво на загриженост по отношение на модела на стопанска дейност и стратегията на институцията. • Има високо ниво на загриженост по отношение на мерките за вътрешно управление или механизмите за контрол в рамките на институцията. • Има високо ниво на риск със значително пруденциално въздействие от рисковете за капитала и ликвидността. • Има високо ниво на загриженост по отношение на състава и количеството собствен капитал, поддържан от институцията. • Има високо ниво на загриженост по отношение на ликвидната позиция и/или профила на финансиране на институцията. • Институцията може да е използвала значителен брой варианти от своя план за възстановяване.
5	Институцията се счита за	<ul style="list-style-type: none"> • Съществува непосредствен риск за

	„проблемна или такава, която е вероятно да стане проблемна“.	<p>жизнеспособността на институцията.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Институцията отговаря на условията за „проблемна или има вероятност да стане проблемна“, посочени в член 32, параграф 4 от Директива 2014/59/ЕС⁹.
--	--	--

464. Когато определят дали дадена институция е „проблемна или има вероятност да стане проблемна“, както е отразено чрез общ ПНПО рейтинг „F“, компетентните органи следва да се консултират с органите по реструктурирането относно констатациите, направени след процедурата, описана в член 32 от Директива 2014/59/ЕС.

10.3 Прилагане на капиталови мерки

465. Компетентните органи следва да наложат изисквания за допълнителен собствен капитал, като определят ОПКИ в съответствие с процеса и критериите, посочени в дял 7.

466. Независимо от изискванията, посочени в предходния параграф, въз основа на слабостите и недостатъците, установени при оценката на ПНПО елементите, компетентните органи може да наложат допълнителни капиталови мерки, включително:

а. да изискат от институцията да използва нетни печалби за засилване на собствения капитал в съответствие с член 104, параграф 1, буква з) от Директива 2013/36/ЕС;

б. да ограничат или забранят разпределенията или плащанията на лихва от институцията на акционерите, членовете или притежателите на инструменти на допълнителния капитал от първи ред, когато тази забрана не представлява събитие на неизпълнение в съответствие с член 104, параграф 1, буква и) от Директива 2013/36/ЕС; и/или

⁹ По-конкретно компетентният орган счита, че (1) институцията нарушава или са налице обективни елементи в подкрепа на решението, че в близко бъдеще институцията ще наруши изискванията за продължаване на лиценза по начин, който би оправдал отнемането на лиценза от компетентните органи поради причини, които включват, но не се ограничават до факта, че институцията е понесла или е вероятно да понесе загуби, които ще изчерпят цялото или значително количество от нейния собствен капитал; (2) активите на институцията са или са налице обективни елементи в подкрепа на решението, че в близко бъдеще активите на институцията ще бъдат по-малко от нейните активи; или (3) институцията е или са налице обективни елементи в подкрепа на решението, че в близко бъдеще институцията няма да бъде в състояние да изплаща своите дългове или други задължения, когато станат дължими.

Член 32, параграф 4, буква г) от Директива 2014/59/ЕС също установява извънредни публични критерии за определяне на това дали дадена институция е „проблемна или има вероятност да стане проблемна“, но тези критерии не се вземат предвид за ПНПО и решението, взето от компетентните органи.

в. да изискат от институцията да приложи специфично третиране на активите по отношение на капиталовите изисквания в съответствие с член 104, параграф 1, буква г) от Директива 2013/36/ЕС.

10.4 Прилагане на ликвидни мерки

467. Компетентните органи следва да наложат специални изисквания за ликвидност в съответствие с процеса и критериите, посочени в дял 9.

468. Независимо от специалните количествени изисквания, посочени в предходния параграф, въз основа на слабостите и недостатъците, установени при оценката на рисковете за ликвидността и финансирането, компетентните органи може да наложат допълнителни ликвидни мерки, включително:

а. да наложат специални изисквания за ликвидност, включително ограничения върху падежните несъответствия между активите и пасивите в съответствие с член 104, параграф 1, буква к) от Директива 2013/36/ЕС; и/или

б. да наложат други административни мерки, включително пруденциални такси, в съответствие с член 105 от Директива 2013/36/ЕС.

10.5 Прилагане на други надзорни мерки

469. За да се справят с конкретни недостатъци, установени при оценката на ПНПО елементите, компетентните органи може да обмислят възможността да приложат мерки, които не са директно свързани с количествени изисквания за капитал или ликвидност. Този раздел предлага неизчерпателен списък с възможните надзорни мерки, които може да се приложат въз основа на членове 104 и 105 от Директива 2013/36/ЕС.

Анализ на бизнес модела

470. Надзорните мерки за справяне с недостатъците, установени в АБМ, е вероятно да включват изискване за институцията да коригира своите мерки за управление и контрол, за да спомогне на прилагането на бизнес модела и стратегията, или да ограничават определени бизнес дейности.

471. В съответствие с член 104, параграф 1, буква б) от Директива 2013/36/ЕС, компетентните органи може да поискат от институцията да коригира своите системи за управление и контрол на риска или своите системи за вътрешно управление така, че да отговарят на желанния бизнес модел или стратегия, по следните начини:

а. да коригират финансовия план, заложен в стратегията, ако не е подкрепен с вътрешно капиталово планиране или достоверни допускания;

б. да поискат промени в организационните структури, засилване на управлението на риска и контролните функции и системи, така че да подкрепят прилагането на бизнес модела или стратегията; и/или

в. да поискат промени и засилване на ИТ системите, така че да подкрепят прилагането на бизнес модела или стратегията.

472. В съответствие с член 104, параграф 1, буква д) от Директива 2013/36/ЕС компетентните органи може да поискат от институцията да промени бизнес модела или стратегията, когато:

а. те не са подкрепени от подходящи организационни процеси и системи за вътрешно управление или системи за контрол и управление на риска;

б. те не са подкрепени от капиталови и оперативни планове, включително разпределяне на подходящи финансови, човешки и технологични (ИТ) ресурси; и/или

в. стратегията води до увеличаване на системния риск или представлява заплаха за финансовата стабилност.

473. В съответствие с член 104, параграф 1, буква е) от Директива 2013/36/ЕС компетентните органи може да:

а. поискат от институциите да намалят риска, присъщ за продуктите, които те предоставят/разпространяват, по следните начини:

- да поискат промени в рисковете, присъщи за определени оферти на продукти; и/или
- да поискат подобрения в мерките за управление и контрол за разработка и поддръжка на продуктите;

б. поискат от институцията да намали риска, присъщ за нейните системи, например като:

- поискат подобрения в системите или увеличаване на нивото на инвестиции или ускоряване на прилагането на нови системи; и/или
- поискат подобрения в системите за вътрешно управление и контрол за разработка и поддръжка на системите.

Вътрешно управление и механизми за контрол в рамките на институцията

474. Надзорните мерки за справяне с недостатъците, установени при оценката на вътрешното управление и механизмите за контрол в рамките на институцията, може да

се фокусират върху изискването от институцията да засили системите за управление и контрол или да намали риска, присъщ за продуктите, системите и операциите.

475. В съответствие с член 104, параграф 1, буква б) от Директива 2013/36/ЕС компетентните органи може да:

а. поискат от институцията да промени цялостните си системи за управление и организацията си, включително като поискат:

- промени в организационната или функционална структура, включително линиите на отчитане;
- изменения в политиките на риск и начина на тяхната разработка и прилагане в цялата организация; и/или
- увеличаване на прозрачността на системите за вътрешно управление;

б. поискат от институцията да промени организацията, състава или работните процедури на ръководния орган;

в. поискат от институцията да засили общите си системи за управление на риска, включително като поискат:

- промени в (намаляване на) склонността за поемане на риск или системите за вътрешно управление при определяне на склонността на поемане на риск и разработването на общата стратегия към риска;
- подобрения в процедурите и моделите на ВААК и ВААЛ, когато не се считат за подходящи за целта;
- повишаване на капацитетите за стрес тестове и общата програма за стрес тестове; и/или
- подобрения на планирането на действия при непредвидени обстоятелства;

г. поискат от институцията да засили системите и функциите за вътрешен контрол, включително като поискат:

- независимост и подходящо разпределяне между персонала на функцията на вътрешен одит; и/или
- подобрения в процеса на вътрешно отчитане, които да гарантират подходящо отчитане пред ръководния орган;

д. поискат от институцията да подобри информационните системи или системите за непрекъснатост на дейността, например като поискат:

- подобрения в надеждността на системите; и/или
- разработване и тестване на планове за непрекъсваемост на дейността.

476. В съответствие с член 104, параграф 1, буква ж) от Директива 2013/36/ЕС компетентните органи може да поискат от институцията да:

- а. промени политиката за възнагражденията; и/или
- б. ограничи променливото възнаграждение като процент от нетните приходи.

Кредитен риск и риск от контрагента

477. Надзорните мерки за отстраняване на недостатъци, установени при оценката на кредитния риск и риска от контрагента и свързаните с това системи за управление и контрол, е вероятно да се фокусират върху това да изискват от институцията да намали нивото на присъщия риск или да подобри системите за управление и контрол.

478. В съответствие с член 104, параграф 1, буква б) от Директива 2013/36/ЕС компетентните органи може да поискат от институцията да:

- а. включи ръководния орган или неговите комитети по-активно в съответните кредитни решения;
- б. подобри системите за измерване на кредитния риск;
- в. подобри механизмите за контрол върху кредитните процеси; и/или
- г. подобри управлението, оценката и наблюдението на обезпечението.

479. В съответствие с член 104, параграф 1, буква г) от Директива 2013/36/ЕС компетентните органи може да поискат от институцията да:

- а. прилага специална политика на провизиране, а когато счетоводните правила и регламенти позволяват — да поискат от нея да увеличи провизиите;
- б. прилага долни граници (или тавани) спрямо параметрите на вътрешния риск и/или тегла на риска, използвани за изчисляване на стойностите на рисковата експозиция за конкретни продукти, отрасли или видове длъжници;
- в. прилага по-високи процентни намаления на стойността на обезпечението; и/или
- г. държи допълнителен собствен капитал, който да компенсира разликата между счетоводната стойност на провизиите и пруденциалната оценка на активите

(резултат от преглед на качеството на активите), разкриваща очаквани загуби, които не са покрити от счетоводните провизии.

480. В съответствие с член 104, параграф 1, букви д) и е) от Директива 2013/36/ЕС компетентните органи може да поискат от институцията да:

а. намали големите експозиции или други източници на риск от кредитна концентрация;

б. затегне критериите за отпускане на кредити за всички или някои категории продукти или длъжници; и/или

в. намали своята експозиция или придобие защита за специални улеснения (напр. ипотечи, експортно финансиране, търговски недвижими имоти, секюритизация и др.), категории на длъжници, отрасли, държави и др.

481. В съответствие с член 104, параграф 1, буква й) от Директива 2013/36/ЕС компетентните органи може да поискат от институцията да повиши качеството и честотата на отчитането на кредитния риск пред ръководния орган и висшето ръководство.

Пазарен риск

482. Надзорните мерки за отстраняване на недостатъци, установени при оценката на пазарния риск и свързаните с това системи за управление и контрол, е вероятно да се фокусират върху това да изискват от институцията да намали нивото на присъщия риск или да подобри системите за управление и контрол.

483. В съответствие с член 104, параграф 1, буква б) от Директива 2013/36/ЕС компетентните органи може да поискат от институцията да се справи с недостатъците, установени по отношение на способността на институцията да идентифицира, измерва, наблюдава и контролира пазарния риск, по следните начини:

а. да подобри изпълнението на вътрешните подходи на институцията или на нейния капацитет за провеждане на бек тестове или стрес тестове;

б. да повиши качеството и честотата на отчитането на пазарния риск пред висшето ръководство на институцията; и/или

в. да поиска по-чести и задълбочени вътрешни одити на пазарната дейност.

484. В съответствие с член 104, параграф 1, буква д) от Директива 2013/36/ЕС компетентните органи може да:

а. ограничат инвестициите в определени продукти, когато политиките и процедурите на институцията не гарантират адекватно покритие и контрол над риска от тези продукти;

б. поискат от институцията да представи план за постепенно намаляване на своите експозиции на проблемни активи и/или неликвидни позиции; и/или

в. поискат освобождаване на финансови продукти, когато оценъчните процеси на институцията не произведат консервативни оценки, които са в съответствие със стандартите на Регламент (ЕС) № 575/2013.

485. В съответствие с член 104, параграф 1, буква е) от Директива 2013/36/ЕС компетентните органи може да:

а. поискат от институцията да намали нивото на присъщия пазарен риск (чрез хеджиране или продажба на активи), когато се установят съществени недостатъци в системите за измерване на институцията; и/или

б. поискат от институцията да увеличи размера на деривати, уредени чрез централни контрагенти (ЦК).

Операционен риск

486. Надзорните мерки за отстраняване на недостатъци, установени при оценката на операционния риск и свързаните с това системи за управление и контрол, е вероятно да се фокусират върху това да изискват от институцията да намали нивото на присъщия риск или да засили системите за управление и контрол.

487. В съответствие с член 104, параграф 1, буква б) от Директива 2013/36/ЕС компетентните органи може да:

а. поискат от институцията да включи ръководния орган или неговите комитети по-активно в решенията, свързани с управление на операционния риск;

б. поискат от институцията да вземе предвид присъщия операционен риск, когато одобряват нови продукти и системи; и/или

в. поискат от институцията да одобри системи за установяване и измерване на операционния риск.

488. В съответствие с член 104, параграф 1, букви д) и е) от Директива 2013/36/ЕС компетентните органи може да:

а. поискат от институцията да намали степента на възлагане на външен изпълнител; и/или

б. поискат от институцията да редуцира експозициите към операционен риск (напр. със застраховка, въвеждане на повече контролни точки и др.).

Лихвен риск, произтичащ от дейности извън търговския портфейл

489. Независимо от изискването за държане на допълнителен собствен капитал съгласно член 104, параграф 1, буква а) компетентните органи следва да обмислят възможността да приложат надзорни мерки в следните случаи:

а. ако е налице съществен лихвен риск, произтичащ от дейности извън търговския портфейл (вж. дял 8);

б. когато резултатите от ПНПО разкрият недостатъци в оценката на институцията на присъщото ниво на ЛРПДИТП и свързаните системи за управление и контрол; или

в. ако институцията отчита, че нейната икономическа стойност може да падне с повече от 20% от собствения капитал („стандартен шок“) в резултат от внезапна и неочаквана промяна в лихвените проценти в съответствие с член 98, параграф 5 от Директива 2013/36/ЕС.

490. В съответствие с член 104, параграф 1, буква б) от Директива 2013/36/ЕС компетентните органи може да поискат от институцията да предприеме действия за справяне с недостатъците, установени по отношение на нейната способност да идентифицира, измерва, наблюдава и контролира лихвения риск, произтичащ от дейности извън търговския портфейл, например да:

а. подобрят своя капацитет за провеждане на стрес тестове; и/или

б. подобрят отчитането на информация за управлението на ликвидността пред ръководния орган на институцията.

491. В съответствие с член 104, параграф 1, буква е) от Директива 2013/36/ЕС компетентните органи може да поискат от институцията да приложи варианти на вътрешните лимити, за да намали риска, присъщ за дейностите, продуктите и системите.

492. В съответствие с член 104, параграф 1, буква й) от Директива 2013/36/ЕС компетентните органи може да поискат допълнително или по-често отчитане на позициите на институцията, свързани с ЛРПДИТП.

493. Мярката/мерките, използвана/и в отговор на прилагането на стандартен шок, трябва да зависи/ят от сложността на използвания метод за изчисление и уместността на стандартния шок и равнището на икономическата стойност. Ако намаляването на икономическата стойност се определя от сравнително линеен или стандартен изчислителен метод, компетентните органи може първоначално да поискат допълнителна, вероятно вътрешна информация. Ако обаче намаляването се базира на резултата от по-сложен модел, за който компетентните органи имат повече информация, те може да достигнат по-бързо до оценка на подходящата/ите мярка/мерки. В последния случай изборът на мярка трябва да вземе предвид

резултатите от оценката на ЛРПДИТП, извършена в съответствие с дял 6 от настоящите насоки.

Ликвиден риск

494. В съответствие с член 104, параграф 1, буква к) от Директива 2013/36/ЕС компетентните органи могат да:

а. наложат изисквания за концентрацията на държаните ликвидни активи, включително:

- изисквания за състава на профила на ликвидни активи на институцията по отношение на контрагенти, валута и т.н.; и/или
- тавани, лимити или ограничения върху концентрациите на финансиране;

б. наложат ограничения върху краткосрочните договорни или поведенчески падежни несъответствия между активите и пасивите, включително:

- лимити върху падежни несъответствия (в конкретни времеви групи) между активи и пасиви;
- лимити върху минималните периоди на оцеляване; и/или
- лимити върху зависимостта от някои краткосрочни източници на финансиране, като финансиране на паричния пазар.

495. В съответствие с член 104, параграф 1, буква й) от Директива 2013/36/ЕС компетентните органи може да наложат изискване за институцията да предоставя по-често отчитане на ликвидните позиции, включително:

а. честотата на отчитане на ликвидното покритие и/или нетното стабилно финансиране; и/или

б. честотата и детайлизираността на други ликвидни отчети, като „допълнителни показатели за наблюдение“.

496. В съответствие с член 104, параграф 1, буква б) от Директива 2013/36/ЕС компетентните органи може да поискат да бъдат предприети действия за справяне с недостатъците, установени по отношение способността на институцията да идентифицира, измерва, наблюдава и контролира ликвидния риск, по следните начини:

а. повишаване на способността за провеждане на стрес тестове с цел подобряване на нейната способност да идентифицира и определя количествено съществените източници на ликвиден риск за институцията;

б. повишаване на нейната способност да реализира своите ликвидни активи;

в. подобряване на нейния план за действие при непредвидени обстоятелства, свързани с ликвидността, и рамките на показатели за ранно предупреждение, свързани с ликвидността; и/или

г. подобряване на отчитането на информация за управлението на ликвидността пред ръководния орган на институцията.

Риск за финансирането

497. В съответствие с член 104, параграф 1, буква к) от Директива 2013/36/ЕС компетентните органи могат да поискат да бъдат предприети действия за изменение на профила на финансиране на институцията, включително:

а. намаляване на нейната зависимост от определени (евентуално променливи) пазари на финансиране, като финансиране на едро;

б. намаляване на концентрацията на нейния профил на финансиране по отношение на контрагенти, пикове в дългосрочния падежен профил, (несъответствия във) валути и др.; и/или

в. намаляване на количеството обременени активи, като евентуално се прави разлика между общата обремененост и преобезпечаването (напр. за покрити облигации, изисквания за допълване на маржин депозита и др.).

498. В съответствие с член 104, параграф 1, буква й) от Директива 2013/36/ЕС компетентните органи могат да поискат допълнително или по-често отчитане на позициите на финансиране на институцията, включително:

а. повишена честота на регулаторна отчетност, свързано с наблюдението на профила на финансиране (като отчет за ОНСФ и „допълнителни показатели за наблюдение“); и/или

б. повишена честота на отчитане на плана за финансиране на институцията пред надзорника.

499. В съответствие с член 104, параграф 1, буква б) от Директива 2013/36/ЕС компетентните органи може да:

а. поискат да бъдат предприети действия за справяне с недостатъците, установени по отношение на контрола на риска за финансирането на институцията, включително:

- подобряване на отчитането пред ръководния орган на институцията на управленска информация относно риска за финансирането;
- потвърждаване или подобряване на плана за финансиране; и/или

- поставяне на лимити върху склонността за поемане на риск/рисковия толеранс;

б. подобряват способностите на институцията за провеждане на стрес тестове чрез включване на изискване към институцията да покрие по-дълъг период на стрес.

10.6 Взаимодействие между надзорните мерки и мерките за ранна намеса

500. В допълнение към надзорните мерки, посочени в настоящия дял, компетентните органи може да приложат мерки за ранна намеса, предвидени в член 27 от Директива 2014/59/ЕС, които са предназначени да допълнят набора от надзорни мерки съгласно членове 104 и 105 от Директива 2013/36/ЕС.

501. Компетентните органи следва да прилагат мерки за ранна намеса, без това да изключва други надзорни мерки, като когато прилагат мерки за ранна намеса, те трябва да изберат най-подходящата/те мярка/мерки, за да гарантират реакция, съразмерна с конкретните обстоятелства.

10.7 Взаимодействие между надзорните мерки и макропруденциалните мерки

502. Когато дадена институция подлежи на макропруденциални мерки, компетентните органи следва да оценят:

а. дали по силата на това, че институцията използва надзорни одобрени модели за изчисление на капиталовите изисквания, конкретната слабост/недостатък, към която е насочена макропруденциалната мярка, не е засегната от мярката поради нейните проектни особености (напр. ако макропруденциалната мярка увеличава рисковите тегла за определени класове експозиции, което означава, че мярката би покрила само институции, които прилагат стандартизирания подход за изчисление на минималните капиталови изисквания за кредитен риск, поради което институциите, които прилагат вътрешнорейтингови подходи, няма да бъдат засегнати пряко); и

б. дали макропруденциалната мярка третира адекватно основните рискове/слабости/недостатъци на конкретна институция, където е подходящо.

503. Когато макропруденциалната мярка, поради своите проектни специфики, не покрива конкретна институция (както бе обсъдено по-горе), компетентните органи може да обмислят възможността да разширят ефектите на мярката директно към тази институция (напр. като приложат еквивалентни рискови тегла за определени класове експозиции, към които е насочена макропруденциалната мярка).

504. Когато ПНПО оценката определи, че макропруденциалната мярка не третира адекватно основното ниво на риск или недостатъци в институцията (т.е. институцията е изложена

на или представлява по-високо ниво на риск от нивото, към което е насочена макропруденциалната мярка, или установените недостатъци са по-съществени от тези, към които е насочена мярката), компетентните органи следва да обмислят възможността да допълнят макропруденциалната мярка с допълнителни мерки, специфични за институцията.

Дял 11. Прилагане на ПНПО към трансгранични групи

---

505. Този дял третира прилагането на общите ПНПО процедури и методология, посочени в настоящите насоки, по отношение на трансграничните групи и техните субекти. Той също така осигурява връзки към процеса на съвместна оценка и вземане на решения, който трябва да се извърши в съответствие с член 113 от Директива 2013/36/ЕС и Регламента за изпълнение (ЕС) № 710/2014 на Комисията по отношение на условията за прилагане на процеса за съвместно вземане на решения за пруденциални изисквания, специфични за институцията¹⁰.

11.1 Прилагане на ПНПО към трансгранични групи

506. Когато прилагат ПНПО и настоящите насоки към трансгранични групи, компетентните органи следва да оценят жизнеспособността на групата като цяло, както и отделните ѝ субекти. Това може да стане чрез разделяне на процеса на два етапа: (1) компетентните органи извършват първоначална оценка на субектите под техен пряк надзор и (2) компетентните органи обсъждат и финализират съвместно оценката в рамките на колегиите от надзорни органи съгласно членове 113 и 116 от Директива 2013/36/ЕС.

507. В съответствие с обхвата на приложение на насоките, разгледан в дял 1:

а. консолидиращите надзорни органи трябва да извършат първоначалната оценка на предприятието майка и групата институции на консолидирано ниво; и

б. компетентните органи следва да извършат първоначалната оценка на субектите под техен надзор (индивидуални или субконсолидирани, където е подходящо);

508. Когато настоящите насоки се прилагат към дъщерни предприятия на трансгранична група, както е посочено в горния параграф, при извършване на първоначалната оценка компетентните органи за дъщерните предприятия трябва първо да разгледат институциите на индивидуална база, т.е. да оценят бизнес модела, стратегията, вътрешното управление и механизмите за контрол в рамките на институцията, рисковете за капитала и ликвидността, адекватността на капитала и ликвидността на субекта, както биха направили за една самостоятелна институция. Констатациите от тази първоначална оценка, когато е подходящо, трябва също да включват установяване на ключовите слабости в трансграничен или групов контекст, които може да бъдат свързани с разчитането на дадена институция на нейното предприятие майка/група за

---

¹⁰ Регламент за изпълнение (ЕС) № 710/2014 на Комисията от 23 юни 2014 г., ОВ L 188, 27.6.2014 г., стр. 19.

финансиране, капиталова, технологична подкрепа и др. В своята първоначална оценка, извършена на индивидуална база, компетентните органи следва също да отразят силите и смекчаващите фактори, свързани с това, че субектът е част от групата, които може да бъдат свързани с групова технологична подкрепа, мерки за финансова подкрепа и др.

509. Резултатите от такава първоначална оценка на ПНПО елементи, включително, ако бъдат установени, представи за ключови зависимости от предприятието майка/групата, трябва да служат като входни данни за процеса на съвместна оценка и вземане на решение съгласно изискванията на член 113 от Директива 2013/36/ЕС и поради това трябва да бъдат обсъдени от компетентните органи в рамките на колегиите от надзорни органи, установени съгласно член 116 от Директива 2013/36/ЕС.
510. След провеждане на обсъжданията в рамките на колегиите от надзорни органи и резултатите от процеса на съвместна оценка, компетентните органи следва да финализират съответните си ПНПО оценки, като извършат необходимите корекции въз основа на резултатите от обсъжданията в колегиите.
511. Когато първоначалната оценка на даден компетентен орган разкрие специфични недостатъци във вътрешногруповите позиции (напр. висока концентрация на експозиции на предприятието майка, разчитане на вътрешногрупово финансиране, опасения относно устойчивостта на стратегията на даден субект и др.), които оказват негативно влияние върху общата жизнеспособност на субекта на индивидуална база, компетентните органи следва да обсъдят в рамките на колегиите от надзорни органи дали окончателната оценка на даден субект трябва да бъде променена предвид общото измерение на групата, включително бизнес модела, стратегията и съществуването на консолидираната група и специфичните особености на вътрешногруповите мерки за финансова подкрепа.
512. Компетентните органи следва да обсъдят и съгласуват следното в рамките на колегиите от надзорни органи:
- а. планиране, включително честота и времеви график за извършване на оценката на различните ПНПО елементи за консолидираната група и нейните субекти с цел улесняване изготвянето на отчетите за груповия риск и ликвидния риск, необходими за вземане на съвместните решения съгласно член 113 от Директива 2013/36/ЕС;
  - б. подробности за прилагането на сравнителни показатели, които се използват за оценката на ПНПО елементите;
  - в. подход към оценяването и определянето на рейтингите на подкатегиите риск поотделно, когато тези подкатегории са определени като съществени;

г. входни данни, изисквани от институцията на ниво консолидиран и индивидуален субект за провеждане на оценката на ПНПО елементите, включително тези от ВААК и ВААЛ;

д. резултати от оценката, включително ПНПО рейтинги, определени за различни елементи, общата ПНПО оценка и общия ПНПО рейтинг на ниво консолидиран и индивидуален субект. Когато обсъждат оценката на отделните рискове за капитала и ликвидността, компетентните органи следва да се фокусират върху рисковете, определени като съществени за съответните субекти; и

е. планирани надзорни мерки и мерки за ранна намеса, ако е подходящо.

513. Когато изготвят обобщението на общата ПНПО оценка за трансграничната група и нейните субекти, компетентните органи следва да го структурират по начин, който ще улесни попълването на образците за ПНПО отчет, отчет на груповия риск, образците на отчети за оценка на ликвидния риск и оценка на груповия ликвиден риск, необходими за постигане на съвместно решение съгласно член 113 от Директива 2013/36/ЕС, както е предвидено в Регламента за изпълнение (ЕС) № 710/2014 на Комисията относно условията за прилагане на процеса на постигане на съвместно решение относно пруденциалните изисквания, специфични за институцията.

11.2 ПНПО капиталова оценка и пруденциални изисквания, специфични за институцията

514. Определянето на капиталовата адекватност и изискванията в съответствие с процеса, описан в дял 7 за трансграничните групи, е част от процеса за постигане на съвместно решение на компетентните органи съгласно член 113 от Директива 2013/36/ЕС.

515. Упражняването на надзорни правомощия и предприемането на надзорни мерки, включително във връзка с налагането на изисквания за допълнителен собствен капитал съгласно член 104, параграф 1, буква а) на ниво консолидиран и индивидуален обект, както е посочено в дял 7, трябва да подлежи на съвместно решение на компетентните органи съгласно член 113 от Директива 2013/36/ЕС.

516. За предприятията майка или дъщерните предприятия на дадена трансгранична група прилагането на изисквания за допълнителен собствен капитал съгласно член 104, параграф 1, буква а) от Директива 2013/36/ЕС в контекста на член 103 от същата Директива трябва да се извърши в съответствие с процеса за постигане на съвместно решение, предвиден в член 113 от същата Директива.

517. В контекста на обсъжданията относно адекватността на нивото на собствен капитал и определянето на допълнителни капиталови изисквания, компетентните органи следва да вземат предвид:

а. оценката на съществеността на рисковете и недостатъците, установени на ниво консолидиран и индивидуален обект (т.е. кои рискове са съществени за групата като цяло кои са съществени само за един субект) и нивото на собствен капитал, необходим за покриване на тези рискове;

б. когато установените недостатъци са общи за всички субекти (напр. едни и същи недостатъци в управлението са налице във всички субекти или недостатъци в моделите, използвани в няколко субекта) — да се съгласува оценката и надзорната реакция и в частност да се вземе решение дали мерките трябва да се наложат на консолидирано ниво или пропорционално на ниво субект за субектите, в които са налице общи недостатъци;

в. резултатите от ВААК оценките и становищата за надеждността на ВААК изчисленията и тяхната употреба като входни данни при определяне на допълнителни капиталови изисквания;

г. резултатите от надзорните сравнителни изчисления, използвани за определяне на допълнителни капиталови изисквания за всички субекти в дадена група и на консолидирано ниво; и

д. допълнителните капиталови изисквания, които да бъдат наложени върху субектите и на консолидирано ниво за осигуряване на съответствие на окончателните капиталови изисквания и дали има нужда от прехвърляне на собствен капитал от консолидирано ниво на ниво субект.

518. За да определят ОПКИ, както е посочено в дял 7, компетентните органи следва да вземат предвид същото ниво на приложение, като изискванията за постигане на съвместно решение съгласно член 113 от Директива 2013/36/ЕС. В частност ОПКИ и другите капиталови мерки, ако е приложимо, трябва да бъдат определени на консолидирани и индивидуални нива за субектите, които работят в други държави членки. За подконсолидираното ниво ОПКИ и другите капиталови мерки трябва да покриват само предприятието майка на подконсолидираната група, за да се избегне двойно отчитане на изискванията за допълнителен собствен капитал, обмисляни от компетентните органи за дъщерни дружества в други държави членки.

11.3 ПНПО ликвидна оценка и пруденциални изисквания, специфични за институцията

519. За член 113, параграф 1, буква б) от Директива 2013/36/ЕС компетентните органи следва да считат „въпроси“ за значими и/или „констатации“ за съществени най-малко когато:

а. специални количествени ликвидни изисквания са предложени от компетентните органи; и/или

б. мерки, различни от специални количествени ликвидни изисквания, са предложени от компетентните органи, и рейтингът на ликвидния риск и/или риска за ликвидността е „3“ или „4“.

11.4 Прилагане на други надзорни мерки

520. Компетентните органи, отговорни за надзора на трансгранични групи и техните субекти, трябва да обсъдят и съгласуват, когато е възможно, прилагането на надзорни мерки и мерки за ранна намеса към групата и/или нейните съществени субекти, за да се осигури последователното прилагане на най-подходящите мерки към установените слабости, като се вземе предвид измерението на групата, включително зависимостите и вътрешногруповите мерки, разгледани по-горе.

Дял 12. Заключителни разпоредби и прилагане

---

521. Считано от 1 януари 2016 г. се отменят следните насоки:

а. *Насоки на КЕБНО относно прилагането на процес на надзорен преглед по Стълб 2 (GL03) от 25 януари 2006 г.;*

б. *Раздел „Насоки за надзорни органи“ от Насоките на КЕБНО относно техническите аспекти на управлението на лихвения риск, произтичащ от дейности извън търговския портфейл по процеса на надзорен преглед от 3 октомври 2006 г.;*

в. *Насоки на КЕБНО относно управлението на риска от концентрация съгласно процеса на надзорен преглед (GL31) от 2 септември 2010 г.;*

г. *Насоки на КЕБНО относно съвместната оценка на елементите, обхванати от процеса на надзорен преглед и оценка, и постигането на съвместно решение относно адекватността на капитала на трансграничните групи (GL39) от 7 април 2010 г.; и*

д. *Насоки на ЕБО за капиталовите мерки за предоставяне на кредити в чуждестранна валута на нехеджирани кредитополучатели по процеса за надзорен преглед и оценка (EBA/GL/ 2013/02) от 20 декември 2013 г.*

522. Компетентните органи следва да приложат тези насоки, като ги включат в техните надзорни процеси и процедури до 1 януари 2016 г.

523. Специални разпоредби от тези насоки подлежат на следните преходни процедури, въпреки че компетентните органи може да ускорят този преход по собствена преценка:

а. до 1 януари 2019 г. не е задължително да се прилага подхода за диверсификация на рисковете и състава на собствения капитал за покриване на ОПКИ, както е посочено в дял 7; и

б. структурата на количествените изисквания, свързани с ОНСФ, както е посочено в дялове 9 и 10, не е необходима до определяне и влизане в сила на съответните изисквания на Регламент (ЕС) 575/2013.

524. Когато прилагат тези насоки и в частност дялове 7, 10 и 11, компетентните органи следва да се убедят, че адекватността на капитала и общата ПНПО оценка, определянето на допълнителни капиталови изисквания и налагането на други

капиталови мерки не засягат и не компрометират спазването от страна на институцията на минималния размер по Базел 1, посочен в член 500 от Регламент (ЕС) № 575/2013.

Приложения

Приложение 1. Операционен риск, примери за връзка между загуби и рискови фактори

За да се покаже как се проявява операционният риск, трябва да се разбере отношението между факторите на конкретно рисково събитие и въздействието (т.е. резултата) на рисковото събитие. В таблицата по-долу са представени няколко примера¹¹.

	Фактор	Рисково събитие	Видове въздействие (резултати)
Хора	Палеж — умишлен акт, извършен от лице	Пожар — събитието	<ul style="list-style-type: none"> • Смърт/нараняване • Финансови загуби/разходи • Повреда на имущество • Проблеми на клиента
Процес	Човешка грешка	Неточни отчети	<ul style="list-style-type: none"> • Финансови загуби • Преработка на отчети
Системи	Срив в ИТ софтуер	Изключване/неналичие на АТМ	<ul style="list-style-type: none"> • Рекламации от клиенти • Компенсация • Репутационни вреди • Регулаторна цензура
Външни	Много тежка снежна буря	Недостъпни сгради/активиране на мерки за действие при непредвидени обстоятелства	<ul style="list-style-type: none"> • Проблеми на клиента • Финансови загуби • Ремонтни разходи

¹¹ Основна причина поражда рисково събитие, което води до въздействие или множество резултати, някои от които може да се определят количествено.

Приложение 2. Избрани източници и регулаторни изисквания относно вътрешното управление и механизмите за контрол в рамките на институцията

1. Членове 73-74, 88, 91-96 и 98 от Директива 2013/36/ЕС
2. *Насоки на ЕБО относно вътрешното управление.*
3. *Насоки на ЕБО относно оценка на пригодността на членовете на ръководния орган и лицата, заемащи ключови позиции (EBA/GL/ 2012/06).*
4. *Насоки на КЕБНО относно стрес тестовете.*
5. *Насоки на ЕБО относно политиките и практиките за възнагражденията.*
6. *Надзорни технически стандарти на ЕБО относно оценката на плановете за възстановяване съгласно член 6, параграф 8 от Директива 2014/59/ЕС.*
7. *Надзорни технически стандарти на ЕБО относно съдържанието на плановете за възстановяване съгласно член 5, параграф 10 от Директива 2014/59/ЕС.*
8. *Насоки на ЕБО относно прилагането на условен дисконтов процент за променливите възнаграждения (EBA/GL/2014/01)*
9. Делегиран регламент (ЕС) № 527/2014 на Комисията по отношение на регулаторните технически стандарти за определяне на класовете инструменти, които правилно отразяват кредитното качество на институцията като действащо предприятие и са подходящи за използване за целите на променливите възнаграждения (ОВ L 148, 20.5.2014 г., стр. 21)
10. Базелски комитет за банков надзор, „Принципи за ефективно събиране на рискови данни и отчитане на риска“, януари 2013 г.
11. Борд за финансова стабилност, „Принципи за ефективна рамка на склонност за поемане на риск“, ноември 2013 г.
12. Борд за финансова стабилност, „Указания за надзорното взаимодействие с финансовите институции по отношение на културата на поемане на рискове“, 2014 г.

Приложение 3. Избрани източници и надзорни изисквания относно рисковете за капитала

Кредитен риск и риск от контрагента

1. Капиталови изисквания за кредитен риск — Общи принципи (членове 107-110 от Регламент (ЕС) № 575/2013)
2. Стълб 1 Изчисления за собствен капитал — Стандартизиран подход (членове 111-141 от Регламент (ЕС) № 575/2013)
3. Вътрешен подход за изчисляване на изискванията за собствен капитал — Вътрешен подход на база рейтинги (членове 142-191 от Регламент (ЕС) № 575/2013)
4. Намаляване на кредитния риск (членове 192-241 от Регламент (ЕС) № 575/2013)
5. Секюритизация (членове 242-270 от Регламент (ЕС) № 575/2013)
6. Кредитен риск от контрагента (членове 271-311 от Регламент (ЕС) № 575/2013)
7. Изисквания за собствен капитал за сетълмент риска (членове 378-380 от Регламент (ЕС) № 575/2013)
8. Експозиции на прехвърлен кредитен риск (членове 404-410 от Регламент (ЕС) № 575/2013)
9. Режим на големи експозиции (членове 395-401 от Регламент (ЕС) № 575/2013)
10. *Технически стандарти на ЕБО за изпълнение по отношение на надзорната отчетност (Преструктурирани и необслужвани експозиции)*

Пазарен риск

1. Общи изисквания за търговския портфейл (членове 102-106 от Регламент (ЕС) 575/2013)
2. Стълб 1 Изчисления на собствен капитал (членове 325-377 от Регламент (ЕС) 575/2013)
3. Капиталовите изисквания относно риска във връзка с корекцията на кредитната оценка (членове 381-386 от Регламент (ЕС) 575/2013)
4. Вътрешен подход за изчисляване на капиталовите изисквания за специфичен риск от дългови инструменти в търговския портфейл (член 77, параграф 3 от Директива 2013/36/ЕС)
5. Риск от недостиг на ликвидност (член 83, параграф 2 от Директива 2013/36/ЕС)

6. Базов риск (член 83, параграф 3 от Директива 2013/36/ЕС)
7. Поета позиция (член 83, параграф 3 от Директива 2013/36/ЕС)
8. Стрес тестове, проведени от институциите с помощта на вътрешни модели (член 98, параграф 1 от Директива 2013/36/ЕС)
9. Корекции на оценките в позициите, държани в търговския портфейл (член 98, параграф 4 от Директива 2013/36/ЕС)

Операционен риск

1. Общи изисквания за управление на операционния риск (членове 76-78 и 85 от Директива 2013/36/ЕС)
2. Общи принципи, уреждащи използването на различни подходи за изчисляване на капиталовите изисквания (членове 312-314 от Регламент (ЕС) 575/2013)
3. Подход на базисния индикатор (членове 315-316 от Регламент (ЕС) № 575/2013)
4. Стандартизиран подход (членове 317-320 от Регламент (ЕС) № 575/2013)
5. Усъвършенствани подходи за измерване (членове 321-324 от Регламент (ЕС) № 575/2013)
6. Базелски комитет за банков надзор, „Принципи за стабилно управление на операционния риск“, юни 2011 г.

Лихвен риск, произтичащ от дейности извън търговския портфейл

1. Общи изисквания за лихвения риск, произтичащ от дейности извън търговския портфейл (член 84 от Директива 2013/36/ЕС)
2. Въздействие върху икономическата стойност на промяна на лихвените проценти с 200 базисни пункта (член 98, параграф 5 от Директива 2013/36/ЕС)

Приложение 4. Избрани източници и надзорни изисквания относно рисковете за ликвидността и финансирането

1. Ликвидност (членове 411-428 от Регламент (ЕС) № 575/2013)
2. Поетапно въвеждане на изискванията за ликвидност (членове 460-461 от Регламент (ЕС) № 575/2013)
3. Делегиран регламент на Комисията, издаден в съответствие с член 460 от Регламент (ЕС) 575/2013
4. Доклади и преглед — Изисквания за ликвидност (член 509 от Регламент (ЕС) № 575/2013)
5. ПНПО — Ликвиден риск (член 86 от Директива 2013/36/ЕС)
6. *Насоки на КЕБНО относно ликвидните буфери и периодите на оцеляване, декември 2009 г.*
7. *Насоки на ЕБО относно влоговете на дребно, за които се предвиждат различни изходящи потоци за целите на отчитането на ликвидността (EBA/GL/ 2013/01)*
8. Базелски комитет за банков надзор, „Инструменти за наблюдение на управлението на ликвидността в рамките на деня“, април 2013 г.